

Økonomiske analyser

Nr. 5 – 1990

**Konjunkturtendensene for
Norge og utlandet**

Statistisk sentralbyrå

Postboks 8131 Dep. N-0033 Oslo 1 – Tlf. (02) 86 45 00

Økonomiske analyser

utgis av Forskningsavdelingen i Statistisk sentralbyrå og utkommer med 9 nummer i året. Innholdet omfatter løpende publisering av nasjonalregnskapstall, kvartalsvise oversikter over konjunkturutviklingen i Norge og i utlandet og artikkelstoff med samfunnsøkonomisk innhold. Første nummer hvert år inneholder Økonomisk utsyn over året som gikk. Numrene med konjunkturstoff vil også foreligge i engelsk oversettelse.

Ved gjengivelse bes kilde oppgitt (også årgang/nummer). Synspunkter i artikler med navngitt forfatter kan ikke uten videre tas som uttrykk for Statistisk sentralbyrås oppfatning. Forfatternavn bør derfor framgå ved gjengivelse av artikkelinnhold.

Redaksjon: Olav Bjerkholt, Erling J. Fløttum, Per Richard Johansen, Olav Ljones, Svein Longva, Lorents Lorentsen.

Redaksjonssekretærer: Kirsten Hansen (artikkelstoff), Lisbeth Lerskau Hansen (konjunkturoversikter mv.).

Forsknings- avdelingen

ble opprettet i 1950 og er i dag organisert i 12 grupper delt inn i fire faglige seksjoner:

- o Forskningsavdelingens ledelse (forskningsdirektør Olav Bjerkholt, byråsjef Bente Torgersen)
  - * Mikroøkonomi (forsker John K. Dagsvik)
- o Seksjon for nasjonalregnskap (rådgiver Erling J. Fløttum)
  - * Løpende nasjonalregnskap (planlegger Tore Halvorsen)
  - * Fremkjøring og drift (førstekonsulent Randi Hallén)
  - * Utvikling og metoder (planlegger Anders Harildstad)
- o Seksjon for økonomisk forskning (forskningssjef Svein Longva)
  - * Økonomisk analysegruppe (forskningssjef Ådne Cappelen)
  - * Offentlig økonomi og arbeidsmarked (forsker Olav Ljones)
  - * Likevektsmodeller (forsker Erling Holmøy)
- o Seksjon for ressurs- og miljøanalyser (forskningssjef Lorents Lorentsen)
  - * Olje- og energi (forsker Øystein Olsen)
  - * Miljøøkonomi (forsker Knut Alfsen)
  - * Miljøstatistikk (førstekonsulent Frode Brunvoll)
- o Seksjon for sosiodemografisk forskning (forskningssjef Per Sevaldson)
  - * Demografisk analysegruppe (forsker Helge Brunborg)
  - * Regional analyse (forsker Tor Skoglund)

Økonomiske analyser

Nr. 5 – 1990

INNHold

	Side
KONJUNKTURTENDENSENE I NORGE OG UTLANDET	
Sammenfatning	3
Konjunkturutviklingen i utlandet	11
Internasjonale markedsforhold	21
Bedriftene	25
Offentlig forvaltning	35
Arbeidsmarkedet	37
Lønns- og prisutviklingen	39
Husholdningene	42
Utenriksøkonomi og disponibel inntekt for Norge	45
ØKONOMISK - POLITISK KALENDER	47
TABELL- OG DIAGRAMVEDLEGG	49

Statistisk sentralbyrå

Postboks 8131 Dep. N-0033 Oslo 1 – Tlf. (02) 86 45 00

KONJUNKTURTENDENSENE

Arbeidet med Konjunkturtendensene blir utført ved Økonomisk analysegruppe i Forskningsavdelingen i Statistisk sentralbyrå. Spørsmål om konjunkturutviklingen i Norge og utlandet kan rettes til Per Richard Johansen eller Knut Moum.

Arbeidet med denne rapporten ble avsluttet tirsdag 5. juni.

Publiseringsplan for Statistisk sentralbyrås økonomiske oversikter

<u>Rapport-type</u>	<u>Regnskapsgrunnlag</u>	<u>Publiseringstidspunkt</u>
Økonomisk utsyn	4. kvartal (anslag)	Begynnelsen av februar
Revidert nasjonalregnskap	4. kvartal (regnskap)	Begynnelsen av mai
Konjunkturtendensene	1. kvartal	Begynnelsen av juni
Konjunkturtendensene	2. kvartal	Begynnelsen av september
Konjunkturtendensene	3. kvartal	Begynnelsen av desember

Konjunkturtendensene i Norge og utlandet

SAMMENFATNING

Foreløpige tall fra det kvartalsvise nasjonalregnskapet (KNR) tyder på at et omslag i retning av vekst i innenlandsk etterspørsel lar vente på seg. Et visst oppsving i investeringene i de mest konjunkturfølsomme eksportnæringene har til nå ikke vært tilstrekkelig til å dra resten av økonomien med seg. Med helt spesielle unntak, er investeringene i de fleste næringer fallende. Også boliginvesteringene har fortsatt å falle. Et svakt oppsving i privat konsum fra 2. kvartal 1989 har så vidt holdt samlet etterspørsel fra husholdningssektoren på nivå med de tre siste kvartalene i fjor.

En vedvarende men avtakende vekst i eksporten av tradisjonelle varer var ikke tilstrekkelig til å oppveie de negative vekstimpulsene mot norsk økonomi fra innenlandsk etterspørsel. BNP for fastlands-Norge falt gjennom vinteren i år, selv etter justering for normale sesongeffekter. Fall i utvinningen av råolje og naturgass bidro også til at BNP i alt gikk ned fra 4. kvartal i fjor til 1. kvartal i år.

Nedgang i produksjonen gjennom vinterhalvåret resulterte i fortsatt fall i sysselsettingen og økt arbeidsledighet. Det var imidlertid tegn til at forverringen på arbeidsmarkedet stanset opp utover våren.

Resultatene fra de første frie lønnsoppgjørene siden 1987 tyder på en lønnsvekst i 1990 i samsvar med hva en ville vente med utgangspunkt i utviklingen i priser, produktivitet og arbeidsløshet. Det vil si at det foreløpig ikke ligger an til noen gjeninnhenting av lønnsvekst som "gikk tapt" som følge av lovreguleringen i 1988 og 1989. Etter en viss økning i prisveksten i fjor vår, har den underliggende tendensen stort sett ligget under 4 prosent, regnet som årlig rate. Dette er klart under prisveksten hos Norges handelspartnere.

OECD-området sett under ett er nå på vei ut av de siste årenes høykonjunktur, men veksten holder seg fortsatt godt oppe. Det er likevel grunn til å vente en svakere markedsvekst for norske varer i tiden framover. Lavere kostnadsvekst kan styrke norske bedrifters konkurranseposisjon, men høyt kostnadsnivå i utgangspunktet gjør effekten av dette usikker på kort sikt.

Selv om investeringene i de fleste næringer faller, er investeringene i Norge fortsatt på et høyt nivå i internasjonal sammenheng. Det er også betydelig overkapasitet i en rekke sektorer. Det er derfor

vanskelig å tenke seg noen kraftig vekstimpuls fra investeringssiden i den nærmeste tiden.

Spareraten for husholdningene var fortsatt negativ i 1989 og gjeldsbelastningen stor. Med utsikter til et fortsatt høyt realrentenivå og bare svak inn-tektsvekst, er det grunn til å tro at sparingen vil fortsette å stige og at veksten i privat konsum må bli relativt svak.

Alt i alt er det derfor ikke lett å øyne hvilke drivkrefter som kan gi sterke vekstimpulser til norsk økonomi i det nærmeste året. Svak vekst innenfor arbeidsintensive næringer gjennom resten

KONJUNKTURTENDENSENE I HOVEDTREKK

Underliggende veksttakt fra forrige kvartal.
Sesongjustert. Prosent, årlig rate 1)

	89.2	89.3	89.4	90.1
REALØKONOMISKE VOLUMINDIKATORER				
Innenlandsk anvendelse	1	3	1	-3
- etterspørsel fra fastlands-Norge	-2	-1	-1	-1
- privat konsum	1	2	1	2
- bruttoinv. av fast kap. fastl.-Norge	-15	-11	-8	-6
Eksport	13	10	5	2
- tradisjonelle varer	11	9	7	5
Import	7	10	8	-1
- tradisjonelle varer	3	6	10	12
BNP	4	3	0	-2
- fastlands-Norge	1	1	0	-2
ARBEIDSMARKEDET				
Utførte ukeverk	-4	-3	-3	-3
Sysselsatte personer	-3	-3	-3	-2
Arbeidsledighetsrate, nivå 2)	4,9	5,0	5,0	5,5
PRISER				
Konsumprisindeksen	6	4	4	4
INNTEKTER				
Driftsbalansen, milliarder kroner 3)	2,0	2,6	-3,9	2,0

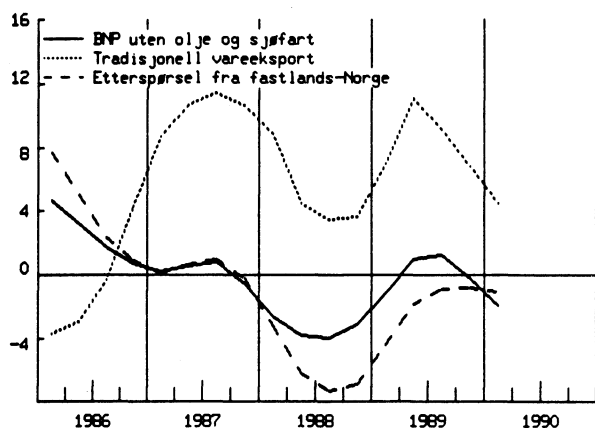
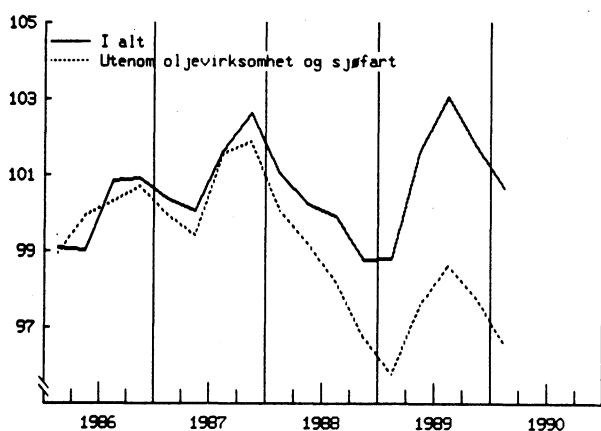
1) Se teknisk merknad om kvartalsregnskapet.

2) Arbeidsledighetstallene er gitt som sesongjusterte nivåttall i prosent.

3) Tallene for driftsbalansen er gitt som ujusterte nivåttall i mrd. kr.

UNDERLIGGENDE TENDENS

(Prosentvis volumvekst fra foregående kvartal i glattet, sesongjustert serie, omregnet til årlig rate.)

BRUTTONASJONALPRODUKT
1986=100. Sesongjustert

av 1990 tilsier at en ikke kan vente noen vesentlig endring i forholdene på arbeidsmarkedet.

Stor spredning i konjunkturfaser mellom industrilandene

Veksten i internasjonal økonomi holder seg fortsatt relativt godt oppe, men OECD-landene sett under ett er nå på vei ut av de siste årenes høykonjunktur. Veksten i de norske eksportmarkedene har likevel holdt seg høy helt til det siste. Det skyldes blant annet at konjunkturutviklingen hos Norges viktigste handelspartnere har vært mer i utakt enn vanlig.

I USA og Storbritannia ble konjunkturtoppen passert allerede tidlig i 1988, og etterspørselen i disse landene gir relativt små vekstimpulser til internasjonal handel. Danmark, som i likhet med Norge passerte en konjunkturtopp så langt tilbake som i midten av 1986, viser tegn til ny oppgang, men importveksten ventes likevel å bli svak de kommende årene.

Svensk og japansk økonomi har også passert konjunkturtoppen, men det skjedde først i begynnelsen av 1989. Tall fram til og med februar i år kan tyde på at Frankrike nå følger etter. Disse tre lande-

ne er imidlertid fremdeles inne i høykonjunkturfasen, og importveksten er fortsatt høy. For Frankrikes del ventes det sterk importvekst i flere år framover.

I Vest-Tyskland, som målt med valutakurv-vekstene er vår viktigste handelspartner, har konjunkturoppgangen derimot fortsatt, til tross for svekkelsen av de tyske eksportmarkedene. Dette henger dels sammen med at konjunkturoppgangen som vanlig startet senere i Vest-Tyskland enn i de andre OECD-landene, dels med en vedvarende bedring i tyske bedrifters konkurransevne. Skattelette i januar i år, innvandring fra Øst-Tyskland og den pågående samlingsprosessen bidrar til å forsterke innenlandsk etterspørsel. Også importveksten i Vest-Tyskland vil derfor holde seg godt oppe.

Eksportoppsvinget har trukket ut i tid

Det er nå tegn som tyder på at høykonjunkturfasen er på hell også for den norske eksporten av tradisjonelle varer. Den beregnede underliggende veksttakten var riktig nok på 4 1/2 prosent i 1. kvartal i år, men veksten har vært avtakende helt siden 2. kvartal 1989. Den veksten som fortsatt kan observeres for varer fra utekonkurrerende industri skyldes først og fremst økt eksport av bensin og fyringsolje. Dette reflekterer ny kapasitet (Mongstad) og ikke endringer på etterspørselssiden.

For vareeksporten fra hjemmekonkurrerende industri, som også utgjør en betydelig post, var den beregnede underliggende tendensen negativ i 1. kvartal i år. Nedgangen falt i sin helhet på verkstedprodukter, noe som kan henge sammen med økt innenlandsk etterspørsel etter slike produkter. Vekst både for trevarer og kjemiske og mineralske produkter reflekterer trolig høy byggeaktivitet både i Sverige og Vest-Tyskland, samtidig som aktiviteten i Norge er svært lav.

Også for primærnæringsvarer og varer fra skjermet industri har veksten vært klart avtakende gjennom de siste kvartalene. Dette gjenspeiler først og fremst de store avsetningsproblemene norske fiskeoppdrettere nå møter på flere utenlandske markeder.

Eksporten av råolje og naturgass har falt de siste to kvartalene, etter en nesten sammenhengende vekstperiode fra slutten av 1982. Særlig sterk var veksten fra sommeren 1988 til høsten 1989. Nedgangen skyldes at utvinningen ikke lenger øker, samtidig som leveransene til hjemmemarkedet har økt kraftig etter oppstartingen på Mongstad. Noe av nedgangen for eksporten av råolje motsvares således av den økte eksporten av raffinerte oljeprodukter.

Tjenesteeksporten viser imidlertid fortsatt sterk vekst. Det reflekterer først og fremst økt aktivitet i utenriks sjøfart, som følge av den sterke økningen i tonnasje etter opprettingen av NIS. Også utlen-

dingers konsum i Norge tok seg svakt opp i 1. kvartal, etter en klar nedgang gjennom 1989.

Den samlede effekten av økt tjenesteeksport, en viss økning i eksporten av skip og oljeplattformer og økningen i tradisjonell vareeksport var imidlertid ikke sterkere enn at den ble oppveid av nedgangen i eksporten av råolje og naturgass. Samlet eksport endret seg derfor lite fra 4. kvartal i fjor til 1. kvartal i år.

Oppsvinget i innenlandsk etterspørsel lar vente på seg

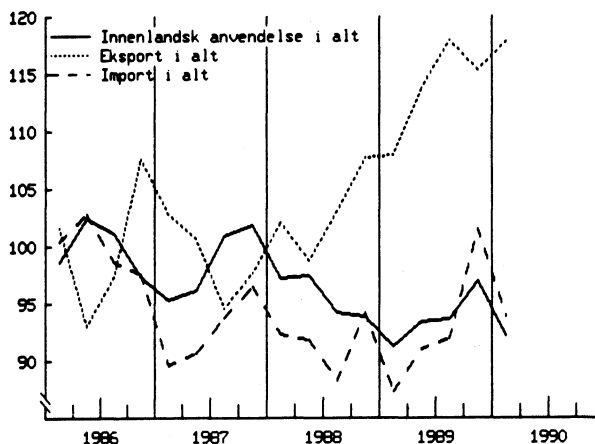
Mens svakere vekstimpulser fra utlandet har vært forutsett en god stund, ser det ut som om et omslag i retning av vekst i innenlandsk etterspørsel lar vente på seg. De inntektene som ble generert under eksportoppsvinget har ikke vært tilstrekkelige til å gi økte etterspørselsimpulser internt i økonomien.

Riktig nok har investeringene i de mest konjunkturfølsomme eksportnæringene tatt seg opp, men dette har ennå ikke gitt sterke ringvirkninger til andre næringer. På grunn av svakt hjemmemarked uteblir investeringsoppsvinget i annen industri. Etter fullføringen av Mongstad-anlegget er det heller ingen store investeringsprosjekter på gang som gir ekstra vekstimpulser. De tjenesteytende næringene er preget av stor overkapasitet, særlig gjelder det forretningsbygg. Investeringene i maskiner og transportmidler innen samferdselssektoren øker riktig nok, men dette er i stor grad fly og biler, som ikke gir impulser til norsk produksjonsvirksomhet. I tillegg kommer at oljeinvesteringene de siste årene har ligget relativt stabilt. Selv om nivået har vært høyt, har oljeinvesteringene derfor ikke gitt noen vekstimpulser til norsk økonomi. I år ventes det at oljeinvesteringene vil falle på grunn av et kraftig fall i tjenesteinnsatsen. Vareleveransene til oljeinvesteringene vil derimot øke.

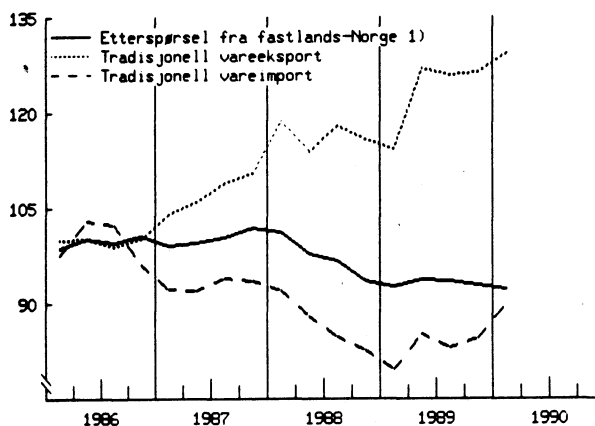
For boliginvesteringene fortsatte nedgangen i 1. kvartal i år i nesten like sterkt tempo som gjennom 1988 og 1989. Boliginvesteringene var i 1. kvartal lavere enn de har vært noen gang i den perioden en har sammenhengende kvartalsvise nasjonalregnskapberegninger for, dvs. siden 1978. Omregnet til årlig rate må en tilbake til 1974 for å finne like lave boliginvesteringstall som i 1. kvartal i år.

Den kraftige nedgangen i privat konsum siden slutten av 1987 slo om til vekst i 2. kvartal i fjor, justert for normale sesongvariasjoner. Selv om utviklingen gjennom det påfølgende året har bekreftet at det har funnet sted et omslag i privat konsum, er det klart at oppsvinget er svært moderat; den beregnede underliggende veksttakten har ikke i noe kvartal ligget over 1 1/2 prosent, regnet som årlig rate. Veksten i varekonsumet har ligget noe høyere enn for totalkonsumet. Det samme gjelder for tjenestekonsum i Norge, men her har veksttakten vært

EKSPORT, IMPORT OG INNENLANDSK ANVENDELSE
1986=100. Sesongjusterte volumindekser

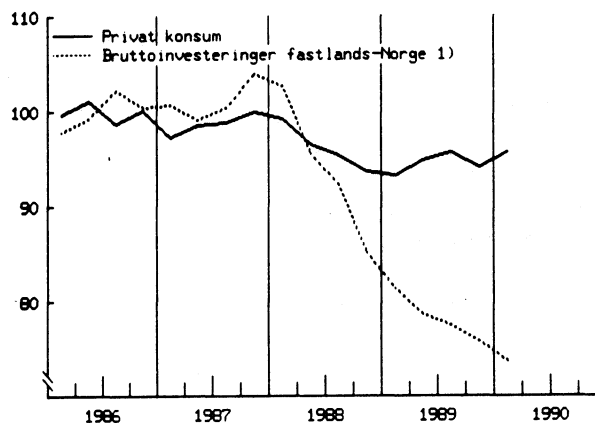

EKSPORT, IMPORT OG ETTERSPORSEL FRA FASTLANDS-NORGE
1986=100. Sesongjusterte volumindekser

1) Utenom lagerendring.

KONSUM OG INVESTERINGER
1986=100. Sesongjusterte volumindekser

1) Utenom lagerendring.

avtakende gjennom det siste året. For nordmenns konsum i utlandet derimot, var veksten negativ helt fram til 1. kvartal i år, da også den viste positiv vekst.

Det er neppe grunn til å vente at det private konsumet vil ta seg opp med noen særlig kraft i tiden som kommer. Spareraten var i 1989 fortsatt

negativ, -0,9 prosent. Høyt rentenivå og stor gjeldsbelastning for husholdningene tilsier at spareraten vil fortsette å øke, samtidig som renteutgiftene vil holde inntektsveksten nede. Det samme vil sysselsettingsutviklingen. Positive realinntektsbidrag vil først og fremst komme fra offentlige stønader og overføringer. Det lave nivået på kjøpene av varige forbrukssteder gjennom de siste to årene har trolig resultert i stagnasjon eller nedgang i beholdningene av disse varene. Det er ut fra dette grunn til å vente en viss økning i kjøpene i tiden framover.

Heller ikke offentlig konsum gir vekstimpulser av betydning. Svakest er veksten i kommunesektoren. En økende andel av produksjonen i offentlig sektor finansieres imidlertid via gebyrer (kommunale avgifter o.l.) betalt av brukerne, og regnes følgelig ikke som offentlig, men som privat konsum.

Det som har vært av innenlandsk etterspørselsvekst har - på grunn av varesammensetningen - i stor grad rettet seg mot import. Impulsene til norsk produksjon har alt i alt vært negativ, trass i gradvis langsommere nedbygging av varelagrene gjennom 1989. Importen slo dermed om fra nedgang til oppgang i løpet av fjoråret, og veksten forsterket seg inn i 1.kvartal i år (når import av skip holdes utenfor).

Nedgang i samlet produksjon

De negative vekstimpulsene rettet mot norsk produksjon fra innenlandsk etterspørsel var gjennom vinterhalvåret så sterke at de godt og vel opphevet de positive impulsene fra eksporten. Resultatet har vært at BNP - både totalt og regnet utenom oljevirkosomhet og sjøfart - har falt gjennom vinteren i år, selv etter justering for normale sesongvariasjoner. En kan ikke se bort fra at den milde vinteren burde tilsagt en noe svakere sesong-oppjustering av en rekke BNP-komponenter for 1.kvartal, noe som ville gitt en kraftigere nedgang i seriene. Nå vil sesongjusterte tall for 1. og 2.kvartal alltid være usikre fordi plasseringen av påsken endrer seg. Siden noe av "gjennomsnittspåsken" faller i 1.kvartal, mens påsken i år i sin helhet kom i 2.kvartal, er de seriene en antar blir berørt av påsken korrigeret ned tilsvarende en årlig rate på 1,3 prosent. Siden den beregnede produksjonsnedgangen var på 1,9 prosent, regnet som årlig rate, betyr det at en eventuell feil i påskekorrigeringen alene ikke kan snu den beregnede produksjonsnedgangen til oppgang.

Nedgangen var sterkest for bygge- og anleggsvirkosomheten, der produksjonen nå har falt to år i strekk. Av nesten like stor betydning for BNP-veksten var det at produksjonen falt i de fleste tjenestetende sektorene. Dette reflekterer dels den svake veksten i tjenestekonsumet, dels gjenspeiler det at endel tjenesteproduksjon er knyttet til aktivitetsnivået i bygge- og anleggssektoren. Dessuten

bidro trolig reduserte leveranser av tjenester til oljeinvesteringene negativt. Når produksjonen i industrien har holdt seg oppe, skyldes det først og fremst den økte eksporten, sammen med vesentlig mindre nedbygging av varelagrene enn tidligere. For første gang på flere år bidro forøvrig utvinningen av råolje og naturgass til nedgang i samlet produksjon.

Nedgangen i sysselsettingen fortsatte, men arbeidsmarkedet stabiliserte seg utover våren

Med bare et beskjedent oppsving i produksjon (regnet utenom oljevirkosomhet og sjøfart) gjennom sommerhalvåret i fjor, og ny produksjonsnedgang gjennom vinterhalvåret, er det ikke overraskende at sysselsettingen fortsatte å falle fram til 1.kvartal i år, samtidig som arbeidsledigheten steg. Noe svakere nedgang i arbeidsstyrken gjennom vinterhalvåret enn i 1989 bidro også til å øke tallet på arbeidsledige 1.kvartal, ifølge Statistisk sentralbyrås arbeidskraftundersøkelser. Sesongjusterte tall for registrerte arbeidsløse og personer på arbeidsmarkedstiltak (utenom attføring) kan imidlertid tyde på at forverringen på arbeidsmarkedet har stanset opp utover våren.

Moderat lønnsvekst etter oppheving av inntektsreguleringsloven

Etter to år med lovregulering av lønnsinntekter mv., ble årets tariffoppgjør gjennomført på fritt grunnlag. Resultatet så langt tyder på en lønnsvekst i 1990 på vel 4 prosent. En slik lønnsvekst er i samsvar med hva en måtte vente ut fra en normal lønnsdannelse, hensyn tatt blant annet til utviklingen i priser og produktivitet og nivået på arbeidsledigheten. Det betyr at lønnstakerne ved årets oppgjør ikke fikk kompensert noe av den lønnsveksten de "mistet" under reguleringen de to foregående årene. Det er imidlertid ennå for tidlig å utelukke at en slik gjeninnhenting kan finne sted senere. Beregninger utført i Statistisk sentralbyrå viser at lønnsreguleringene de siste to årene sett under ett har ført til bedret konkurransevne for industrien, sterkere utenriksøkonomi og lavere arbeidsledighet enn hva vi ellers ville hatt. De har trolig også bidratt til en jevnere inntektsfordeling mellom lønnstakerne enn det som ville fulgt av en friere lønnsdannelse.

Prisveksten moderat og lavere enn hos handelspartnerne

Lønnsreguleringen bidro også til at prisveksten falt raskere gjennom 1988 enn det den ellers ville ha gjort. Reguleringen ga neppe ytterligere bidrag i retning av lavere prisvekst gjennom 1989. Uansett lønnslov eller ikke ville en trolig fått en moderat

prisvekst i 1989, dels som følge av det lave aktivitetsnivået i norsk økonomi, dels fordi prisimpulsene fra den norske devalueringen i 1986 da var uttømt.

På grunn av høy vekst i husleiene og økte bensinpriser tok sesongjustert prisvekst seg svakt opp i vårmånedene i fjor. Etter dette har den underliggende tendensen i prisene jevnt over ligget i underkant av 4 prosent, regnet som årlig rate. For april var prisveksten regnet fra samme måned året før på 4,0 prosent. Det er klart under prisveksten hos våre handelspartnere, som i mars lå på hele 5,7 prosent, regnet fra samme måned året før. Den underliggende veksten for handelspartnerne har hittil i år vært enda sterkere.

Som følge av prisøkningene i 2.kvartal i fjor, vil trolig prisveksten regnet over de siste tolv måneder holde seg lav både i mai og juni. En må imidlertid regne med at underliggende prisvekst på nytt kan ta seg noe opp, blant annet som følge av at årets lønnstillegg stort sett vil være samlet i 2.kvartal, mens det normale er en større spredning over året. Dette behøver likevel ikke gi seg utslag i 12-måneders prisstigningen, siden lønnstilleggene også i fjor var konsentrert i tid.

Plasseringen av lønnstilleggene i tid skulle tilsi muligheter for svak underliggende prisvekst gjennom høst- og vintermånedene, slik vi så i fjor. Klausulen om maksimalt 4,2 prosent prisvekst fra november 1989 til november 1990, som inngår i enkelte tariffavtaler, kan derfor likevel holde, trass i sterkere prisvekst utover sommeren. En kan imidlertid ikke se bort fra at den sterkere prisveksten i utlandet, som ligger bak de siste tallene for handelspartnerne, etterhvert vil slå ut i sterkere importpris-

vekst også i Norge, og at dette kan presse konsumprisveksten opp også her.

Sjøfart og olje styrket driftsbalansen i 1.kvartal

Driftsbalansen overfor utlandet viste et overskudd på 2 milliarder kroner i 1.kvartal i år. Dette er 1 milliard kroner mer enn i 1.kvartal i fjor og om lag 300 mill. kroner mer enn for hele 1989. Forbedringen av driftsregnskapet fra 1.kvartal i fjor til 1.kvartal i år skyldes først og fremst høyere råoljepris og redusert import av skip. Økte fraktinntekter fra utenriks sjøfart bidro også positivt, mens dårligere bytteforhold og økt importoverskudd i volum for tradisjonelle varer bidro til å trekke overskuddet på driftsbalansen ned. Disponibel realinntekt for Norge økte med 2 prosent i 1989 og 2,6 prosent fra 1.kvartal i fjor til 1.kvartal i år.

Økte realrenter internasjonalt gir små muligheter for lavere rentenivå i Norge

Målt ved Norges Banks kurvrente steg det internasjonale rentenivået med om lag 0,5 prosent fra 4.kvartal i fjor til 1.kvartal i år, til et nivå på omlag 11 prosent. Internasjonale prognoser tyder på at kurvrenten vil holde seg rundt dette nivået gjennom resten av året. Selv med en klart større forskjell i inflasjonstakt mellom Norge og handelspartnerne i 1990 enn i 1989, og en moderat bedring av Norges driftsbalanse overfor utlandet, kan en ut fra dette neppe vente noen særlig nedgang i det norske rentenivået gjennom resten av året.

UTVIKLINGEN I NOEN MAKROØKONOMISKE HOVEDSTØRRELSER
 Prosentvis volumendring i 1988-priser 1)

	Mrd. 1988- kr.	Vekst fra samme periode året før				Underliggende tendens. Årlig rate (regnet fra foregående kvartal) 5)			
		1989	89.2	89.3	89.4	90.1a	89.2	89.3	89.4
Privat konsum	302,8	-1,5	-0,3	0,1	2,9	1	2	1	2
Varer	191,9	-0,5	0,2	0,0	3,2	1	2	1	2
Tjenester	101,6	0,9	2,4	1,6	2,8	2	3	2	1
Nordmenns konsum i utlandet	18,9	-20,8	-16,7	-12,7	-3,9	*	*	*	*
- Utlendingers konsum i Norge	9,6	-3,7	-7,3	-12,9	-7,0	*	*	*	*
Offentlig konsum	125,4	3,0	0,2	7,4	0,6	*	*	*	*
Statlig konsum	49,4	9,3	1,0	15,4	1,2	*	*	*	*
Sivilt konsum	30,0	-0,6	4,4	8,1	2,7	*	*	*	*
Militært konsum	19,4	29,3	-4,7	25,1	-1,7	*	*	*	*
Kommunalt konsum	76,0	-0,8	-0,2	2,0	0,3	*	*	*	*
Bruttoinvestering i fast kapital	161,2	-14,4	3,5	10,6	-6,8	*	*	*	*
Oljevirksomhet og utenriks sjøfart	57,2	-12,4	82,9	80,6	1,6	*	*	*	*
Fastlands-Norge	104,0	-15,8	-16,3	-11,3	-8,6	-15	-11	-8	-6
Industri og bergverksdrift	15,4	-21,5	-14,8	-15,1	-12,7	-18	-12	-9	-4
Annen vareproduksjon	14,9	-27,5	-24,5	-23,6	-10,3	-26	-19	-10	1
Annen tjenesteyting	74,1	-11,5	-14,8	-7,5	-7,6	-12	-9	-8	-7
Lagerendring (BNP-vekstbidrag)	-15,2	(1,9)	(-2,0)	(-2,2)	(2,0)	*	*	*	*
Skip og plattform under arb. (BNP-vbd.)	-5,3	(2,1)	(-2,5)	(-2,5)	(-0,3)	*	*	*	*
Varelagre (BNP-vekstbidrag) 3)	-9,9	(-0,2)	(0,5)	(0,4)	(2,3)	*	*	*	*
Innenlandsk anvendelse	574,2	-3,6	-1,2	2,4	2,3	1	3	1	-3
- påløpte inv. oljevirks. og u. sjøfart 2)	51,9	0,7	27,5	32,4	-3,3	*	*	*	*
- etterspørsel fra fastlands-Norge	532,2	-3,7	-3,8	-0,8	0,1	-2	-1	-1	-1
Eksport	235,5	15,4	14,1	7,0	10,1	13	10	5	2
Tradisjonelle varer	103,2	12,0	6,1	8,4	14,9	11	9	7	5
Råolje og naturgass	60,9	32,5	35,1	13,6	-0,2	21	10	-2	-10
Skip og oljeplattformer	5,7	23,2	39,7	-48,1	39,1	*	*	*	*
Tjenester	66,0	7,5	8,8	8,2	10,3	9	9	8	7
Samlet anvendelse	810,0	1,4	2,8	3,6	4,5	5	5	3	-2
Import	220,0	-0,3	2,9	6,7	9,3	7	10	8	-1
Tradisjonelle varer	131,1	-2,6	-2,7	1,1	14,8	3	6	10	12
Råolje	0,5	-2,9	-42,2	-51,9	48,9	*	*	*	*
Skip og oljeplattformer	23,4	15,4	108,8	31,4	-18,5	*	*	*	*
Tjenester	65,0	1,4	-1,5	7,6	5,3	4	5	5	2
Bruttonasjonalprodukt (BNP)	590,0	2,0	2,8	2,5	2,8	4	3	0	-2
- fastlands-Norge	514,9	-1,0	0,2	0,5	1,8	1	1	0	-2
Oljevirksomhet og utenriks sjøfart	75,1	27,9	25,5	18,5	9,8	24	15	4	-2
Fastlands-næringer	475,1	-0,9	-0,0	0,4	1,2	1	1	-1	-2
Industri og bergverksdrift	90,9	1,0	2,3	1,1	3,0	2	2	1	-2
Annen vareproduksjon	74,5	-3,7	-2,2	-2,0	-1,0	-2	-2	-5	0
Annen tjenesteyting	309,6	-0,8	-0,0	0,8	1,2	1	1	0	-2
Korr.poster (BNP-vekstbidrag) 4)	39,8	(-0,2)	(0,2)	(0,1)	(0,6)<	*	*	*	*

1) Fotnoter, se "Teknisk merknad".

PRISINDEKSER FOR MAKROØKONOMISK HOVEDSTØRRELSER

	Prosentvis endring fra samme periode året før				Underliggende tendens. Årlig rate (regnet fra foregående kvartal)			
	89.2	89.3	89.4	90.1	89.2	89.3	89.4	90.1
Privat konsum	4,6	4,4	3,9	4,3	7	4	3	3
Offentlig konsum	5,0	4,6	4,6	4,4	11	2	4	1
Bruttoinvesteringer i fast kapital	5,8	5,6	5,3	2,6	1	7	-2	1
- fastlands-Norge	2,7	3,3	1,6	2,5	4	4	2	1
Innenlandsk bruk av varer og tjenester	5,0	4,4	4,8	3,6	6	4	2	2
- etterspørsel fra fastlands-Norge	4,3	4,2	3,6	4,0	7	4	3	2
Eksport	12,9	10,6	11,6	2,9	19	-8	7	-4
- tradisjonell vareeksport	8,8	5,0	0,4	-4,0	2	-7	-4	-8
Samlet anvendelse	7,3	6,2	6,7	3,5	10	1	4	0
Import	8,6	7,1	5,8	2,9	9	6	1	-2
- tradisjonell vareimport	5,2	4,5	2,4	2,1	4	7	-1	-2
Bruttonasjonalprodukt (BNP)	6,8	5,9	7,1	3,7	10	-2	5	1
- fastlands-Norge	4,4	3,6	2,9	2,0	4	0	2	1

TEKNISK MERKNAD OM KVARTALSTALLENE OG FOTNOTER TIL TABELLENE

Fotnoter: 2) Inkludert skip, oljeplattformer og plattform-moduler under arbeid. 3) Utenom skip, oljeplattformer under arbeid og plattform-moduler under arbeid. BNP-vekstbidragene er beregnet som differansen mellom lagerinvesteringene i kvartalet og samme kvartal året før, regnet i prosent av BNP samme kvartal året før. 4) Korreksjon for frie banktjenester og visse avgiftsberegninger. BNP-vekstbidragene er beregnet som økningen i posten fra samme kvartal året før, regnet i prosent av BNP samme kvartal året før. 5) Vekst fra foregående kvartal i glattet sesongkorrigert serie, omregnet til årlig rate. a) Anslag tildels basert på framskrivninger. *) Endringstall gir liten mening.

Kvartalsberegningene: Beregningene foretas på et mindre detaljert nivå enn de årlige nasjonalregnskapsberegningene og etter et mer summarisk opplegg. De kvartalsvise nasjonalregnskapstallene for årene til og med 1988 er avstemt mot de sist publiserte årlige regnskapstallene.

Basisår og kjeding: Volumtall for 1988 og 1989 er beregnet i 1987-priser, og det er brukt vekter fra dette året. I det kvartalsvise nasjonalregnskapet beregnes alle størrelser i faste priser med basis i prisene to år tidligere. I de årlige nasjonalregnskapene er basisåret nå 1984. Valg av basisår påvirker fastpristallene og dermed de årlige volumendringsratene (vekstratene). For sammenligningens skyld er det derfor i alle tabeller gitt vekstrater med 1987 som basisår (felles omregningsår). Dette er gjort ved å prisomregne fastpristallene for årene før 1987 til 1987-priser. Prisomregningen er foretatt på kvartalsregnskapets sektornivå.

Bruttoinvesteringer: Bruttoinvesteringer i fast kapital i alt er sterkt påvirket av de store svingningene i investeringer i oljevirkosomhet. Disse svingningene skyldes blant annet at plattformer som har vært under arbeid i flere år, regnes som investert i det kvartal og med den kapitalverdi de har ved uttaging til feltet.

Sesongjusterte tall: Det kvartalsvise nasjonalregnskapet utarbeides som et ikke-sesongkorrigert regnskap, der en søker å registrere de faktiske transaksjoner i hvert kvartal. De fleste tallseriene på detaljert regnskapsnivå viser derfor klare sesongsvingninger. Disse seriene er sesongjustert og deretter summert sammen med de øvrige tallseriene til de totalstørrelsene som er presentert i teksttabellene og diagrammene. For offentlig sektors innkjøp av varer og tjenester hvor en foreløpig ikke har tilstrekkelig informasjon til å fastlegge sesongmønsteret, er sesongjusteringen basert på skjønn.

Underliggende tendens: Norsk økonomi er så liten at tilfeldige eller enkeltstående, store hendelser kan gi store utslag i tallene. De sesongkorrigerte tallene glattes derfor, slik at en kan finne fram til den underliggende tendensen for hver av seriene. Ved glattingen forsøker en å skille mellom tilfeldige og systematiske variasjoner i serien.

REVISJONER AV BEREGNET UNDERLIGGENDE TENDENS
(Vekst fra foregående kvartal i glattet, sesongjustert serie, omregnet til årlig rate)

Publ. 86.2 86.3 86.4 87.1 87.2 87.3 87.4 88.1 88.2 88.3 88.4 89.1 89.2 89.3 89.4 90.1

BNP fastlands-Norge

Jan. -87	2	2	3													
Mai.-87	3	3	2	-1												
Aug.-87	3	2	0	-1	-1											
Nov.-87	3	1	0	-1	0	1										
Jan. -88	3	1	0	-1	1	2	2									
Jun. -88	3	2	1	0	0	1	0	-2								
Sep.-88	3	2	1	-1	0	0	0	-1	-1							
Des.-88	3	2	1	-1	0	1	1	0	-1	-2						
Feb.-89	3	2	1	-1	0	1	1	0	-1	-1	-2					
Jun. -89	3	2	1	1	2	2	2	0	-2	-3	-4	-3				
Sep.-89	3	2	2	1	2	2	2	-1	-2	-4	-4	-2	1			
Des.-89	3	2	2	1	2	2	2	0	-2	-4	-4	-2	1	3		
Feb.-90	3	2	2	1	2	2	2	0	-2	-3	-3	-1	2	3	2	
Jun. -90	3	2	1	0	1	1	-1	-3	-4	-4	-3	-1	1	1	0	-2

Etterspørsel fra fastlands-Norge

Jan. -87	5	1	-3													
Mai.-87	6	2	-2	-6												
Aug.-87	5	2	0	-1	-1											
Nov.-87	5	2	-1	-2	-2	-2										
Jan. -88	4	1	-1	-1	-1	0	1									
Jun. -88	5	3	1	-1	0	1	1	-2								
Sep.-88	5	2	0	-1	0	0	0	-2	-4							
Des.-88	5	2	0	-1	0	0	0	-2	-4	-4						
Feb.-89	5	2	0	-1	0	0	0	-3	-5	-4	-3					
Jun. -89	4	2	0	0	1	1	0	-3	-5	-5	-4	-3				
Sep.-89	5	2	1	0	1	1	0	-3	-6	-7	-6	-4	0			
Des.-89	5	2	1	0	1	1	0	-3	-5	-6	-6	-5	-2	0		
Feb.-90	5	2	1	0	1	1	0	-3	-5	-6	-6	-4	-2	0	1	
Jun. -90	5	2	1	0	1	1	0	-3	-6	-7	-7	-4	-2	-1	-1	-1

MERKNADER TIL REVISJONENE

Revisjoner kan enten skyldes nye/reviderte kvartalstall for inneværende år, nye/reviderte årlige nasjonalregnskap for tidligere år eller overgang til nytt prisbasis-år. Fordi vekstratene etter omregning til årlig rate er avrundet til nærmeste hele prosent, kan 1 prosentenhets endring i vekstraten først og fremst skyldes ulik avrunding.

Publisert:	Prisbasis:	Nytt årlig regnskap:	Andre merknader:
Jan. -87	1985		
Mai.-87	"	1984-85	Endret glattemetode for siste observasjon.
Aug.-87	1986		
Nov.-87	"		
Jan. -88	"		
Jun. -88	"	1985-87	Nytt sesongjusteringsprogram tatt i bruk.
Sep.-88	"		
Des.-88	"		
Feb.-89	"		
Jun. -89	1987	1986-87	
Sep.-89	"		Revidert sesongjusteringsprogram.
Des.-89	"		
Feb.-90	"		
Jun. -90	1988	1987-88	

KONJUNKTURUTVIKLINGEN I UTLANDET

USA: Avtakende vekst, men fortsatt høy inflasjon

Foreløpige tall viser at bruttonasjonalproduktet vokste med 1,3 prosent fra 4.kvartal i fjor til 1.kvartal i år (sesongjusterte årlige rater). Samtidig er også veksten i 4.kvartal i fjor oppjustert til 1,1 prosent. Dermed ble ikke vekstnedgangen i slutten av 1989 så sterk som tidligere antatt.

Korttidsstatistikken gir for tiden et flertydig bilde av den økonomiske utviklingen i USA. Sysselsettingstallene har vært svake, mens de fleste andre indikatorer tyder på at aktiviteten tar seg opp. Noe skyldes store tilfeldige svingninger som uvanlige temperaturer og streiker. Veksten i 2.kvartal 1990 kan bli så høy som 3 prosent (sesongjustert årlig rate), som følge av økt bilproduksjon og mer normale værforhold. Alt i alt ser det ut til at det vil bli moderat vekst både i 1990 og i 1991, med årlige vekstrater på 2 - 2 1/2 prosent.

Den fortsatt høye konsumprisveksten gjør det lite sannsynlig at pengepolitikken i USA blir slakkere det første året. Tvert i mot mener DRI (Data Resources Inc.) at pengepolitikken vil bli gradvis strammere, slik at rentenivået vil øke gjennom 1990 og et stykke ut i 1991. Dette vil føre til svakere vekst på slutten av året.

Veksten i industriproduksjonen var klart avtakende gjennom 1989 og begynnelsen av 1990, med

negative vekstrater i vinter. DRI venter at veksten vil ta seg opp fra 2.kvartal, men veksten fra 1989 til 1990 vil, ifølge prognosene, bare bli 1,7 prosent. I 1991 ventes en vekst på 3 prosent, omlag samme veksttakt som i 1989. Den svakere veksten i 1990 skyldes lavere etterspørsel både etter konsum- og investeringsvarer. Fra 4.kvartal i fjor har det også vært lavere produksjon av forsvarsmateriell. Bilindustrien ser ut til å få et vanskelig år også i 1990. På grunn av det lave utgangspunktet vil den kraftige økningen i bilproduksjonen fra 1. til 2.kvartal bare bringe produksjonen såvidt over normalnivået, og det ventes ikke at økningen vil vedvare. Situasjonen ser imidlertid noe lysere ut for 1991.

Nasjonalregnskapets deflator for privat konsum vokste med 4,4 prosent i 1989. Veksten i 1.kvartal i år var på hele 6 prosent (sesongjustert årlig rate), som følge av en spesielt sterk vekst i januar. Dette skyldtes i stor grad en svært kald desember, som førte til høye energi- og matvarepriser. Veksten i konsumprisindeksen var på 0,5 prosent i både februar og mars, og gikk ned til 0,2 prosent i april. Økningen av prisindeksen i februar skyldtes delvis en uvanlig tidlig start på salget av vårklær på grunn av en svært mild senvinter. I april var prisindeksen 4,7 prosent høyere enn april i fjor. Tilsvarende økning i mars var 5,2 prosent. Samtidig har produsentprisindeksen avtatt siden februar. Det ventes derfor ingen økende konsumprisvekst i tiden fram-

USA: MAKROØKONOMISKE HOVEDTALL

Volumendring fra året før i prosent der ikke annet framgår

	1989	1990		1991	
	Regnskap	LINK mars	DRI mai	LINK mars	DRI mai
Privat konsum	2,7	2,4	2,2	2,4	1,8
Boliginvesteringer	-2,9	1,5	-0,3	3,5	-0,3
Andre priv. investeringer	3,3	2,2	3,7	4,0	3,8
Eksport	11,2	4,9	5,1	6,7	7,0
Import	6,1	5,5	3,9	5,7	4,8
Bruttonasjonalprodukt	3,0	1,8	2,2	2,6	2,1
Driftsbal. (nivå, % av BNP)	-2,0	-2,1	-1,9	-2,1	-1,8
Konsumprisvekst 1)	4,4	4,1	4,3	4,3	4,2
Arbeidsledighetsrate (nivå)	5,3	5,7	5,3	5,5	5,4

1) Nasjonalregnskapets deflator for privat konsum.

Kilde: Data Resources Inc. (DRI), OECD og LINK-prosjektet (et internasjonalt prognosesamarbeid).

over, slik at veksten både i 1990 og 1991 vil holde seg på omlag 4 1/4 prosent. Dette representerer en svak nedgang i forhold til 1989.

Arbeidsledigheten ventes å holde seg på omlag 5,3 prosent i 1990 og 1991, det samme som den var i 1989. Ifølge DRI vil total sivil sysselsetting øke med omlag 1 prosent i 1990 og 1 1/4 prosent i 1991. Det er de tjenesteytende sektorer som vil stå for økningen. Industrisysselsettingen vil gå ned med omlag 1 prosent i 1990 og øke svakt i 1991.

Private investeringer utenom boliger økte med 3,3 prosent i 1989. Spørreundersøkelser om investeringsplaner antyder at investeringsveksten kan bli høyere i 1990 enn i 1989. Disse undersøkelsene har siden i høst vist en økende vekst i planlagte investeringer. Det ser derfor ut til at anslagene til det internasjonale LINK-prosjektet er for lave.

Boliginvesteringene falt med nesten 3 prosent i 1989. En viktig årsak til de svake boliginvesteringene var det høye rentenivået. I 1990 og 1991 venter DRI omlag uendret eller svak negativ vekst. LINK venter høyere vekst, spesielt i 1991. En av årsakene til forskjellen er at DRIs prognoser for rentenivået er høyere, spesielt i 1991. Demografiske faktorer vil generelt kunne bidra til svakere vekst.

Privat konsum vokste med 2,7 prosent i 1989. Disponibel inntekt økte med 4,1 prosent, og spareparten økte med 1,3 prosentpoeng til 5,5 prosent. Høyere skatter og fortsatt høy inflasjon vil halvere veksten i disponibel inntekt fra 1989 til 1990. Veksten vil også gå ned i 1991. Dette vil dels slå ut i lavere konsumvekst enn i 1989 og dels i lavere sparerate.

Foreløpige tall viser at veksten i eksportvolumet ble på 11,2 prosent i 1989. I 1.kvartal i år var veksten bare knappe 1 prosent (sesongjustert årlig rate), men veksten ventes å ta seg opp utover året, bl.a. som følge av fallende dollarkurs og økt kapa-

sitet. Prognosene for 1990 og 1991 gir en eksportvekst på henholdsvis 5 prosent og knappe 7 prosent. Dette er en betydelig nedgang i forhold til 1988 og 1989, men eksportveksten vil likevel gi et betydelig bidrag til veksten i bruttonasjonalproduktet.

Veksten i importvolumet er foreløpig beregnet til 6,1 prosent i 1989. Det var en nedgang i importen på nesten 3 prosent (sesongjustert årlig rate) i 1.kvartal i år, men det er ventet at importveksten vil øke utover året sammen med økningen i eksport, investeringer og privat konsum. For 1990 og 1991 peker prognosene mot en importvekst på henholdsvis 4 - 5 1/2 prosent og 4 3/4 - 5 3/4 prosent.

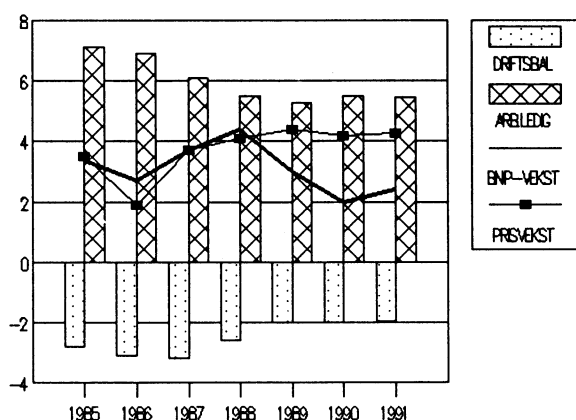
Underskuddet på driftsbalansen i 1989 er foreløpig beregnet til 106 milliarder dollar; 20 milliarder lavere enn i 1988. Prognosene for 1990 og 1991 gir praktisk talt uendrede underskudd målt i dollar, og derfor en svak forbedring målt som prosent av bruttonasjonalproduktet. Det forventes en tilsvarende utvikling i varebalansen.

Problemet med store føderale budsjettunderskudd ser ut til å være økende. Administrasjonens og kongressens anslag for underskuddet for budsjettåret 1991 (som starter i oktober i år) varierer, men har det til felles at de er oppjustert siden i vinter. Anslagene er så store at budsjettkutt for å tilfredsstille loven om balansert budsjett sannsynligvis vil gi økonomien et alvorlig tilbakeslag. Reduksjoner på omlag 55 milliarder dollar, som tilsvarende 1 prosent av bruttonasjonalproduktet, regnes som en øvre grense. Men dette vil ikke være nok til å oppfylle lovens krav. Det snakkes derfor nå om å øke størrelsen på det "lovlige" underskuddet.

Redningsoperasjonen for å redde sparebankene er en ytterligere belastning for det føderale budsjettet. Det antydes at kostnadene vil bli om lag 50 milliarder dollar i budsjettåret 1991, slik at det reelle underskuddet, før budsjettkuttene blir vedtatt, ligger på nærmere 200 milliarder dollar, eller 3,6 prosent av bruttonasjonalproduktet. Det store underskuddet vil bidra til et høyt rentenivået det nærmeste året.

USA

Nivå/vekst i prosent

JAPAN: Sterk vekst og redusert drifts-overskudd

Bruttonasjonalproduktet i Japan vokste med 4,9 prosent i 1989 ifølge foreløpige nasjonalregnskaps-tall, ned fra en vekst på 5,7 prosent i 1988. Veksten i privat konsum var på relativt beskjedne 3,5 prosent, mot 5,1 prosent i 1988. Hovedårsaken til at konsumveksten ikke ble sterkere, var innføringen av omsetningsskatten i april ifjor. Det var først og fremst private investeringer og eksport som bidro til den sterke veksten. Det ventes fortsatt høy vekst i 1990, om lag 4 1/2 prosent. I 1991 antas veksten å avta til 3 1/2 - 4 1/4 prosent.

Industriproduksjonen viste tegn til ny økning i 1.kvartal i år, etter å ha vært relativt flat gjennom

1989. Det er grunn til å tro at den sterke investeringsveksten gjennom 1988 og 1989 nå begynner å gi økt kapasitet. Det stramme arbeidsmarkedet kan imidlertid bli en skranke for videre vekstøkning.

April var den første måneden der prisstigningen målt fra samme måned året før ikke påvirkes av innføringen av omsetningsskatten i april 1989. Konsumprisene var da 2,4 prosent høyere enn i april 1989. Dette er om lag 1 prosentpoeng lavere enn tilsvarende tall de foregående månedene. En antatt fastere yenkurs og lavere oljepriser vil bidra til en svak prisstigning i 1990, mens forventede lønnsøkninger på 6 prosent i sommer vil virke i motsatt retning. De siste prognosene peker mot en konsumprisvekst på 1 3/4 - 2 1/4 prosent i 1990. Etter japanske forhold er dette en noe høy prisstigning, og det er derfor ventet at myndighetene fortsatt vil føre en stram pengepolitikk.

Veksten i private investeringer utenom boliger ble på hele 17,8 prosent i 1989, enda høyere enn i 1988. Den høye investeringsveksten vil trolig både gi økt kapasitet og økt produktivitet i 1990. DRI (Data Resources Inc.) anslår produktivitsveksten i 1990 til 3,5; svakt høyere enn i 1989. Investeringsveksten er foreløpig anslått til 10 prosent (årlig rate) fra 4.kvartal i fjor til 1.kvartal i år, og årsveksten i 1990 er anslått til 8 - 9 prosent. Disse anslagene er høyere enn tilsvarende anslag fra i fjor høst. Det er dermed antatt at minikrakket på Tokyo-børsen tidlig i vinter ikke vil få noen betydelig effekt, blant annet fordi bedriftene har store likvide reserver og ikke er avhengige av å hente inn ny kapital utenfra. Det ser heller ikke ut til at det siste årets økende

rentenivå har virket særlig dempende på aktiviteten.

Boliginvesteringene vokste bare med 2,9 prosent i 1989, betydelig mindre enn veksten i 1988. Det er ventet fortsatt svak eller negativ vekst i 1990 og 1991. Dette kan ha sammenheng med at sterkt økende tomtepriser gir lav igangsetting av nye boliger. Et høyere rentenivå kan også ha betydning. Det er heller ikke ventet noen offentlige tiltak for å styrke boliginvesteringene, slik som tilfellet var i 1988.

Veksten i privat konsum svingte kraftig gjennom 1989, blant annet på grunn av innføringen av den nevnte omsetningsskatten. Det er ventet sterkere vekst i privat konsum i 1990 og 1991 enn i 1989, om lag 4 prosent. Effekten av omsetningsskatten er trolig utspilt, og den forventede lønnsveksten på 6 prosent fra juni vil gi en positiv vekstimpuls.

Arbeidsmarkedet er fortsatt stramt. I mars var ledigheten nede i 2,0 prosent, det laveste på mange år. Arbeidsledigheten ventes å holde seg på i overkant av 2 1/4 prosent både i år og i 1991.

Eksportvolumet vokste med hele 15,4 prosent i 1989. Eksportveksten i 1. kvartal 1990 ventes å bli sterk, for så å avta noe utover året. For 1990 under ett anslås eksportveksten til 6 - 9 1/2 prosent, betydelig lavere enn i 1989. Faktorer som bidrar til den lavere eksportveksten er generelt lavere vekst i verdenshandelen, og økt japansk produksjon - særlig bilproduksjon - i utlandet. Den økte innenlandske etterspørselen vil også redusere eksportkapasiteten. En faktor som isolert sett bidrar til å opprettholde eksportveksten er svekkelsen av yen-kursen

JAPAN: MAKROØKONOMISKE HOVEDTALL

Volumendring fra året før i prosent der ikke annet framgår

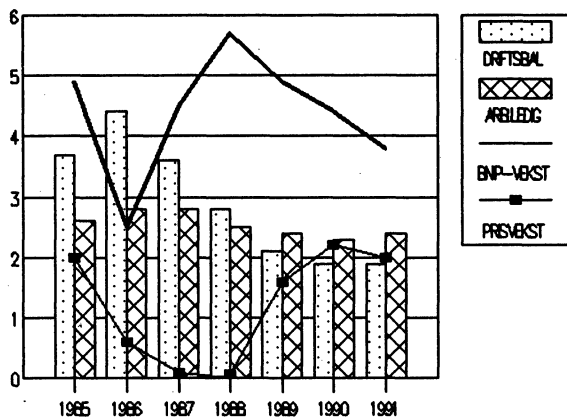
	1989		1990		1991		
	Regnskap	OECD nov.	LINK mars	5JI mai	OECD nov.	LINK mars	5JI mai
Privat konsum	3,5	3,7	4,3	..	3,8	4,2	..
Boliginvesteringer	2,9	2,3	-0,2	..	2,9	-3,3	..
Andre priv. investeringer	17,8	9,1	8,3	..	6,2	6,6	..
Eksport	15,4	9,6	5,9	8,9	9,2	3,6	8,8
Import	21,4	9,9	9,8	10,6	8,0	7,8	8,3
Bruttonasjonalprodukt	5,2	4,5	4,2	4,4	4,3	3,6	3,4
Driftsbal. (nivå, % av BNP)	2,1	2,1	2,0	1,7	2,2	1,9	1,7
Konsumprisvekst 1)	1,6	2,7	1,7	2,3	2,6	1,7	1,6
Arbeidsledighetsrate (nivå)	2,4	2,3	2,4	2,2	2,3	2,4	2,4

1) Nasjonalregnskapets deflator for privat konsum.

Kilde: Data Resources Inc.(DRI), gjennomsnittet av 5 japanske forskningsinstitutter (5JI) og LINK-prosjektet (et internasjonalt prognosesamarbeid).

JAPAN

Nivå/vekst i prosent

siden i vinter. Hvis yen-kursen holder seg på sitt nåværende nivå utover i 1990, er det grunn til å tro at eksportveksten kan bli sterkere enn det prognosene nå tilsier. For 1991 spriker prognosene, men den ferskeste, fra 5 japanske institutter, peker mot en vekst på knapt 9 prosent.

Importvolumet økte med 21,4 prosent i 1989, klart over veksten i 1988. Den sterke veksten reflekterer dreiningen i den økonomiske politikken fra eksportledet vekst til stimulering av innenlandsk etterspørsel. Importen ventes å fortsette å vokse sterkere enn eksporten i 1990, med en vekstrate på 10 - 10 1/2 prosent. I 1991 antyder prognosene at importveksten igjen kan komme til å bli lavere enn eksportveksten, men da vil importvolumet være på et betydelig høyere nivå enn tidligere.

Overskuddet på driftsbalansen gikk ned fra knapt 80 milliarder dollar i 1988 til om lag 56 milliarder dollar i 1989. Målt i prosent av bruttonasjonalproduktet ble overskuddet redusert fra 2,8 prosent til 2,1 prosent. Overskuddet ble redusert gjennom store deler av 1989. Deretter har det økt gjennom 1.kvartal 1990, men det er lite sannsynlig at denne tendensen vil fortsette. Allerede i april kom det en kraftig svekkelse i varebalansen, som vil gjenspeiles i driftsbalansen. Det er trolig den langvarige svekkelsen av yen-kursen som førte til at nedgangen i driftsoverskuddet stoppet opp i 1.kvartal. Den strukturelle omstillingen til økt innenlandsk etterspørsel ventes å fortsette i de nærmeste årene. Gitt at ikke yenkursen endres mye, vil overskuddet på driftsbalansen gå svakt ned til vel 50 milliarder dollar i 1990 og holde seg på det nivået i 1991.

Vest-Tyskland: Tysk samling sikrer fortsatt oppgang

Konjunkturoppgangen i vest-tysk økonomi fortsatte gjennom vinterhalvåret i år. I 4. kvartal 1989 lå BNP-veksten på 3 3/4 prosent, både regnet fra forrige kvartal (sesongjustert, årlig rate) og fra samme kvartal året før. Dette var noe lavere enn årsveksten fra 1988 til 1989 på 4,0 prosent, men den sterkere årsveksten skyldtes en - etter tyske forhold - meget sterk vekst rundt årsskiftet 1988/89.

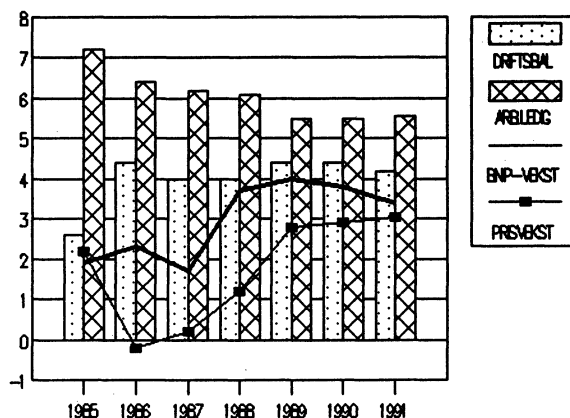
Drivkreftene bak det vest-tyske konjunkturoppsvinget er nå i ferd med å vri seg fra utenriksøkonomiske til innenriksøkonomiske forhold. Det var eksporten, og i noen mindre grad investeringene, som ga de sterkeste vekstbidragene fra 1988 til 1989. Privat konsum ga bare et beskjedent bidrag, sin andel av BNP til tross. Fra slutten av 1989 har dette endret seg. Privat konsum gi nå langt sterkere, og eksporten noe svakere, vekstimpulser. Investeringene gir derimot fortsatt relativt sterke vekstimpulser.

Anslag for den økonomiske utviklingen framover peker mot at veksttakten fortsatt vil holde seg rundt 3 3/4 prosent. Dette er en oppjustering i forhold til tidligere anslag, noe som blant annet reflekterer forventninger om at den tyske gjenforeningsprosessen, som nå foregår i høyt tempo, skal gi særskilte vekstimpulser til vest-tysk økonomi i de kommende årene. De fem ledende vest-tyske forskningsinstituttene anslår at samlingsprosessen vil forsterke den innenlandske etterspørselen tilsvarende 1-2 prosent av BNP per år.

Allerede fra 2.juli i år vil det bli opprettet en felles økonomisk og monetær union. Det er også vedtatt at det over en fem års periode skal bygges opp et "gjenforeningsfond" på 115 milliarder (vest-tyske) mark, der 20 milliarder mark skal skytes inn av myndighetene og resten finansieres over obliga-

VEST-TYSKLAND

Nivå/vekst i prosent

sjonsmarkedet. Renteutgiftene skal dekkes av sentral og delstatsmyndighetene i fellesskap. DRI hevder at de økte skatteinntektene som følger av at den økonomiske veksten blir sterkere enn tidligere antatt, sammen med en reduksjon i utgifter som tidligere har medgått på grunn av delingen av Tyskland, vil gi rom for finansiering av myndighetenes del av utgiftene. Når det gjelder obligasjonslånet antar DRI at virkningen av dette på kapitalmarkedene allerede er antasipert av markedet.

De økonomiske konsekvensene av gjenforeningen er forøvrig ennå svært uklare, og de fleste prognoseinstitusjoner hevder at de foreløpig har valgt å legge seg på en relativt forsiktig linje hva gjelder virkningene på vest-tysk økonomi. En kan derfor ikke se bort fra at vekstimpulsene fra samlingsprosessen kan bli sterkere enn lagt til grunn. På den annen side er det også en risiko for at denne prosessen kan trekke med seg en sterkere prisvekst og høyere rentenivå, noe som kan føre til en tilstrømming av politikken, slik at veksten på noe lengre sikt likevel vil bli beskjedne. Med de anslagene som nå foreligger regner imidlertid hverken de tyske instituttene eller DRI med at slike problemer vil oppstå.

Fra 1987 har produksjonsveksten i Vest-Tyskland vært relativt sterk sammenlignet med gjennomsnittet tidligere på 1980-tallet. Industriproduksjonen har vært i sterk oppgang siden første halvdel av 1988 og graden av kapasitetsutnyttelse i industrien har økt til om lag 90 prosent ved siste årsskifte.

Også den sterke veksten i investeringene fortsetter nå på tredje året, og de fleste anslagene peker

mot en fortsatt sterk investeringsvekst det kommende året. Veksten gjelder både for investeringer i maskiner og utstyr og - om ikke fullt så sterkt - for investeringer i boliger og andre typer bygninger og anlegg. Den sterke innvandringen fra Øst-Tyskland gjennom vinterhalvåret 1989/90 har bidratt til å forsterke boligetterpørselen.

Høyt aktivitetsnivå i bygge- og anleggsvirksomheten har bidratt til at prisveksten innenfor sektoren nå ligger klart høyere enn den generelle prisveksten i Vest-Tyskland. Prisstigningen på tyske industriprodukter er imidlertid svært lav, og vesentlig lavere enn prisstigningen på importerte produkter. Det antas at en sterk produktivitetsvekst vil medføre at variable enhetskostnader i tiden framover bare vil øker svakt, trass i en lønnsvekst på rundt 5 1/2 prosent.

Også konsumprisveksten er fortsatt lav; for perioden januar-april var veksten på 2,6 prosent sammenlignet med samme periode året før. Den underliggende veksten har imidlertid vært noe sterkere enn dette de siste månedene, samtidig som prisveksten tidlig på høsten i fjor var svært lav. Tolvmånedersraten vil derfor trolig forsterke seg i tiden framover. For både 1990 og 1991 anslås prisveksten på årsbasis til nær 3 prosent.

De noe svakere bidragene fra eksporten må først og fremst sees i sammenheng med at den generelle nedgangen i etterspørselsveksten innen OECD-området har svekket markedsveksten for vest-tysk eksport. Eksportveksten vil likevel bli sterkere enn den generelle markedsveksten. Relativt sterk produktivitetsvekst og lav vekst i priser og lønninger for tysk industri, sammen med en viss svekkelse av tyske

VEST-TYSKLAND: MAKROØKONOMISKE HOVEDTALL

Volumendring fra året før i prosent der ikke annet framgår

	1989	1990			1991	
	Regnskap	DRI mar	5TI apr	IMF mai	DRI mar	IMF mai
Privat konsum	1,7	4,8	4,0	3,4	4,8	2,2
Offentlig konsum	-0,8	1,1	1,5	2,5	1,5	2,0
Investering fast realkapital	7,2	7,7	6,0	4,7	7,8	4,2
Eksport	10,4	7,1	7,5	..	5,8	..
Import	7,4	10,0	8,0	..	10,3	..
Brutto nasjonalprodukt	4,0	4,0	3,8	3,5	4,0	2,7
Driftsbalanse (prosent av BNP)	4,4	4,5	4,3	4,4	3,9	4,5
Konsumprisvekst	2,8	2,9	3,0	2,9	3,1	3,0
Arbeidsledighetsrate (pros.) 1)	5,5	5,8	5,2	5,4	5,7	5,4

1) Justert i forhold til standardiserte rater.

Kilde: OECD (Regnskap), Date Resources (DRI), de fem største vest-tyske forskningsinstituttene (5TI), og Det internasjonale penge-fondet (IMF).

tyske mark vis a vis de andre valutaene i det europeiske valutasamarbeidet gjennom det siste halve året, har fortsatt å styrke de tyske bedriftenes kostnadsmessige konkurranseposisjon. Samtidig vil den økte samhandelen med Øst-Tyskland som følge av den økonomiske unionen selvsagt bidra til å blåse opp eksporttallene.

Det er imidlertid først og fremst utviklingen i konsumet som nå tilsier at konjunkturoppsvinget i Vest-Tyskland vil fortsette, trass i at de fleste øvrige OECD-land allerede har passert konjunkturtoppen. Anslagene for privat konsum for 1990 antyder en 2-3-dobling av veksten i forhold til 1989, da den var på 1,7 prosent. Også i 1991 kan konsumveksten bli betydelig.

Omslaget i konsumet kan allerede leses ut at statistikken. I 4.kvartal 1989 økte privat konsum med 3,8 prosent (sesongjustert, årlig rate) fra kvartalet før, og i perioden desember-februar lå detaljomsetningsvolumet 2,6 prosent (sesongjustert) over nivået i foregående tremåneders periode (tilsvarende en årlig rate på 11 prosent). Regnet i forhold til februar 1989 var økningen 4,3 prosent.

Oppsvinget i konsumet var ventet, og må sees i sammenheng med at tredje trinn i programmet for redusering av inntektsskattene (de to foregående trinnene ble iverksatt i 1986) ble iverksatt ved årsskiftet. Det er tidligere anslått at dette isolert sett ville øke privat konsum med 2,4 prosent. Dessuten vil økte overføringer til øst-tyske flyktninger (sett i forhold til 1989) sammen med fortsatt sysselsettings- og reallønnsvekst, bidra til å forsterke inntektsveksten for husholdningene. De ulike prognosegiverne antar imidlertid ikke at spareraten vil falle, til tross for en antatt negativ sparerate for innvandrene. Tvert imot vil det høye rentenivået kunne bidra til å øke spareraten noe.

Også utviklingen i det offentlige konsumet vil bidra til at tyngdepunktet bak oppgangen nå forflyttes til innenriksøkonomiske forhold. Mens offentlig konsum gikk ned i 1989, samtidig som skatte- og avgiftspolitikken ble strammet til, vil det bli en viss vekst i 1990 og 1991, men fortsatt klart lavere enn veksten i BNP.

Storbritannia: Lav konjunktur, med utsikt til omslag

I Storbritannia ble konjunkturtoppen passert allerede tidlig i 1988, og ved utgangen av 1988 var høykonjunkturperioden over.

Økonomien er imidlertid fortsatt er preget av ettervirkningene av høykonjunkturen, i form av sterk prisvekst og svak utenriksøkonomi, samtidig som produksjonsveksten er svak og det er begynnende tegn til økt arbeidsledighet.

Utviklingen de siste årene - både under konjunkturoppgangen fra midten av 1986 og under den etterfølgende nedgangen - hadde klare likhetstrekk

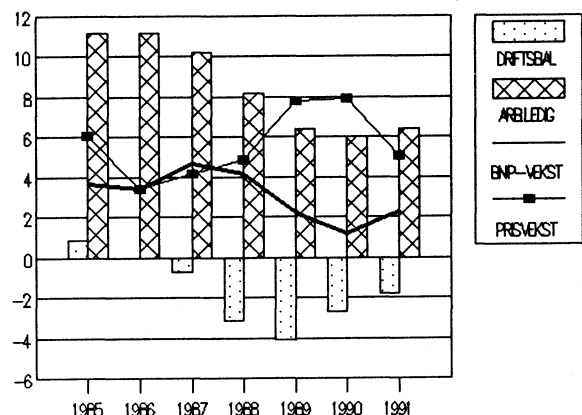
med utviklingen i Norge fra slutten av 1984 og fram til midten av 1988, selv om utslagene var langt sterkere i Norge. Konjunkturoppgangen satte inn etter en deregulering av finansmarkedene. Den ble drevet fram av en sterk vekst i privat konsum, noe som dels skyldtes økte realinntekter, dels et kraftig fall i spareraten samtidig som boligprisene steg sterkt og rentenivået ble holdt lavt. Den ble forsterket gjennom en omlegging av finanspolitikken i ekspansiv retning og ved at også investeringene - både i boliger og i næringsvirksomhet - tok seg kraftig opp. Oppgangen førte til svekket utenriksøkonomi, økt rentenivå og - etter hvert - sterkere prisvekst, noe som sammen med økt gjeldsbelastning for privat sektor førte til at spareraten igjen tok til å stige. Dette bidrar nå til å trekke konsumveksten ned, samtidig som investeringene faller.

Oppsvinget i prisstigningen kom imidlertid noe senere i konjunkturforløpet i Storbritannia enn den gjorde i Norge. Det skyldes for det første at høyere pundkurs på grunn av det økte rentenivået fra slutten av høykonjunkturperioden ga reduserte prisimpulser fra utenriksøkonomien, mens devalueringen i Norge midt under høykonjunkturen i 1986 hadde forsterket prisveksten. For det andre skyldtes det at i Norge bidro lønnsreguleringsloven i 1988 til å dempe de inflatoriske ettervirkningene av høykonjunkturen relativt raskt, mens denne prosessen vil ta noe lenger tid i Storbritannia, der hovedvekten er lagt på pengepolitikken, og der økt rentenivå etter hvert har forsterket den registrerte prisveksten, gjennom virkningene på boligrentene.

Den største bekymringen i Storbritannia for tiden er således knyttet til utsiktene for prisutviklingen videre framover. Fra mars til april steg prisene - målt ved prisindeksen for detaljomsetningen - med hele 3,5 prosent. Prisveksten siste tolv måneder kom dermed opp på 9,4 prosent. Dette har fått de ulike prognosegiverne til å oppjustere sine pris-

STORBRITANNIA

Nivå/vekst i prosent

lag for 1990. NIESR (National Institute of Economic and Social Research) har oppjustert sitt anslag for 1990 fra 7,4 prosent i februar til 8,9 prosent mai. Gjennomsnittet av nye prisprognoser fra mai (ikke gjengitt i tabellen), ligger imidlertid noe lavere, 8,4 prosent, en oppjustering på 1 prosentpoeng fra april.

Den oppjusteringen av prisanslagene som de fleste prognosegivere foretok i mai i år, skyldes først og fremst at prisvirkningene av den nylig innførte lokalskatten ble sterkere enn tidligere antatt. Fra NIESRs side reflekterte den også forventninger om sterkere lønnsvekst enn tidligere lagt til grunn. Fra 4.kvartal 1989 til 1.kvartal 1990 økte imidlertid lønningene noe svakere enn det NIESR la til grunn i sin mai-prognose. Sesongjustert var kvartalsveksten var på 2,5 prosent, regnet som årlig rate er det bare svakt over 12 måneders lønnsveksten i mars på 9,2 prosent. Det kan derfor være at NIESRs forventninger om noe sterkere tiltakende lønnsvekst på kort sikt er overdrevet.

Selv om sterkere prisvekst isolert sett vil trekke lønnsveksten oppover, er det flere andre lønnsmotiverende faktorer som trekker i retning av lavere lønnsvekst. Foruten svakere lønnsomhet og redusert produktivitetvekst (som følge av nedgangen i produksjonsveksten) gjelder det arbeidsledigheten, som nå har vist tegn til å øke. Økningen har kommet i de sør-østlige delene av England, det vil si i områder som vanligvis er lønnsledende og der ledigheten i utgangspunktet er lavest. Nedgangen har derimot fortsatt i områdene med høy ledighet.

Om det er slik at det er endringer i ledigheten som bestemmer lønnsveksten, slik det er vanlig å anta for britisk økonomi, kan økt ledighet gi seg utslag

i lønnsveksten ganske raskt, selv om ledighetsnivået i utgangspunktet er relativt lavt. Alt i alt mener derfor DRI (Data Resources Inc.) - som ennå ikke har kommet med tallfestede, oppdaterte prognoser - at det ikke er grunn til å frykte at det er i ferd med å oppstå noen lønns-prisspiral. De venter at prisstigningen vil gå raskt ned til neste år. Også i NIESRs prognose er det antatt at prisveksten vil gå kraftig ned gjennom 1991, til 4,7 prosent, selv om veksten på årsbasis blir så høy som 6 prosent.

Med utsikter til at inflasjonen vil komme under kontroll i løpet av 1991 venter nå mange at Storbritannia vil gå inn i EMS til neste år. NIESR antar at dette vil bli gjort kjent mot slutten av 1990, og at beslutningen vil føre til at rentenivået vil falle kraftig gjennom 1991. Inntektseffektene av dette, sammen med dynamiske effekter via kapitalbeholdning og sparing i privat sektor, vil føre til en klar økning i konsumveksten gjennom 1991, samtidig som investeringene vil ta seg klart opp, først og fremst i private, tjenesteytende næringer.

For 1990 venter imidlertid alle de gjengitte prognosegiverne at innenlandsk etterspørsel vil utvikle seg svakt, og at det dermed først og fremst er eksportsveksten som holder produksjonsveksten oppe. NIESR antar for øvrig at produksjonen (sesongjustert) falt svakt fra andre halvår i fjor til første halvår i år, drevet fram av fallet i investeringene, men at produksjonsveksten deretter vil legge seg på en årlig rate nær 3 prosent; sterkest i siste halvdel av 1991. Dette tilsier at konjunkturbunnen kan bli nådd i løpet av året og at Storbritannia i 1991 vil kunne bli preget av de første tegnene på en ny konjunkturoppgang.

STORBRIANNIA: MAKROØKONOMISKE HOVEDTALL

Volumendring fra året før i prosent der ikke annet framgår

	1989					1990				1991			
	Regnskap	LBS feb	DRI mar	HMT mar	NIESR mai	LBS feb	DRI mar	HMT mar	NIESR mai	LBS feb	DRI mar	HMT mar	NIESR mai
Privat konsum	3,8	1,1	1,1	1,3	1,6	1,6	2,0	1,0	2,0				
Offentlig konsum	0,5	0,3	1,2	0,3	1,3	1,1	1,7	0,8	0,7				
Investering fast realkapital	4,8	-0,1	-4,5	-1,3	-1,9	4,0	-1,0	-0,8	2,1				
Eksport	4,1	8,5	8,3	7,3	9,3	4,1	5,1	5,5	6,3				
Import	7,1	1,5	-1,5	1,0	2,8	3,5	3,6	3,0	3,9				
Brutto nasjonalprodukt	2,2	1,0	1,6	1,0	1,2	2,6	2,3	1,5	2,7				
Driftsbalanse (prosent av BNP)	-4,1	-2,4	-2,0	-2,8	-3,4	-2,3	-1,5	-2,1	-1,8				
Konsumprisvekst (detaljømsetn.)	7,8	..	7,5	7,3	8,9	..	4,3	5,0	6,0				
Arbeidsledighetsrate (prosent)	6,4	6,2	6,0	..	5,8	6,6	6,5	..	6,2				

Kilde: OECD (Regnskap), National Institute of Economic and Social Research (NIESR), London Business School (LBS), Data Resources (DRI) og Treasury (HMT).

Sverige: Lav ledighet, høy inflasjon og økende underskudd i utenriksøkonomien

Svensk økonomi er fortsatt preget av høy kapasitetsutnyttelse, knapphet på arbeidskraft, sterk prisstigning og tiltakende underskudd i utenriksøkonomien. Anslag for 1990 viser avtakende vekst i samlet etterspørsel, noe som i hovedsak skyldes en markert lavere vekst i investeringene og lavere eksportvekst. Arbeidsledigheten forventes fortsatt å være lav, mens prisstigningstakten antas å øke, blant annet på grunn av økte indirekte skatter som følge av en omlegging av skattesystemet.

Veksten i bruttonasjonalproduktet i 1989 ble som ventet litt i overkant av 2 prosent. Imidlertid uteble den forventete utflatingen veksten i innenlandsk etterspørsel. I stedet ble utenriksøkonomien enda svakere enn forutsatt, først og fremst fordi vareeksporten utviklet seg meget svakt mot slutten av året.

Veksten i innenlandsk etterspørsel vil ventelig avta i 1990. Riktignok vil konsumveksten ta seg noe opp sammenliknet med fjoråret fordi husholdningenes kjøpekraft øker kraftig som følge av reduserte inntektsskatter. Husholdningenes sparerate er forventet å øke markert også i inneværende år, men husholdningenes sparing vil fortsatt være negativ.

Utflatningen av innenlandsk etterspørsel skyldes i hovedsak redusert vekst i investeringene. Bruttoinvesteringene vokste i 1989 med 9,5 prosent. Dette er den sterkeste veksten siden 1960-tallet. For 1990 ventes det at veksten i investeringene dempes betydelige. Det blir ventelig ingen eller svært lav vekst i boliginvesteringene. Det høye nivået på disse investeringene i 1989 blir dermed opprett-

holdt. Investeringsplanene i næringslivet ligger fortsatt på et høyt, men sviktende lønnsomhet og den generelle konjunkturavmatningen gjør ventelig at det likevel blir en kraftig nedgang i veksten i næringslivsinvesteringene, spesielt i industrien. I 1988 og første halvdel av 1989 tapte svensk industri markedsandeler først og fremst på grunn av økte priser på svenske eksportvarer. Fra siste halvdel av 1989 har eksportprisstigningen avtatt. Dette har ført til redusert fortjeneste i svensk industri. Likevel forventes det at svensk industri vil tape markedsandeler i 1990 og 1991. Produksjonsindeksen for industrien i januar viste en nedgang på 0,9 prosent sammenliknet med nivået i januar 1989.

For de to første månedene i 1990 viser forløpige tall et overskudd på varebalansen, men dette er mindre enn for den tilsvarende perioden i 1989. For 1990 forventes det et markert lavere overskudd på varebalansen. Underskuddet på tjenestebalansen og rente- og stønadsbalansen vil ventelig øke, slik at det samlede underskuddet på driftsbalansen blir markert større i 1990 enn i 1989.

Knappheten på arbeidskraft har ført til en kraftig lønnsvekst i Sverige. Timelønnsveksten endte i 1989 på 9,4 prosent. Lønnsoppjøret for 1990 innebar et gjennomsnittlig tariff tillegg på 5,6 prosent for alle lønnstakere. Offentlig ansatte fikk større tillegg enn lønnstakere i privat sektor. Polititjenestemennene var blant de som fikk mest med en lønnsøkning på 20 prosent.

Nesten alle tariffavtalene som ble inngått inneholdt indeksbestemmelser som åpner for nye forhandlinger dersom konsumprisindeksen skulle vokse med mer enn 4 prosent fra desember 1989. Dette skjedde allerede i mars. Arbeidstakerorgani-

SVERIGE: MAKROØKONOMISKE HOVEDTALL

Volumendring fra året før i prosent der ikke annet framgår

	1989		1990		1991	
	Regn- skap	KI mars	FD april	IF april	KI mars	FD april ¹⁾
Privat konsum	0,7	1,4	1,1	-0,5	2,5	1,5
Offentlig konsum	1,9	1,5	1,5	..	0,5	0,8
Bruttoinvestering	9,5	3,6	2,6	0,9	-0,5	2,9
Eksport	3,4	2,3	2,4	-0,2	3,3	3,5
Import	6,8	4,3	4,1	0,2	3,9	4,0
Bruttonasjonalprodukt	2,1	1,0	0,8	0,5	0,8	0,9
Driftsbalanse (% av BNP)	-2,8	-3,9	-3,8	-3,9	-4,8	-4,9
Konsumprisvekst	6,5	9,6	10,0	9,5	9,7	7,3
Arbeidsledighetsrate (nivå)	1,4	1,7	1,6	2,0	2,1	2,0

1) Forutsatt 6 prosent lønnsvekst.

Kilde: Finansdepartementet (FD), Konjunkturinstituttet (KI), Industriforbundet (IF).

sasjonene har derfor krevd nye forhandlinger. I tillegg til de ordinære tariff tilleggene og eventuelle indeksstillegg, kommer lønnsglidningen som av Finansdepartementet anslås til å bli nær 3 prosent i 1990. Samlet innebærer dette at den totale time-lønnsveksten kan bli over 10 prosent i 1990.

Skatteomleggingen som gjennomføres i to etaper i 1990 og 1991, vil forsterke den allerede sterke prisstigningen i Sverige. Finansdepartementet anslår at skatteomleggingen samlet bidrar til 2,5-3,0 prosent vekst i konsumprisene for hvert av årene 1990 og 1991. I perioden 7.februar til 12. april var det generell prisstopp. Likevel vokste konsumprisindeksen med 6,5 prosent i løpet av første kvartal.

Det sterke presset i svensk økonomi, det tiltakende underskuddet i utenriksøkonomien og et stigende rentenivå i andre land, har ført til en markert økning av det svenske rentenivået i 1989 og de første månedene i 1990. Ved inngangen til 1989 var diskontoen i den svenske Riksbanken 8,5 prosent. Den ble justert opp i løpet av året. I mars i år ble diskontoen økt ytterligere til 12 prosent. Streik i bankvesenet førte til at handelen på penge- og obligasjonsmarkedene opphørte i nærmere tre uker fra slutten av januar.

Uro på arbeidsmarkedet og regjeringens krisen i slutten av januar førte til en sterk utstrømming av valuta i slutten av januar og begynnelsen av februar. Kronens stilling ble svekket. Den svenske Riksbanken intervenerte for å styrke kronen og dagslånsrenten økte til 15 prosent som var 3 prosent over nivået før regjeringens krisen. Etableringen av en ny sosialdemokratisk regjering i begynnelsen av april, bidro til en stabilisering av valutamarkedet, og markedsrentene gikk noe ned igjen. Både halvårsrenten og femårsrenten falt til ca 14 prosent. Rentedifferansen overfor utlandet ble samtidig redusert fra drøyt 4 prosent til 3 prosent.

Den nye sosialdemokratiske regjeringen inngikk i begynnelsen av april et forlik med Folkepartiet om en økonomisk krisepakke. Den innebærer blant annet at skattereformen ligger fast, at økningen av svangerskapspermisjonen fra 12 til 15 måneder utsettes minst ett år og at innføringen av den 6 ferieuken begrenses til to ekstra feriedager fra 1991. Dessuten økes momsen med 1 prosentpoeng til 25 prosent. Denne økningen skal være midlertidig og forutsettes opphevet innen utgangen av 1991. Skattereformen medfører blant annet at skattefordelen av rentefradraget reduseres fra 50 prosent i 1989 til 30 prosent i 1991. Samlet gir krisepakken en innstramning på omlag 10 milliarder kroner.

Danmark: Oppsving, men svakere enn ventet

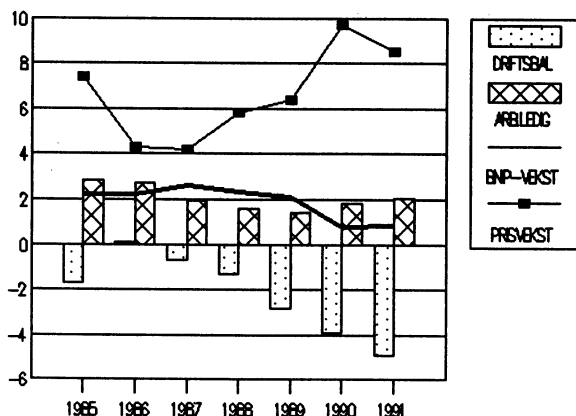
Oppsvinget i dansk økonomi i 1989 ble svakere enn ventet. Veksten i innenlandsk etterspørsel og eksport i første halvår ble etterfulgt av fall i privat forbruk og stagnerende eksport i andre halvår. For året som helhet ble det derfor bare en svak oppgang i produksjonen. Likevel markerer dette et omslag i dansk økonomi etter to år med nedgang i innenlandsk etterspørsel og produksjon.

Utviklingen de første månedene i 1990 tyder på at privat konsumetterspørsel er i ferd med å ta seg opp, mens bygg- og anleggsinvesteringer og offentlig forbruk avtar. Den svake produksjonsveksten kombinert med økt produktivitet og økt arbeidsstyrke, har gjort at arbeidsledigheten vokste gjennom 1989. Det ser ikke ut til at ledigheten vil bli redusert i 1990.

Husholdningenes disponible realinntekter ventes å øke svakt i 1990. Spareraten vil ventelig gå ned. Det skyldes blant annet at den særskilte avgiften på 20 prosent på renter på forbrukslån som ble innført

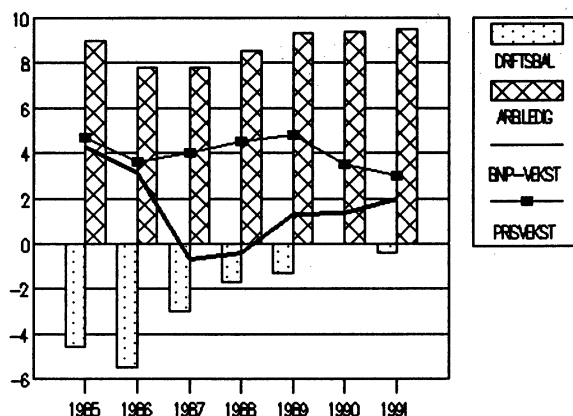
SVERIGE

Nivå/vekst i prosent

DANMARK

Nivå/vekst i prosent

DANMARK: MAKROØKONOMISKE HOVEDTALL

Volumendring fra året før i prosent der ikke annet framgår

	1989	1990		1991	
	Regn- skap	ØM nov.	ØR mai	ØM nov.	ØR mai
Privat konsum	-0,5	-1,8	-0,5	2,5	1,0
Offentlig konsum	-0,5	-0,8	-0,9	-1,5	-0,9
Inv. fast realkapital	-0,5	-1,0	0,7	1,0	3,4
Eksport	6,0	5,0	7,0	4,0	4,2
Import	5,3	3,8	5,2	3,8	3,1
Bruttonasjonalprodukt	1,3	1,5	1,2	1,5	1,7
Driftsbalanse (% av BNP)	-1,3	-1,5	-1,5	-1,0	-0,3
Konsumprisvekst	4,8	2,5	4,6	2,8	3,1
Arbeidsledighetsrate (nivå)	9,3	9,3	9,5	9,0	9,9

Kilde: Økonomiministeriet (ØM), Det økonomiske råd (ØR).

i 1986, nå er fjernet. Økte disponible inntekter og redusert sparereate gjør at det forventes en økning i det private konsumet i 1990. Det understrekes imidlertid at det er usikkerhet om utviklingen av spareren, og detaljomsetningsindeksen for mars 1990 viser en nedgang på 2 prosent sammenliknet med samme måned i fjor. Stigende kapasitetsutnyttelse og god inntjening spesielt i eksportindustrien ventes å føre til vekst i det private næringslivets investeringer i 1990. Offentlige investeringer og boliginvesteringer vil ventelig gå markert ned.

Svak innenlandsk etterspørsel kombinert med bedret konkurranseevne for dansk industri ga sterkere volumvekst i eksporten enn importen i 1989. Tjenestebalansen viste også et økende overskudd i 1989. Imidlertid førte forverring av bytteforholdet og stor import av skip, blant annet ved innflagging til Dansk Internasjonalt Skipsregister, til at det samlet bare ble en svak bedring i driftsbalansen. Tall for 1. kvartal 1990 viser et økt overskudd på vare- og tjenestebalansen sammenliknet med 1. kvartal 1989. Dette oppveies imidlertid av økt underskudd på rente- og stønadbalansen. For hele 1990 forventes det uendret underskudd på betalingsbalansen sammenliknet med 1989.

Den nominelle lønnsveksten er redusert de siste årene, og var i 1989 på 3,5 prosent. Prisveksten er også på vei nedover. Konsumprisindeksen for mars viste en økning på 0,4 prosent fra februar. De siste 12 månedene var prisveksten 3,0 prosent. I tillegg til lav lønnsvekst forklarer stigende kronekurs den avtakende prisstigningen i Danmark. Spesielt har den danske kronen styrket sin posisjon overfor valutaer som ikke er med i EFs valutasamarbeid.

Rentenivået steg gjennom 1989 og inn i 1990. I midten av februar i år nådde tremåneders renten en topp på 12,5 prosent; det høyeste nivået på flere år. Deretter har renten sunket med omlag ett prosentpoeng.

Samlingen av de to tyske statene med en felles valuta er ventet å bidra til økt etterspørsel etter danske eksportvarer. På den annen side er det frykt for at pengeunionen mellom de to tyske statene og ønske om store investeringer i Øst-Tyskland vil presse det internasjonale rentenivået oppover. En internasjonal renteoppgang vil ramme Danmark hardt fordi landet har en netto utenlandsgjeld på 295 milliarder danske kroner.

INTERNASJONALE MARKEDSFORHOLD

Oljemarkedet

Spotprisen for Brent Blend lå ved begynnelsen av 1990 helt opp mot 22,50 US\$ pr. fat, et nivå oljeprisen ikke hadde ligget på siden oljeprisfallet i 1986. Hovedårsaken til den høye oljeprisen ved begynnelsen av året var en kombinasjon av en periode med sterk kulde i Nord-Amerika omkring årsskiftet 1989/90, og OPEC-avtalen fra november 1989, hvor OPECs medlemsland ble enige om å redusere oljeproduksjonen.

Etter "toppnoteringen" ved begynnelsen av året har imidlertid spotprisen på råolje sunket fra uke til uke, med bare ytterst få unntak. I slutten av mai var den helt nede i 16,50 US\$ pr. fat, med andre ord en reduksjon på 6 US\$ pr. fat, eller drøyt 25 prosent, siden begynnelsen av 1990. Gjennomsnittet så langt i 1990 er om lag 18,50 US\$ pr. fat. Hovedårsaken til det kraftige prisfallet var at OPECs oljeproduksjon ikke ble redusert noe særlig i januar 1990 slik avtalen fra november forutsatte, og i tillegg at produksjonen økte ytterligere gjennom 1. kvartal 1990. OPECs oljeproduksjon var hele 23,5 mill. fat pr. dag i 1. kvartal 1990, og en må helt tilbake til 1981 for å finne tilsvarende høy oljeproduksjon fra OPEC.

I følge IEA var etterspørselen etter oljeprodukter i OECD-området om lag uendret i 1. kvartal 1990 sammenlignet med 1. kvartal 1989. Den viktigste årsaken til det var at vinteren ble svært mild både i USA og Europa, tross kuldeperioden ved slutten av 1989. Anslaget for etterspørselen i 2. kvartal 1990 innebærer en vekst på om lag 1,5 prosent i forhold til samme kvartal året før. For hele 1990 regner IEA med en vekst på om lag 1 prosent i OECD-området, det samme som veksten var fra 1988 til 1989.

IEA anslår at veksten i etterspørselen etter oljeprodukter i U-landene blir 4 prosent i 1990. Samlet

vil dermed forbruket av oljeprodukter utenfor tidligere og gjenværende sentralplanlagte økonomier nesten være tilbake til toppnivået i 1979, selv om oljeforbruket i OECD-området fortsatt vil være nesten 10 prosent under nivået i 1979.

Den store tilførselen av råolje fra OPEC kombinert med relativt lav etterspørsel etter oljeprodukter førte til at det ble en lageroppbygging i 1. kvartal i OECD-området. Dette er et brudd med det vanlige sesongmønsteret med nedbygging av lagrene i 1. kvartal. Lageroppbyggingen vil føre til ekstra store oljelagre ved inngangen til sommersesongen. Det vil bidra til å presse prisen ytterligere gjennom sommerhalvåret da oljemarkedet vanligvis er svakest.

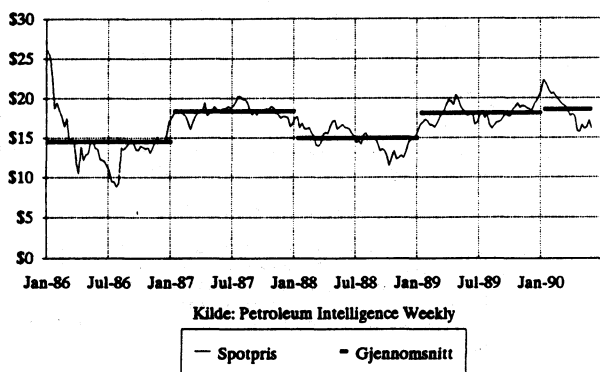
På bakgrunn av det store prisfallet på olje ble det innkalt til et ekstraordinært møte i OPEC i begynnelsen av mai, og det ble nok en gang besluttet at organisasjonens medlemmer skulle redusere produksjonen. Avtalen gikk ut på at de landene som produserte mest over sine kvoter samlet skulle redusere produksjonen med om lag 1,5 mill. fat pr. dag fram til neste ordinære ministermøte i slutten av juli. Så langt tyder tallene på at produksjonen faktisk er blitt noe redusert fra april til mai, og at fallet i oljeprisen har stoppet.

Selv om spotprisen på råolje har falt nesten uavbrutt siden begynnelsen av januar 1990, er det trekk ved markedet som tyder på en viss styrke. For eksempel er prisen på terminkontrakter nå høyere enn prisen for umiddelbar levering. Det betyr at aktørene i markedet forventer en bedre balanse mellom produksjon og etterspørsel i tiden framover, og at den høye produksjonen i OPEC bare har ført til et kortsiktig betydelig produksjonsoverskudd. Videre har raffineringmarginene vært svært gode så langt i 1990. Ved begynnelsen av året var de høye på grunn av svært høy pris på fyringsolje, og senere har de vært høye fordi råoljeprisen ble lav. Imidlertid vil høye raffineringmarginer føre til at etterspørselen fra raffineriene etter råolje vil holde seg høy helt til det økte tilbudet av oljeprodukter vil senke prisen på disse slik at raffineringmarginene igjen kommer på et normalt nivå.

Andre råvaremarkeder

Lavere vekst i industrilandene, sammen med et stigende rentenivå som økte kostnadene ved lagerhold både for selgere og kjøpere, bidro til en betydelig svekkelse av prisene på råvarer utenom råolje i 1989. Selv om den dollarbaserte indeksen til HWWA-Institut für Wirtschaftsforschung holdt seg uendret på årsbasis fra 1988 til 1989, falt den

SPOTPRISEN PÅ BRENT BLEND
US\$ pr. fat

med 6 1/2 prosent gjennom året. Indeksen for industriråstoffer falt nesten like mye, mens indeksen for matvarer og tropiske drikkevarer falt vesentlig mer, 14 1/2 prosent.

Prisene på de fleste råvarer som ikke var berørt av faktisk eller forventet knapphet falt. Sterkest var prisnedgangen på kaffe, kakao, aluminium og - fram til 1.kvartal i år - nikkel. Prisfallet på kaffe og kakao hadde sammenheng med at kartellene på tilbudssiden ikke ble enige om å videreføre tiltak for å holde prisene oppe; for kaffe bidro dessuten salg av store kvanta fra lagre til å presse prisene nedover (kaffeprisen tok seg kraftig opp i 1.kvartal i år). Prisfallet på aluminium og nikkel hadde sammenheng med svakere etterspørsel etter at industri-landene passerte konjunkturtoppen tidlig i 1989. Lavere etterspørsel i USA var av særlig betydning.

Indeksene for industriråstoffer tok seg opp igjen i 1.kvartal i år. En arbeidsgruppe innen AIECE - Foreningen av europeiske konjunkturinstitutter - forventet i mai at indeksen for industriråvarer forbigående ville ta seg ytterligere opp i 2.kvartal, men at indeksen deretter påny vil svekkes gradvis fram til neste sommer. En tilsvarende utvikling ventes også for ikke-jernholdige metaller sett under ett.

Den fortsatte svekkelsen i råvareprisene (utenom råolje) fra og med andre halvår i år har sammenheng med forventningene om fortsatt lav vekst i etterspørselen, samtidig som produksjonen av råvarer forventes å øke fordi prisnivået fortsatt er høyt og produksjon svært lønnsom. Forventninger om prisfall vil i seg selv presse prisene nedover, fordi kjøperne vil holde lagrene sine så lave som mulig i påvente av prisnedgangen.

For aluminium antar imidlertid arbeidsgruppen at prisene vil ta seg opp gjennom hele 1990, og med

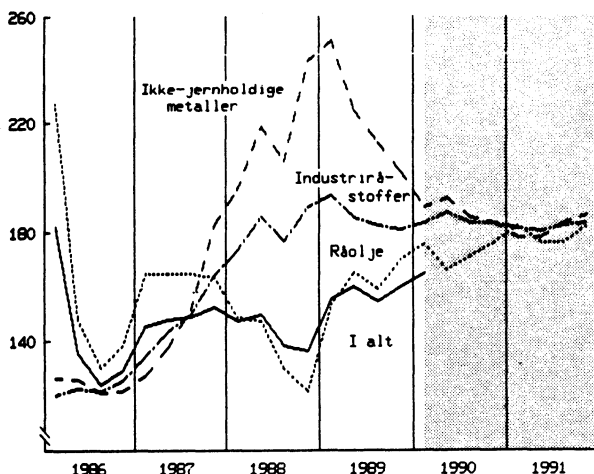
en ny oppgang mot slutten av 1991. Dette henger sammen med at amerikansk etterspørsel ventes å ta seg noe opp, samtidig som en venter fortsatt høy etterspørsel fra Europa og Japan. I 1989 økte produksjonen med 3,5 prosent, samtidig som etterspørselen falt i USA. For 1990 ventes ingen tilsvarende økt produksjon, nye anlegg som startes opp tar først og fremst sikte på å erstatte lite effektive anlegg med høye driftskostnader. Den nye prisoppgangen fra slutten av 1991 har sammenheng med antakelsen om at en ny internasjonal konjunkturoppgang vil sette inn i løpet av neste år.

Ved inngangen til 1991 regner arbeidsgruppen med at prisindeksene for ikke-jernholdige metaller vil være nede på samme nivå som industriråstoffer i alt. Det samme har grovt sett vært tilfelle i de fire foregående konjunkturbunnene for OECD-landene: 1975, 1977/78, 1982 og 1986/87. Med unntak for bunnen i 1982 har forøvrig også prisindeksen for råolje vært om lag på nivå med indeksen for industriråvarer i alt i disse konjunkturbunnene, slik arbeidsgruppen legger til grunn for 1991.

Antakelsen om at OECD-landene sett under ett vil nå en konjunkturbunn rundt årskiftet 1990/91, styrkes av at det da vil være fire år siden forrige konjunkturbunn ble passert, en normal lengde på en konjunkturbølge i OECD-området i etterkrigstiden.

Arbeidsgruppen har lagt til grunn at veksten i verdenshandelen - som domineres av OECD-landene - vil falle fra 8 prosent i 1989 til 6 prosent i 1990, og deretter ta seg svakt opp til 6,5 prosent i 1991. Anslagene for 1989 og 1990 tilsvarer om lag gjennomsnittet av hva medlemsinstituttene i AIECE har lagt til grunn i sine prognoser. Anslaget for 1989 er også på linje med det internasjonale LINK-prosjektets anslag. DRI (Data Resources Inc) la

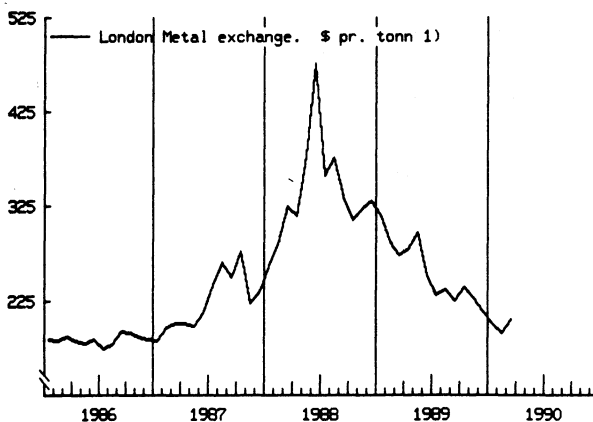
INDEKSER FOR RÅVAREPRISER PÅ VERDENSMARKEDET
På dollarbasis. Kvartalsgjennomsnitt. 1975=100.

Kilde: IMA-Institut für Wirtschaftsforschung (historiske tall) og AIECE (prognoser).

1) Offisielle eksportpriser.

INDEKS FOR ALUMINIUMSPRISER
1979=100.

Kilde: World Metal Statistics, april 1990.

1) Før oktober 1988 ble det nyttet en annen aluminiumskvalitet målt i pund som referansepris. Den gamle serien er omregnet ved å anta at prisforholdet mellom de to kvalitetene holdt seg uendret fra september til oktober 1988. (Omregningen er basert på Financial Times' tilsvarende indekser for ukene 41-44.)

**ANSLAG FOR VEKSTEN I VERDENS-
HANDELEN**

Volumvekst i prosent

Institusjon	Dato	1989	1990	1991
LINK	mars	7,9	4,0	5,1
DRI	mars	8,7	5,4	5,6
IMF	mai	7,2	6,6	5,8
AIECE gj.snitt		7,9	6,2	5,8
median		8,0	6,1	5,8
arb.gruppen	mai	8,0	6,0	6,5

imidlertid i mars til grunn et høyere anslag, mens IMF (Det internasjonale pengefondet) i mai la til grunn for sin rapport fra mai. For 1990 har til gjengjeld IMF et noe høyere anslag enn arbeidsgruppen, mens anslagene til DRI og særlig LINK er vesentlig lavere. For 1991 er arbeidsgruppens anslag høyere enn både gjennomsnittet for medlemsinstituttene, IMF, DRI og LINK. Her er imidlertid uenigheten mellom AIECE-instituttene større.

Alle prognosegiverne venter altså lavere vekst i verdenshandelen i 1990 enn i 1989. Mens IMF og de fleste europeiske instituttene venter ytterligere nedgang i veksten fra 1990 til 1991, venter både arbeidsgruppen, DRI og LINK høyere vekst, men de to sistnevnte på et lavere nivå enn arbeidsgruppen. Alt i alt må derfor arbeidsgruppens anslag for 1990 og 1991 sies å bygge på relativt optimistiske forutsetninger når det gjelder videre vekst. En må riktig nok tro at arbeidsgruppens anslag i større grad har fanget opp forventningene om sterkere vekst i Vest-Europa, som følge av gjenforeningen av de to tyske statene, men dette er neppe tilstrekkelig til å forklare forskjellene.

**Det internasjonale penge- og valuta-
markedet**

Det internasjonale rentenivået, målt ved Norges Banks kortsiktige kurvrente, steg kraftig gjennom hele 1989 og inn i 1990, fra 9,1 prosent i 1.kvartal 1989 til 11,1 prosent i 1.kvartal 1990. Siden har nivået falt noe og lå i mai på om lag 10,6 prosent. Gjennom 1989 var det også relativt store valutakursendringer. Målt som endringer i effektive valutakurser, styrket amerikanske dollar seg med 4 prosent i forhold til 1988, mens japanske yen og tyske mark ble svekket med 2,3 prosent. Engelske pund ble svekket med 4,2 prosent. Resten av de europeiske valutaene kom også svekket ut av 1989.

Rentenivået i USA nådde en topp våren 1989, med en kortsiktig rente på om lag 10 prosent. Siden har rentenivået gått langsomt nedover, og var i januar i år nede i 8,2 prosent. Tegn til svakere økonomisk aktivitet i USA og en sterk dollar var

årsakene til at pengepolitikken gradvis ble litt slakkere. Fra februar er imidlertid pengepolitikken strammet noe til igjen, på grunn av signaler om sterkere aktivitet og svakere dollar. I april og mai var rentenivået om lag 8,4. DRI (Data Resources Inc.) antar at pengepolitikken i USA vil bli noe strammet til utover i 1990 og i 1991. Inflasjonen holder seg høy, og rentedifferansen til både Japan og Vest-Tyskland er blitt betydelig lavere siden i høst. DRIs prognoser fra mai legger til grunn at Federal Funds Rate vil øke svakt fra i sommer og gjennom resten av 1990 og inn i 1991. Som årsgjennomsnitt er prognosene 8,5 prosent og 9,2 prosent for henholdsvis 1990 og 1991.

Prognosene for USAs effektive valutakurs er en nedgang på 2,5 prosent i 1990, og uendret nivå fra 1990 til 1991.

I Vest-Tyskland har det kortsiktige rentenivået fortsatt å stige inntil april, og var i mars 8,5 prosent. Av de store landene er det Vest-Tyskland som har hatt den sterkeste renteøkningen: I begynnelsen av 1988 lå rentenivået på 3,4 prosent. Årsaken til den sterke økningen var først og fremst frykt for økende inflasjon. Etter en langvarig oppgang viste økonomien tegn til overoppheting, og i tillegg ble tyske mark svekket i forhold til dollar fra sommeren 1988. Renteøkningen på over 1 prosentpoeng fra sommeren 1989 til i vinter må trolig tilskrives utviklingen i Øst-Europa, først og fremst usikkerheten med hensyn til virkningene av en tysk-tysk union. Etter at vekslingsforholdet mellom vest- og østmark ble avklart, har rentenivået sunket igjen og lå på vel 8,1 prosent i mai. Resten av EMS-valutaene har stort sett fulgt endringene i det tyske rentenivået, men ikke med så store utslag. DRIs prognoser for den kortsiktige pengemarkedsrenten i Vest-Tyskland er først en svak nedgang fram til sommeren og så en svak økning gjennom resten av 1990, slik at årsgjennomsnittet blir 7,8 prosent. For 1991 gir prognosene en svak nedgang til 7,6 prosent.

Rentenivået i Japan har også økt kraftig, og det ser ut til at lavrentepolitikken nå er forlatt. Diskontoen er hevet flere ganger det siste året, senest i mars. Som i Vest-Tyskland var økende inflasjonsfrykt på grunn av tegn til overoppheting og svekket valutakurs årsakene til renteoppgangen fra sommeren 1988. Men den sterkeste renteøkningen har funnet sted siden desember i fjor, da rentenivået var 5,8 prosent. I mai lå rentenivået på 7,3 prosent, en økning på 1,5 prosentpoeng. Denne sterke økningen har sammenheng med en sterk svekkelse av yenkursen. DRI oppgir ikke prognoser for kortsiktige renter i Japan. Prognoser for diskontoen peker imidlertid mot en ytterligere økning i sommer og et konstant nivå resten av året og utover i 1991. Dette skulle gi kortsiktige pengemarkedsrenter på vel 7 prosent både i 1990 og i 1991.

Fra høsten 1989 stoppet svekkelsen av tyske mark i forhold til dollar. Dette skyldtes en kraftig

reduksjon av rentedifferansen mellom USA og Vest-Tyskland, sammen med positive forventninger til et nært samarbeid og senere gjenforening mellom de to tyske stater. Forholdet mellom tyske mark og dollar var på 1,95 i september, og har siden gått gradvis ned til et nivå på om lag 1,66 i mai.

Rentedifferansen mellom USA og Vest-Tyskland har ligget på om lag 0,25 prosentpoeng siden januar. Samtidig er inflasjonen i USA høyere enn i Vest-Tyskland. Dette skulle tilsi at tyske mark vil fortsette å appresiere i forhold til dollar. DRIs prognoser er en svak styrking av tyske mark i forhold til dollar gjennom 1990, slik at årsgjennomsnittet for 1990 blir 1,68. Kursforholdet vil, ifølge prognosene, være omtrent uendret fra 1990 til 1991. Den effektive valutakursen vil øke med 6,6 prosent i 1990 og gå ned med 0,3 prosent i 1991.

Japanske yen ble kraftig svekket i forhold til dollar og tyske mark i løpet av 1989, og svekkelsen fortsatte inn i 1990. Fra et kursforhold på om lag 125 i forhold til dollar våren 1988 forverret kursforholdet seg til over 158 i april i år, en svekkelse på over 26 prosent. Kursen i forhold til tyske mark var 69 i begynnelsen av 1989. I april i år var kursforholdet forverret til nesten 94, en svekkelse på 36 prosent. Svekkelsen har skjedd på tross av redusert rentedifferanse i forhold til de fleste andre land og massive intervensjoner av sentralbanken. Medvirkende årsaker til den kraftige svekkelsen av yenkursen har vært en økt, og lite rentefølsom, kapitalutgang for direkte investeringer i utlandet, lavere handelsoverskudd, aksjekursfallene etter

årsskiftet og politisk uro i Japan. Diskusjonene mellom USA og Japan om liberaliseringer i det japanske hjemmemarkedet er også anført som en mulig årsak.

Fra midten av mai ser det ut til at forholdene er blitt roligere. Yenkursen er styrket både i forhold til dollar og til mark. I slutten av mai var kursforholdene rundt henholdsvis 150 og 89. Det ventes at yenkursen vil bli sterkere i resten av 1990 og i 1991. DRIs prognoser i forhold til dollar er 152,5 i 1990 og 144,8 i 1991. Tilsvarende prognoser for forholdet til tyske mark er henholdsvis 90,8 og 86,0. Den effektive valutakursen antas å øke svakt fra 1990 til 1991 med 5,7 prosent, etter en nedgang på over 13 prosent i 1990.

Utfra prognosene for renteutviklingen i sentrale land ser det ut til at Norges Banks kurvrente vil øke fra 1989 til 1990. Fra 1990 til 1991 vil trolig kurvrenten gå ned igjen. Selv om rentenivået i USA ventes å øke i 1991, og dermed trekke kurvrenten opp, vil rentenivået i Sverige og Storbritannia, som begge har stor vekt i kurvrenten, gå ned. Differansen til den norske pengemarkedsrenten er nå lavere enn på mange år: Den var over 7 prosent i 1.kvartal 1988, 2,2 prosent i 1.kvartal 1989 og bare 0,7 prosent i 1.kvartal 1990. Renteforskjellen har imidlertid svingt en del, og har i korte perioder gjennom 4.kvartal 1989 også vært svakt negativ. Selv om det ikke ser ut til at det utenlandske rentenivået vil bidra til rentenedgang i Norge i 1990, synes altså -på den annen side- kurvrenten ikke å utgjøre noe absolutt gulv for det norske rentenivået.

BEDRIFTENE

Olje- og gassutvinning

Produksjon og markedsforhold

Ifølge det kvartalsvise nasjonalregnskapet (KNR) gikk bruttoproduksjonen for olje- og gassutvinning ned med 0,6 prosent fra 4. kvartal 1989 til 1. kvartal 1990 sesongjustert. Produksjonen nådde en topp i 3. kvartal 1989, og sesongjustert falt produksjonen med 5,1 prosent til 4. kvartal 1989. Denne utviklingen gjorde seg gjeldende både for olje og gass.

Målt i fysiske termer var norsk olje- og gassproduksjon 37,2 mill. tonn oljeekvivalenter (toe) de 4 første månedene i 1990, en økning på 4,8 prosent fra samme periode i 1989. Oljeproduksjonen økte med 10,5 prosent, mens gassproduksjonen ble redusert med 6,9 prosent. Det er produksjonen på Oseberg-feltet som først og fremst førte til at oljeproduksjonen økte såpass kraftig som den gjorde i forhold til de 4 første månedene i 1989, men som nevnt ovenfor viser forløpet av sesongjustert produksjon gjennom de siste kvartaler en nedgang.

For å bidra til å stabilisere oljeprisen på et rimelig høyt nivå har norske myndigheter siden 1987 søkt å holde oljeproduksjon under antatt kapasitet. Fra februar 1987 og ut 1989 var reduksjonen på 7,5 prosent i forhold til kapasiteten. For første halvår 1990 besluttet Stortinget at produksjonsinnskrenkningen skulle reduseres til 5 prosent. For 1. halvår 1990 ble samlet norsk produksjonskvote satt til 1,7 mill. fat råolje pr. dag, eksklusive NGL og kondensat. Produksjonen i første kvartal 1990 utgjorde knapt 1,6 mill. fat pr. dag.

Oljeproduksjonen på Statfjord-feltet var 2,3 prosent høyere i de 4 første månedene i 1990 enn i

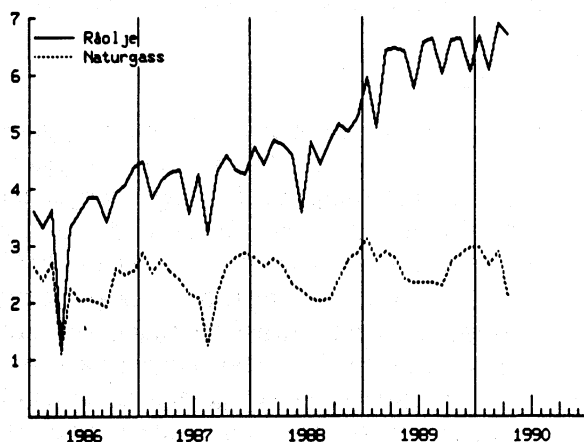
samme periode året før. Feltets produksjon har imidlertid blitt svakt redusert de senere år, og økningen i 1. kvartal i år skyldes meget lav produksjon i februar 1989 pga. værforhold som hindret bøyelasting. Feltets produksjon utgjorde knapt 37 prosent av norsk oljeproduksjon.

Statfjord-feltet er delt mellom Norge og Storbritannia, og fra produksjonsstart har norsk andel av feltet vært 84,1 prosent. Eierandelen kan endres dersom ny kunnskap om reservoaret tyder på at andelen er feil anslått. Statoil har i egenskap av operatør gått inn for at den norske andelen øker til 87,2 prosent. Det har i lang tid vært uenighet om eierandelen, men nå har norske og britiske myndigheter blitt enige om at en konsulent skal beregne nye eierandeler i feltet. Avgjørelsen i saken vil foreligge før årsskiftet, og dersom det blir en økning i den norske eierandelen i feltet vil det kunne bety en betydelig økning i norsk andel av produksjonen i en tilbakebetalingsperiode.

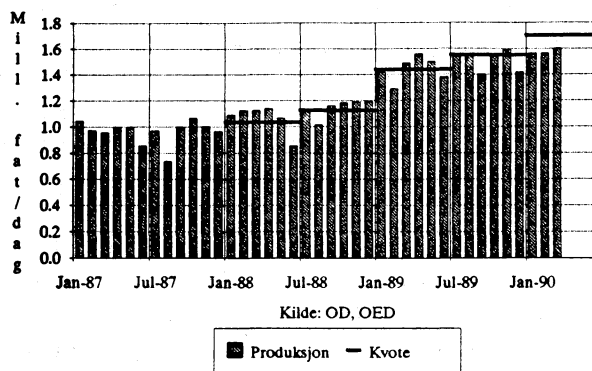
På Gullfaks-feltet har oljeproduksjonen kommet i gang fra C-plattformen, men produksjonen fra feltet er hindret av reservoarproblemer. Det har ført til at produksjonen har avtatt fra et nivå på 280 000 fat pr. dag høsten 1989 til et nivå på omlag 245 000 fat pr. dag i 1. kvartal 1990, isteden for å fortsette den kraftige veksten feltet hadde fram til slutten av 1989. Regnet i forhold til samme periode i 1989 gikk produksjonen ned med 7 prosent i de 4 første månedene av 1990.

Veksten på Oseberg-feltet fortsetter, og produksjonen i 1. kvartal 1990 var om lag 20 prosent over 4. kvartal 1989. I forhold til 1. kvartal 1989 økte imidlertid produksjonen med hele 66 prosent som følge av vekst gjennom 1989. Oseberg-feltet produserte drøyt 300 000 fat pr. dag i årets 4 første måneder, selv om kapasiteten i fase 1 opprinnelig

OLJE- OG GASSPRODUKSJON
Råolje (mill.tonn) og naturgass (milliarder S m³ (kubikkmeter)).
Ujusterte tall

NORSK OLJEPRODUKSJON OG
PRODUKSJONSKVOTER

Kilde: OD, OED

■ Produksjon — Kvot

MARKEDSUTVIKLINGEN FOR VARER FRA OLJE- OG GASSUTVIKLING
 Sesongjustert. Prosentvis endring fra foregående kvartal 1)

	Mrd. kr. 1989	Volum				Pris			
		89.2	89.3	89.4	90.1	89.2	89.3	89.4	90.1
Produksjon	83,1	5,6	4,6	-1,7	0,3	13,0	-6,8	6,3	0,3
Ekspport	73,5	2,7	8,1	-6,7	-3,4	12,3	-6,3	6,0	-0,0
Hjemmeleveranser	9,6	34,7	-22,3	50,8	24,9	16,7	-8,4	5,7	0,4
Import	0,6	57,2	-20,7	-37,1	89,8	3,1	14,4	-1,5	17,1
Innenl. anvendelse	10,2	36,2	-22,2	43,9	27,2	15,6	-6,9	5,2	1,2
Lagerendring 3)	1,5	9,4	-35,0	29,5	20,4	..	..	..	..
Innenl. etterspørsel	8,6	37,1	17,5	13,1	7,8	15,3	-6,6	5,2	1,4

1) Tilnærmet i basisverdi, dvs. regnet uten avgifter og handelsavanse.

2) Nivå tall i 1989 i løpende priser.

3) Endring i lagerendring i prosent av innenlandsk anvendelse i foregående kvartal.

var anslått til om lag 240 000 fat pr. dag. Feltet skal bygges ut med nok en plattform som kommer i produksjon i 1991.

Veksten i oljeproduksjonen på Ekofisk-feltet som følge av vanninjeksjonsprogrammet og bedret reservoarkunnskap har nå stoppet opp. Produksjonen i de første 4 månedene av 1990 lå således bare 1 prosent over nivået i samme periode i 1989, men nesten 50 prosent høyere enn bunnen i 1987.

Det meste av norsk oljeproduksjon eksporteres; i de 4 første månedene av 1990 ble 80 prosent av oljeproduksjonen eksportert. Også eksporten nådde sesongjustert en topp i 2. kvartal 1989. Målt i faste 1988-priser gikk sesongjustert eksport ned med 6 prosent fra 3. kvartal til 4. kvartal 1989. Reduksjonen fortsatte inn i 1990 med en nedgang på 2,9 prosent fra 4. kvartal 1989 til 1. kvartal 1990. Eksportprisen for råolje har gått noe opp fra 3. kvartal 1989 til 1. kvartal 1990, men prosentvis mindre enn reduksjonen i eksportvolumet. Dermed har også eksportverdien gått noe ned i det siste; sesongjustert var reduksjonen fra 3. kvartal til 4. kvartal 1989 0,6 prosent, mens reduksjonen til 1. kvartal 1990 var 2,4 prosent.

Reduksjonen i eksportvolumet er altså større enn reduksjonen i bruttoproduksjonen. Det har sammenheng med at leveransene til hjemmemarkedet har økt nokså kraftig de siste kvartalene. Leveransene av råolje til hjemmemarkedet nyttes i sin helhet som råstoff i raffineringsektoren, og veksten i disse leveransene er en følge av økt kapasitet i raffineriet på Mongstad. Sesongjustert og målt i faste 1988-priser økte leveransene til hjemmemarkedet med drøyt 50 prosent fra 3. kvartal til 4. kvartal 1989, og det tilsvarende tallet for 1. kvartal 1990 var 25 prosent. Importen av råolje har gjennomgående vært i nedgang i lang tid, og den utgjorde under 10 prosent av leveransene til hjemmemarkedet i 1989.

Målt i fysiske enheter økte gassproduksjonen på Ekofisk-feltet med 1,4 prosent i de 4 første månedene av 1990 sammenliknet med samme periode året før. I de siste kvartalene har imidlertid veksten i produksjonen avtatt, og utviklingen tyder nå på en viss nedgang.

Gassproduksjonen fra feltene i Frigg-området gikk ned med 22,7 prosent i de 4 første månedene i 1990 sammenliknet med samme periode i 1989. Grunnen til nedgangen er redusert produksjon fra reservoaret på Frigg-feltet som snart er tomt. Produksjonen fra Frigg-området vil fortsette fra en del mindre felt i nærheten.

Ifølge KNR er norsk produksjon av naturgass lik eksporten fordi forbruket av gass på egen plattform ikke regnes med i produksjonen. Sesongjustert følger naturgasseksporten forløpet for oljen; en topp i 3. kvartal 1989, og deretter en nedgang. Sesongjustert nedgang i gasseksporten i 4. kvartal 1989 og 1. kvartal 1990 var henholdsvis 9 og 5 prosent. Eksportprisen på gass økte med 6,3 prosent fra 3. til 4. kvartal 1989, men gikk så ned med 2,6 prosent til 1. kvartal 1990. Dermed ble verdien av gasseksporten redusert med om lag 3 prosent fra 3. til 4. kvartal 1989, og videre med 7,5 prosent i 1. kvartal 1990.

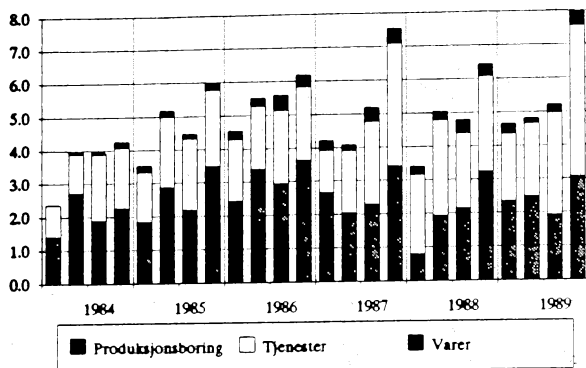
Investeringer

Ifølge Statistisk sentralbyrås investeringsundersøkelse fra 1. kvartal 1990 er påløpte investeringskostnader i utvinning av råolje og naturgass anslått til 31,8 milliarder kroner for 1990. Anslaget innebærer en verdivekst på 1,1 prosent fra 1989, og dermed trolig en nedgang i volum fra 1989 til 1990.

Anslaget for påløpte letestkostnader er 4,5 milliarder kroner for 1990, en verdinedgang på 10 prosent fra 1989. Anslaget er nedjustert med hele 2 milliarder kroner fra forrige telling, og det er nå tilbake på

PÅLØPTE INVESTERINGER I FELTUTBYGGING
Milliarder kroner, løpende

nivået det hadde ved første gangs innhenting i 2. kvartal 1989.

En del volumindikatorer antyder imidlertid at aktiviteten har holdt seg oppe så langt i 1990. Antall påbegynte letehull og boremeter lå i 1. kvartal 1990 om lag på samme nivå som i 1. kvartal 1989, mens antall borefartøydøgn økte med nesten 40 prosent i samme periode.

Påløpte investeringskostnader til feltutbygging er anslått til 21 milliarder kroner for 1990, en reduksjon i verdi på drøyt 7 prosent fra 1989. Det skjer samtidig en kraftig vridning i sammensetningen mellom varer og tjenester, idet verdien av varekostnadene øker med nesten 50 prosent mens tjenestekostnadene reduseres med over 50 prosent. Denne utviklingen henger sammen med at en del av de felt som har veid tungt i feltutbygging ble ferdige mot slutten av 1989 og blir nå regnet som felt i produksjon. Mot slutten av et utbyggingsprosjekt vil tjenestekostnadene, f.eks. til oppkobling og systemutprøving, veie tungt. I 1990 vil Snorre, Oseberg C, Sleipner og Draugen være de tyngste prosjektene under utbygging. Flere av disse prosjektene har beveget seg fra prosjekteringsfasen og over i byggefasen hvor varekostnadene veier tyngst.

Det ventes et kraftig fall i tjenestekostnadene til feltutbygging gjennom 1990, idet registrerte påløpte tjenestekostnader i 4. kvartal 1989 var av samme størrelsesorden som anslaget for hele 1990. Utslagene i forløpet for varekostnadene vil bli mindre dramatiske, men anslaget på 14,3 milliarder er det høyeste verdianslaget som er registrert, og ikke noen kvartalsregistrering i 1989 var i nærheten av gjennomsnittet for 1990.

Anslaget for påløpte investeringskostnader til felt i drift viser en økning på drøyt 50 prosent fra 1989 til 1990, og anslaget er nå på 4,9 milliarder kroner. Det er kostnadene til produksjonsboring som vanligvis utgjør den største andelen av investeringskostnadene til felt i drift; for 1990 er andelen anslått til knapt 60 prosent.

Industri og bergverksdrift

Produksjons- og markedsforhold

De siste årene har produksjonsnivået i industrien vært relativt høyt og stabilt sammenliknet med første halvdel av 80-tallet. Sammensetningen av industriens leveranser har imidlertid gjennomgått en sterk endring. Sammenliknet med 1. kvartal 1987 hadde eksporten i 1. kvartal 1990 økt med drøyt 22 prosent, mens leveransene til hjemmemarkedet, som i 1987 utgjorde omlag 2/3 av industriens leveranser, var falt med over 10 prosent. Det er flere faktorer bak denne utviklingen: Høykonjunktur på eksportmarkedene, vekst i produksjonskapasiteten i viktige eksportnæringer, samt svikt i etterspørselen på hjemmemarkedet.

Det har både vært en sterk eksportvekst av konjunkturfølsomme råvarer og halvfabrikata og en sterk vekst for de delene av norsk industri som eksporterer investeringsvarer til verdensmarkedet. Mye tyder på at konjunkturtoppen internasjonalt ble nådd tidlig i 1989. At konjunkturtoppen nå er passert reflekteres både i etterspurte volumer av konjunkturfølsomme varer og i prisene.

Eksportprisene for utekonkurrerende varer vokste sterkt gjennom de siste årene for å nå en topp i 2. kvartal 1989. Siden har prisene falt og lå i 1. kvartal 1990 omlag 10 prosent under toppnivået. For metaller som hadde den sterkeste prisveksten, er fallet størst; bare fra 4. kvartal 1989 til 1. kvartal 1990 har prisene på metaller falt med 13,5 prosent.

Forløpet av konjunkturbølgen i utlandet er imidlertid uvanlig; høykonjunktoren har allerede vart like lenge som en normal konjunkturbølge, men likevel er markedsveksten fortsatt høy på enkelte av Norges viktigste eksportmarkeder. Til tross for at konjunkturfølsom eksport nådde en topp i midten av 1989, holder deler av denne eksporten seg fortsatt godt oppe, og ordretilgangen er fortsatt høy. Metallindustrien som under konjunkturtoppen fikk sin produksjon og eksport begrenset p.g.a. mangel på ledig produksjonskapasitet, har bare en liten nedgang i eksporten fra 2. kvartal 1989 til 1. kvartal 1990. For verkstedsindustrien som på forhånd hadde betydelig ledig kapasitet, var det derimot et klart fall i eksporten gjennom vinterhalvåret i år.

Det sterke fallet i etterspørselen på hjemmemarkedet de siste årene har i særlig grad rammet hjemmekonkurrerende industri (verkstedsindustri, teko, produksjon av trevarer, kjemiske og mineralske produkter). Denne sektoren har hatt et fall i hjemmemarkedsleveransene på over 13 prosent fra 1987 til 1989. Dette har gitt sektoren en betydelig ledig produksjonskapasitet. En større del av kapasiteten har blitt benyttet til eksport sammenliknet med tidligere, men til tross for en eksportvekst på drøyt 19 prosent i samme periode, har dette ikke vært nok til å hindre et fall i produksjonen på 6 prosent. Gjen-

MARKEDSUTVIKLINGEN FOR VARER FRA INDUSTRI OG BERGVERKSDRIFT
 Sesongjustert. Prosentvis endring fra foregående kvartal 1)

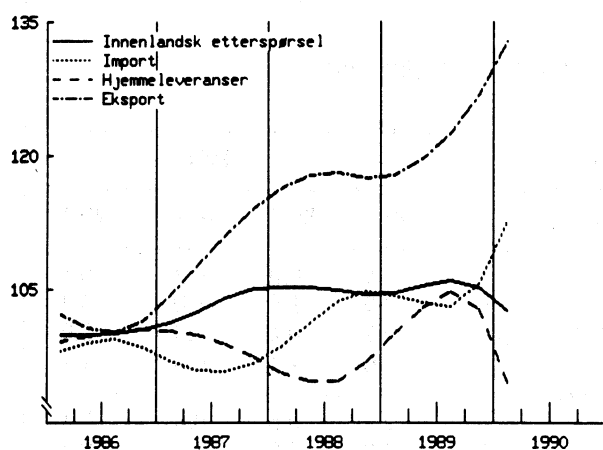
	Mrd. kr. 1989	Volum				Pris			
		89.2	89.3	89.4	90.1	89.2	89.3	89.4	90.1
Bruttoproduksjon i alt	262,9	3,2	1,6	-0,5	-0,8	1,5	-0,7	0,0	0,3
- Utekonkurrerende	85,1	2,0	4,7	0,8	-0,1	3,0	-1,8	-0,8	-4,0
- Hjemmekonkurrerende	92,9	5,5	-1,1	0,9	-0,5	0,2	0,4	0,7	1,5
- Skjermet	84,9	2,0	1,7	-3,1	-1,6	1,6	-1,0	-0,2	3,4
Eksporert i alt 2)	104,2	10,0	-0,1	0,1	2,6	1,1	-1,6	-1,1	-2,0
- Utekonkurrerende	58,3	7,2	1,8	1,0	6,1	2,1	-2,5	-2,4	-6,0
- Hjemmekonkurrerende	35,6	17,3	-5,1	-0,9	-1,1	-0,9	0,1	0,2	2,8
- Skjermet	10,3	0,5	8,8	-0,6	-2,1	-0,6	-2,2	1,1	1,3
Hjemmeleveranser i alt	158,7	-0,3	2,1	-1,0	-3,0	1,6	-0,1	0,6	2,0
- Utekonkurrerende	26,8	-7,7	11,0	0,5	-12,8	2,2	0,3	2,6	0,9
- Hjemmekonkurrerende	57,3	0,0	0,1	1,5	-0,3	0,9	0,6	0,9	0,8
- Skjermet	74,6	2,2	0,7	-3,4	-1,6	1,9	-0,8	-0,3	3,7
Import i alt 2)	124,1	2,8	-2,0	4,4	6,9	0,9	1,7	-0,3	-0,5
- Utekonkurrerende	32,2	6,1	-8,0	4,8	8,0	2,7	1,8	-1,1	-3,1
- Hjemmekonkurrerende	83,6	1,7	-0,5	5,6	6,8	-0,1	1,4	0,2	0,3
- Skjermet	8,3	2,0	4,8	-9,0	3,8	2,0	2,2	-1,8	1,9
Innenl. anvendelse i alt	282,8	1,0	0,3	1,3	1,4	1,3	0,6	0,3	0,9
- Utekonkurrerende	59,0	-0,5	0,4	2,7	-1,9	2,7	0,8	0,7	-1,2
- Hjemmekonkurrerende	140,9	1,0	-0,3	3,9	4,0	0,3	1,1	0,5	0,4
- Skjermet	82,9	2,2	1,1	-4,0	-1,0	1,9	-0,5	-0,5	3,5
Lagerendring i alt 3)	-13,3	-0,6	-1,0	1,6	3,8				
- Utekonkurrerende	-2,5	-0,3	-1,9	4,7	0,9				
- Hjemmekonkurrerende	-10,0	-0,5	-0,9	2,6	7,0				
- Skjermet	-0,8	0,8	-0,5	-2,2	0,0				
Innenl. ettersp. i alt	296,1	1,6	1,2	-0,2	-2,3	1,4	0,3	0,3	1,0
- Utekonkurrerende	61,5	2,5	2,1	-1,9	-2,8	2,9	0,7	0,5	-1,0
- Hjemmekonkurrerende	150,9	1,4	0,6	1,3	-2,8	0,4	0,9	0,6	0,3
- Skjermet	83,7	1,3	1,6	-1,8	-1,0	2,1	-1,1	-0,4	3,7

1) I basisverdi, dvs. regnet uten avgifter og handelsavanse.

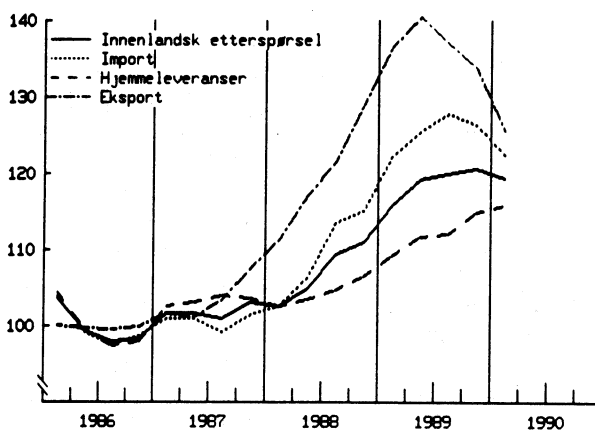
2) Inneholder reeksport.

3) Endring i lagerendring fra foregående kvartal, regnet i prosent av innenlandsk anvendelse foregående kvartal.

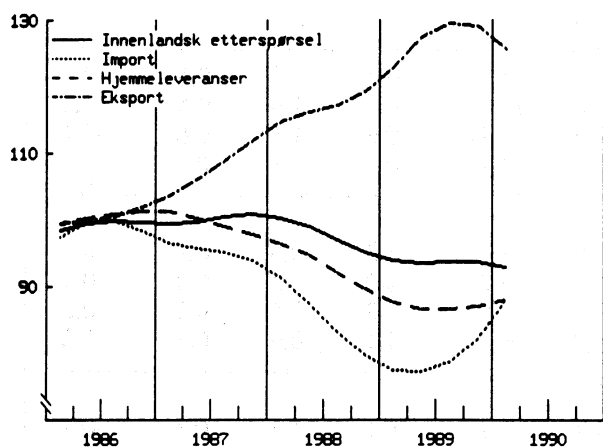
VOLUMUTVIKLINGEN FOR VARER FRA UTEKONKURRENDE INDUSTRI
Sesongjustert og glattet. 1986=100

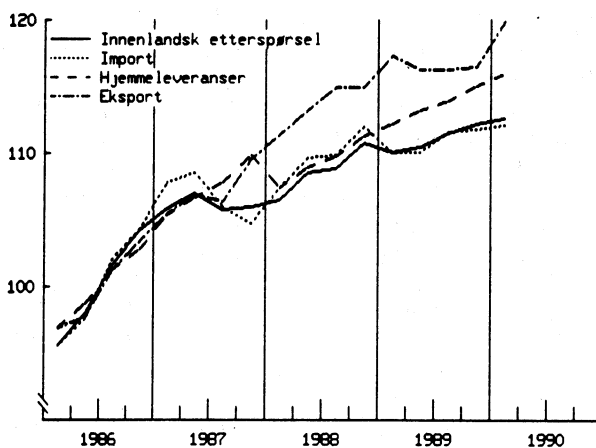
PRISUTVIKLINGEN FOR VARER FRA UTEKONKURRENDE INDUSTRI
Sesongjustert. 1986=100

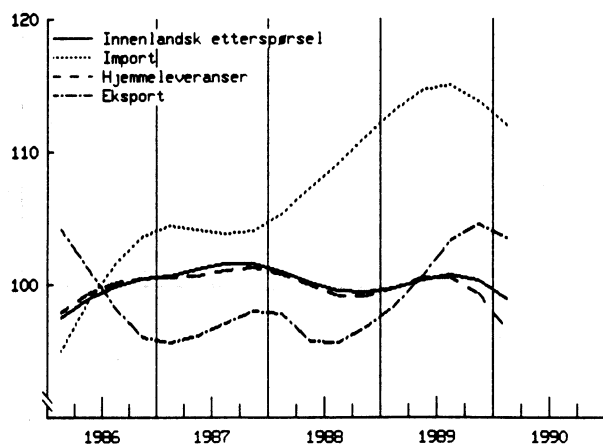
VOLUMUTVIKLINGEN FOR VARER FRA HJEMMEKONKURRENDE INDUSTRI (EKSKL. SKIP OG PLATTFORMER)
Sesongjustert og glattet. 1986=100

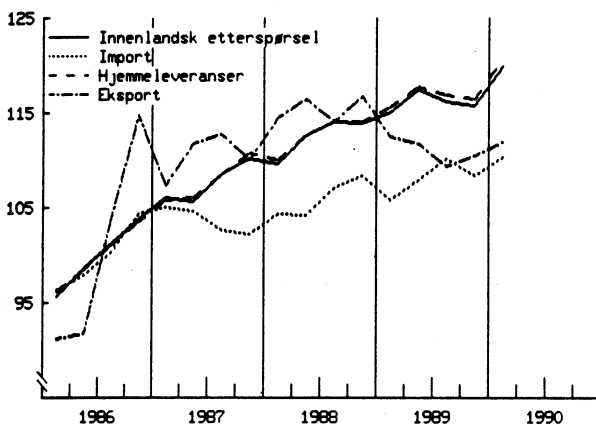
PRISUTVIKLINGEN FOR VARER FRA HJEMMEKONKURRENDE INDUSTRI (EKSKL. SKIP OG PLATTFORMER)
Sesongjustert. 1986=100

VOLUMUTVIKLINGEN FOR VARER FRA SKJERMET INDUSTRI
Sesongjustert og glattet. 1986=100

PRISUTVIKLINGEN FOR VARER FRA SKJERMET INDUSTRI
Sesongjustert. 1986=100

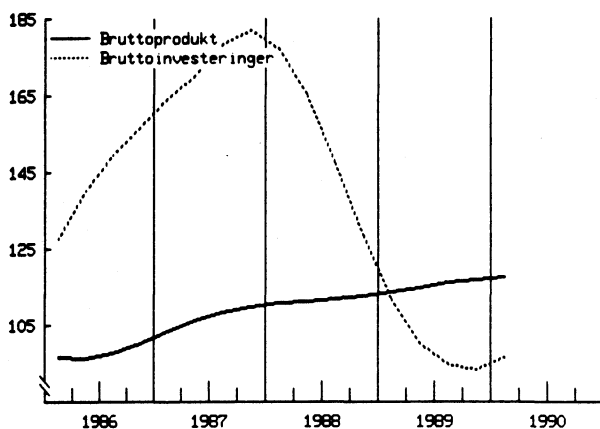
INDUSTRI OG BERGVERKSDRIFT. PRODUKSJON OG FAKTORETTERSPØRSEL
 Sesongjustert. Prosentvis endring fra foregående kvartal

	Mrd. kr. 1989	Volum				Pris			
		89.2	89.3	89.4	90.1	89.2	89.3	89.4	90.1
Bruttoproduksjon i alt	316,7	1,7	1,0	-1,0	-0,1	1,5	0,0	0,2	-0,1
- Utekonkurrerende	87,7	2,8	3,8	0,2	1,9	2,9	-1,8	-1,0	-3,2
- Hjemmekonkurrerende	137,8	1,8	-1,0	-0,6	0,5	0,9	0,4	0,8	0,9
- Skjermet	91,3	0,6	1,8	-2,6	-2,7	1,0	1,1	0,4	1,2
Vareinnsats i alt	220,7	1,9	1,4	-1,1	-0,2	2,1	0,6	0,8	0,1
- Utekonkurrerende	60,1	3,9	4,3	0,7	2,0	3,9	0,0	1,7	-0,1
- Hjemmekonkurrerende	95,3	1,8	-1,0	-0,9	0,4	1,6	0,9	0,4	-0,2
- Skjermet	65,3	0,6	2,3	-3,0	-2,9	1,3	0,6	0,2	0,5
Bruttoprodukt i alt	95,9	1,2	0,3	-0,7	0,1	0,2	-1,3	-1,1	-0,6
- Utekonkurrerende	27,5	0,5	2,7	-1,1	1,6	1,2	-5,7	-7,1	-10,8
- Hjemmekonkurrerende	42,5	1,9	-1,1	0,0	0,6	-0,6	-0,9	1,6	3,4
- Skjermet	25,9	0,8	0,3	-1,6	-2,2	0,5	2,5	0,9	2,9
Sysselsetting 1)	278	-5,8	-7,3	-4,0	-3,8				
Bruttoinvestering i alt	15,8	-5,2	2,3	-8,6	1,3	0,5	1,1	0,5	-0,3
- Utekonkurrerende	5,6	-15,1	11,5	-16,0	16,1	0,4	1,0	0,5	-0,2
- Hjemmekonkurrerende	6,3	0,8	0,2	-7,9	-7,4	0,6	1,1	0,6	-0,4
- Skjermet	3,9	0,7	-6,6	1,6	-4,4	0,6	1,3	0,5	-0,3
Bruttoinvestering i bygninger og anlegg	5,9	-11,8	-1,2	-4,2	-8,7	1,2	0,6	0,1	0,3
- Utekonkurrerende	1,9	-37,3	27,5	8,1	-2,2	1,2	0,5	0,0	0,4
- Hjemmekonkurrerende	2,3	-8,3	-3,7	-19,5	-14,9	1,2	0,6	0,1	0,2
- Skjermet	1,7	18,1	-19,4	4,2	-9,6	1,1	0,6	0,1	0,2
Bruttoinvestering i mask. og trsp.midler	9,9	-0,8	4,3	-11,1	7,2	0,1	1,4	0,8	-0,7
- Utekonkurrerende	3,6	-2,1	5,5	-26,9	28,4	0,1	1,2	0,8	-0,6
- Hjemmekonkurrerende	4,0	7,2	2,6	-1,5	-3,9	0,2	1,4	0,8	-0,7
- Skjermet	2,2	-11,4	5,4	-0,3	-0,6	0,1	1,8	0,7	-0,8

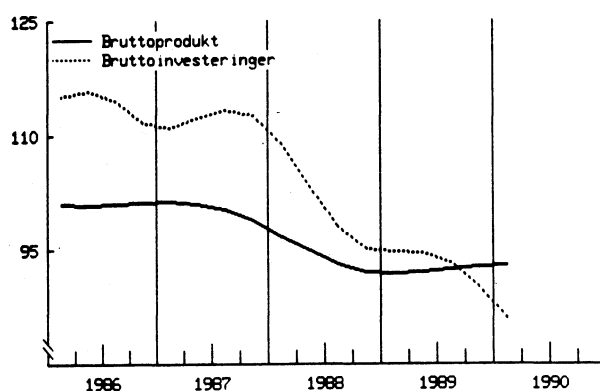
1) Sysselsatte i industrien (1000) og prosentvis endring fra samme kvartal foregående år. Tallene er basert på utvalg og inneholder en viss usikkerhet.

Kilde: AKU.

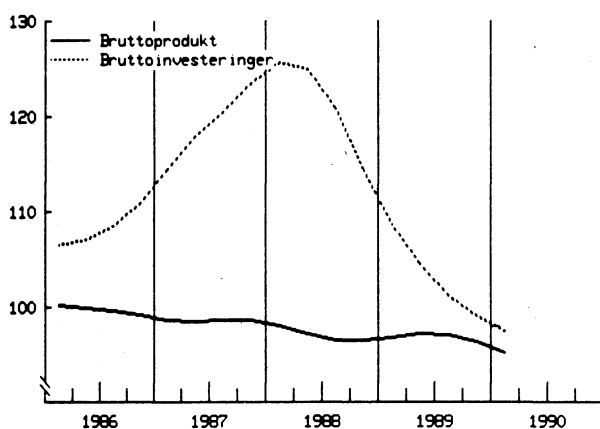
PRODUKSJON OG INVESTERING I UTEKONKURRERENDE INDUSTRI
Sesongjustert og glattet. 1986=100

PRODUKSJON OG INVESTERING I HJEMMEKONKURRERENDE INDUSTRI
Sesongjustert og glattet. 1986=100

PRODUKSJON OG INVESTERING I SKJERMET INDUSTRI
Sesongjustert og glattet. 1986=100

nom 1989 og fram til 1. kvartal 1990 har imidlertid sektorens produksjon holdt seg relativt konstant.

I motsetning til hjemmekonkurrerende industri har skjermet industri de siste årene hatt små endringer i produksjonsvolum. Fra 3. kvartal 1989 til 1. kvartal 1990 har det imidlertid vært et fall i produksjonen som i hovedsak skyldes lavere leveranser av næringsmidler til hjemmemarkedet.

Fra 4. kvartal 1989 til 1. kvartal 1990 har også

utekonkurrerende industri et fall i leveransene til hjemmemarkedet. Nedgangene som er på hele 12,8 prosent skyldes for en stor del nedgang i leveransene av fyringsolje fra et uvanlig høyt nivå.

Det kan synes som om en del av den vridning en har sett fra hjemmemarkedsleveranser til eksport skyldes konjunkturelle årsaker; lav etterspørsel hjemme og høykonjunktur ute. F.eks ble hjemmelleveransene for verkstedsindustrien, som er den største hjemmekonkurrerende sektoren og står for 1/6 av all industriproduksjon, redusert med omlag 20 prosent fra 1. kvartal 1987 til 2. kvartal 1989, samtidig som eksporten økte med omlag 38 prosent. Til tross for dette falt sektorens produksjon med drøyt 6 prosent i samme tidsrom. Fra toppen i 2. kvartal 1989 falt sektorens eksport med 13 prosent til 1. kvartal 1990, hjemmelleveransene har økt med drøyt 10 prosent, mens produksjonen falt med omlag 1 prosent.

Sysselsetting og produktivitet

Antallet sysselsatte i industrien falt med 12 000 fra 1. kvartal 1989 til 1. kvartal 1990, en nedgang på 3,8 prosent. Blant annet på grunn av forskjell i antall fridager i de to kvartalene var nedgangen i sysselsetting målt i timeverk noe større, 4,7 prosent. Med en økning i bruttoproduksjonsverdien i industrien i samme periode på 1,6 prosent gir dette en gjennomsnittlig økning i arbeidsproduktiviteten på i overkant av 6 prosent fra 1. kvartal 1989 til 1. kvartal 1990. Det er flere årsaker til denne høye målte veksten i arbeidsproduktiviteten i tillegg til en effektivisering av produksjonen i den enkelte bedrift: Vekst i produksjon og kapasitetsutnyttelse i den konjunkturfølsomme delen av den kapitalintensive eksportindustrien, utbygging av ny kapasitet og økning i produksjonen i annen kapital- og råvareintensiv industri slik som f. eks. oljeraffinering og troligvis sanering av bedrifter med arbeidsintensiv produksjon rettet mot hjemmemarkedet. De mange mulige årsakssammenhengene gjør at tallet for vekst i arbeidsproduktiviteten må tolkes med stor forsiktighet.

Lønnskostnader og markedsandeler

Den foreløpige lønnsindeksen for arbeidere i industrien viser en lønnsvekst på 5,1 prosent fra 1. kvartal 1989 til 1. kvartal 1990 for voksne arbeidere. For voksne menn gikk indeksen opp med 4,9 prosent, mens veksten for voksne kvinner var 6,2 prosent. Fra 4. kvartal 1989 til 1. kvartal 1990 var veksten for arbeidere ialt 0,2 prosent, noe som er klart lavere enn normalt.

Lønnskostnadene pr. produsert enhet falt med 2 prosent fra 1988 til 1989, mens Norges handelspartnere hadde en økning på 2,7 prosent. Dette gjorde at relative lønnskostnader per produsert enhet (RLPE), som ofte brukes som mål på industriens

konkurranssevne, sank med 4,7 prosent. Det er første gang på 80-tallet en hadde en bedring i konkurransevnen målt på denne måten. Den fortsatt sterke veksten i arbeidsproduktiviteten, den moderate lønnsveksten og nedsettelsen av arbeidsgiveravgiften med 0,5 prosentpoeng fra 1. mai 1989 gjorde at lønnskostnadene per produsert enhet også falt mellom 1. kvartal 1989 og 1. kvartal 1990. Nedgangen var på 1,7 prosent.

I tillegg til høykonjunkturen ute, lav etterspørsel på hjemmemarkedet og en viss styrking av konkurransevnen, kan eksportveksten forklares gjennom den utbygging av produksjonskapasitet som har funnet sted i eksportkonkurrerende næringer som kjemisk råvareproduksjon og oljeraffinering. Eksporten av disse produktene, som har vokst sterkt de siste kvartalene, er i større grad bestemt på tilbudssiden enn eksporten av metaller og verkstedsprodukter.

I 4. kvartal 1989 og 1. kvartal 1990 tapte norsk industri markedsandeler for importkonkurrerende produkter utenom skip og oljeplattformer. Dermed kan det se ut til at den veksten i markedsandeler på hjemmemarkedet for disse produktene som startet i 1986 har snudd. Metaller, kjemiske råvarer og verkstedsprodukter utenom skip og oljeplattformer er blant de vareslagene der tapet av markedsandeler er mest markert. Reduksjonen i norske produsenters markedsandeler har funnet sted samtidig med at veksten i relative lønnskostnader pr. produsert enhet har vært lavere i Norge enn hos våre handelspartnere. Dette understreker begrensningene i å bruke relative lønnskostnader per produsert enhet som forklaring på kortsiktige svingninger i markedsandeler. Årsaken til at norsk industri har tapt markedsandeler på hjemmemarkedet det siste halvåret ligger trolig i andre forhold som for eksempel endret produktsammensetning i etterspørselen.

Importandelene for skip og oljeplattformer påvirkes sterkt av store enkeltleveranser. Dette har ført til store kvartalsvise variasjoner i markedsandelene for disse produktene. Mens norsk industri sto for i underkant av 40 prosent av leveransene av skip og oljeplattformer til det norske markedet i 4. kvartal 1989, var denne andelen økt til nesten 70 prosent i 1. kvartal 1990. Denne kraftige økningen i markedsandelene for skip og oljeplattformer mer enn oppveier tapet av markedsandeler for annen norsk industri. Samlet vant derfor norsk industri markedsandeler for importkonkurrerende produkter i 1. kvartal 1990 sammenliknet med 4. kvartal 1989.

Investeringer

Bruttoinvesteringene i industri og bergverk har vist en nedadgående tendens siden siste kvartal 1987, og lå i 1. kvartal 1990 37 prosent under toppunktet. Foruten utfasningen av investeringene på Mongstad, som forklarer nær 2/3 av investeringsnedgang-

en, utgjøres drøyt 1/3 av nedgangen av et fall i investeringene i hjemmekonkurrerende og skjermet industri, som har hatt en svak etterspørselsutvikling og betydelig ledig kapasitet. Fra 4. kvartal 1987 til 1. kvartal 1990 gikk investeringene i disse to sektorene ned med henholdsvis 30 og 21 prosent. Fra 4. kvartal 1989 til 1. kvartal 1990 var nedgangen 7,3 og 4,3 prosent.

For utekonkurrerende industri utenom raffineringssektoren er utviklingen en annen enn for resten av industrien. Sterk etterspørselsvekst og høy kapasitetsutnyttelse medførte at etter en periode med stabile investeringer økte investeringene med nær 25 prosent fra første til andre halvår 1989. Det var metallindustrien og kjemisk råvareproduksjon, de to fastlandsnæringene med høyest kapasitetsutnyttingsgrad, som bidro til dette. Mens investeringene i metallindustrien har flatet ut, fortsatte veksten i produksjon av kjemiske råvarer og treforedlingsindustrien inn i 1. kvartal 1990. I treforedlingsindustrien ble investeringene halvert mellom 1988 og 1989, men i 1. kvartal 1990 var de tilbake på 1988-nivå.

Nedgangen i bygg- og anleggsinvesteringene i industrien fortsatte inn i 1990; nedgangen fra siste kvartal i 1989 til 1. kvartal 1990 var omlag 9 prosent, justert for normale sesongvariasjoner. Omlag halvparten av denne nedgangen skyldes nedtrapingen av anleggsinvesteringene på Mongstad. Industriinvesteringene i bygninger og anlegg i 1. kvartal 1990 var nær halvert i forhold til gjennomsnittsnivået i 1987.

Investeringer i maskiner og transportmidler lå i 1. kvartal 1990 på samme nivå som gjennomsnittlig nivå i 1989. Disse investeringene steg ved midten av fjoråret for å falle mot slutten, og nivået i 1. kvartal lå 7,2 prosent over nivået i fjorårets siste kvartal.

Statistisk sentralbyrås investeringsstatistikk indikerer at fallet i bruttoinvesteringene i industrien er i ferd med å stanse og at en kan forvente en svak oppgang i investeringene fra 1989 til 1990. Investeringsstatistikken for 1. kvartal 1990 viser at verdien av antatte investeringer for industrien i 1990 er 1 prosent høyere enn i 1989 registrert på samme tidspunkt i fjor. Det er imidlertid svært ulike utsikter i ulike næringer. Mens det for metallproduksjonen er en vekst på 2 prosent i antatte investeringer, er veksten for treforedling og kjemiske råvarer over 90 prosent. Teko og verkstedsindustri er næringene med størst antatt fall i investeringene, henholdsvis 67 og 17 prosent.

Bygge- og anleggssektoren

Produksjon og sysselsetting

Sesongjusterte KNR-tall viser en nedgang i produksjonen i bygge- og anleggssektoren fra 4. kvartal

BYGGE- OG ANLEGGSVIRKSOMHET. MARKEDSUTVIKLING OG PRODUKSJON
 Sesongjustert. Prosentvis endring fra foregående kvartal 1)

	Mrd. kr.2)	Volum				Priser			
		1989	89.2	89.3	89.4	90.1	89.2	89.3	89.4
Bygg- og anleggsinvesteringer i:									
Boligsektoren	24,5	-6,2	-4,8	-5,7	-4,7	1,3	0,6	0,5	0,9
Offentlig forvaltning	18,2	3,8	-3,8	5,7	-17,8	1,4	0,7	0,6	0,7
Fastlands-Norge ellers	28,8	-10,4	-5,5	-2,3	-5,1	..	..	..	..
Oljevirk.og utr.sjøfart	12,1	84,8	-19,7	-10,9	7,7	2,0	0,6	2,3	-1,4
Bruttoproduksjon									
Vareinnsats	89,1	0,2	-7,2	2,3	-8,0	1,3	0,7	0,5	0,9
Bruttoprodukt	57,8	0,1	-7,2	2,3	-7,9	1,4	0,9	0,8	0,4
	31,3	0,3	-7,2	2,3	-8,1	1,2	0,2	-0,0	1,9

1) Markedspriser.

2) Nivå tall i 1989 i løpende priser.

1989 til 1.kvartal 1990 på 8,0 prosent. Nedgangen skyldes en generell nedgang i bygge- og anleggsinvesteringene i resten av økonomien. Nedgangen var spesielt sterk i offentlig forvaltning i 1. kvartal. Dette skyldes reduserte investeringer i kommunesektoren. I de fleste fastlands-sektorene startet den nedadgående trenden i bygge- og anleggsinvesteringene ved inngangen til 1988 og har fortsatt inn i 1990. Et unntak er utekonkurrerende industri, der nedgangen stanset opp i løpet av siste halvår 1989. Oljevirkosomhet og sjøfart skiller seg fra de andre ved at investeringene i bygninger og anlegg har beveget seg rundt et relativt stabilt nivå i hele perioden. Tall fra byggearealstatistikken bekrefter KNR-tallene der disse bygger på andre kilder.

Totalt areal igangsatte bygg over 30 m² viste en nedgang på nær 17 prosent i perioden januar-april 1990 i forhold til samme periode året før (ujusterte tall). Nedgangen i boligbyggingen veier tungt, men det gjør også reduserte bygningsinvesteringer i bergverk og industri, samt i uspesifisert virksomhet. Den eneste sektoren av betydning hvor det har vært en oppgang i igangsettingen de fire første månedene i forhold til samme periode året før, er forretningsbygg (varehandel, bank o.l.) der oppgangen var på hele 17 prosent. Dette kan skyldes endringer i sesongmønsteret som følge av de milde vintrene.

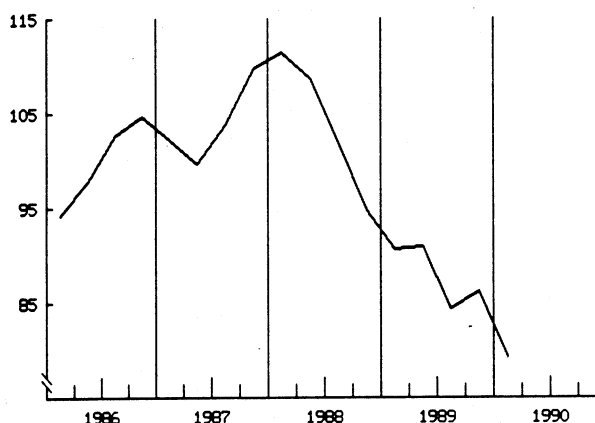
Igangsettingstallene var ved utgangen av april fremdeles lavere enn tallene for fullføring, noe som gir fortsatt nedgang i byggeareal under arbeid. Byggeareal under arbeid sank med 16,4 prosent fra januar-april 1989 til januar-april 1990. Tallene tyder imidlertid på at nedgangen er i ferd med å flate ut. Den prosentvise nedgangen i bygg under arbeid er stor både i bergverk og industri, varehandel, bank o.l. og i boligsektoren.

I forhold til samme periode i fjor var det en viss

bedring i ordretilgangen for bygge- og anleggssektoren ved utgangen av 4.kvartal 1989. Bedringen gjaldt i første rekke anleggssektoren og i mindre grad byggesektoren. For boligbyggingen ble nedgangen i ordretilgangen dempet. Sesongjusterte tall viste i 4.kvartal 1989 en oppgang i ordreserven i anleggssektoren, mens ordreserven for bygg fortsatt avtok - om enn med en noe dempet nedgang.

Den største nedgangen i sysselsettingen i bygge- og anleggsvirksomheten kom ved årsskiftet 1988/89. Antall sysselsatte holdt seg deretter relativt stabilt gjennom 1989. I 1. kvartal 1990 viste den igjen et fall - på nærmere 7 prosent fra kvartalet før. Denne nedgangen kan skyldes ordinære sesongvingninger. Nedgangen fra 1.kvartal 1989 til 1.kvartal 1990, var på 4,8 prosent. I utførte timeverk var nedgangen i samme periode på hele 9,4 prosent.

De samlede investeringene i maskiner og transportmidler for fastlandsbedriftene viser nå en svakt

BRUTTOPRODUKT I BYGGE- OG ANLEGGSVIRKSOMHET
 1986=100. Sesongjustert

oppadgående tendens. Hvis dette skyldes forventninger i næringslivet om bedre avsetningsmuligheter, kan vi i neste omgang også vente økte investeringer i bygninger og anlegg i de samme sektorene. I tillegg vil en byggestart for OL-anleggene på Lillehammer ha en positiv innvirkning på aktiviteten i bygge- og anleggssektoren. Det er på den andre siden stor overkapasitet av forretningsbygg og fortsatt få tegn til økt boligbygging. Dette er to poster som veier tungt for bygge- og anleggsvirksomheten. Totalt bør likevel nedgangen i bygge- og anleggssektoren stanse opp i løpet av året.

Pris- og kostnadsutvikling

Som følge av redusert bruk av overtid i tillegg til generelt lavere aktivitet i sektoren, har gjennomsnittlig timefortjeneste vist en svak utvikling. I byggesektoren sank gjennomsnittlig timefortjeneste fra 3. til 4.kvartal 1989. Utviklingen i anleggssektoren var svakt positiv.

Den store overkapasiteten i sektoren har ført til reduserte kostnader. Fra april 1988 til april 1989 steg totalkostnadene for eneboliger av tre, rekkehus av tre og boligblokker med h.h.v. 3,3, 3,2 og 2,6 prosent. Det er spesielt utviklingen i byggekostnader som trekker ned tallene.

Sesongjusterte tall fra KNR viser at det har vært en svært svak prisstigning både på bruttoproduktet og vareinnsatsen i bygge- og anleggssektoren det siste året.

Privat tjenesteyting, fastlands-Norge

Produksjon og sysselsetting

Produksjonen i privat tjenesteyting utenom utenriks sjøfart og rørtransport avtok fra 1988 til 1989, men det var klare tegn til omslag oppover i siste halvdel av 1989. Sesongjusterte KNR-tall for 1. kvartal 1990 viser derimot klar nedgang fra forrige kvartal og svekker dermed inntrykket av omslaget i produksjonsutviklingen. Nedgangen, som spesielt gjør

seg gjeldende innen varehandel, kan delvis forklares med fortsatt svak utvikling i privat konsum, spesielt tjenestekonsumet. I tillegg kan nedgang i tjenesteeeterspørselen fra oljesektoren ha hatt innvirkning.

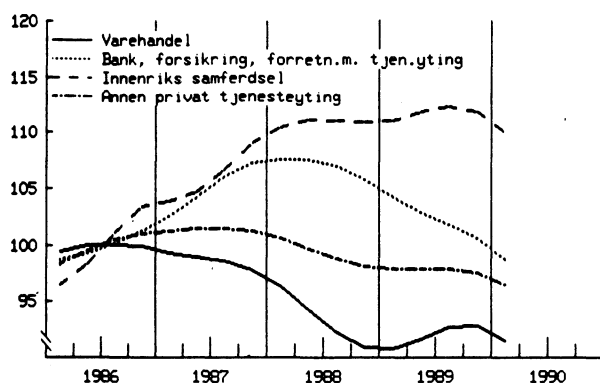
Sysselsettingen i privat tjenesteyting falt i følge nasjonalregnskapstall kraftig fra 1988 til 1989. Tall fra arbeidskraftundersøkelsen tyder på at den klare nedgangen fortsatte inn i 1990. Denne utviklingen gjør seg spesielt gjeldende i varehandelen som ser ut til å ha hatt en klar nedgang i sysselsettingen fra 4. kvartal 1989 til 1. kvartal 1990. Sysselsettingen innen hotell og restaurant og innenriks samferdsel er også fortsatt i nedgang ifølge AKU. Nedgangen ser imidlertid ut til å ha stoppet opp i finansiell og forretningsmessig tjenesteyting.

Pris- og kostnadsutvikling

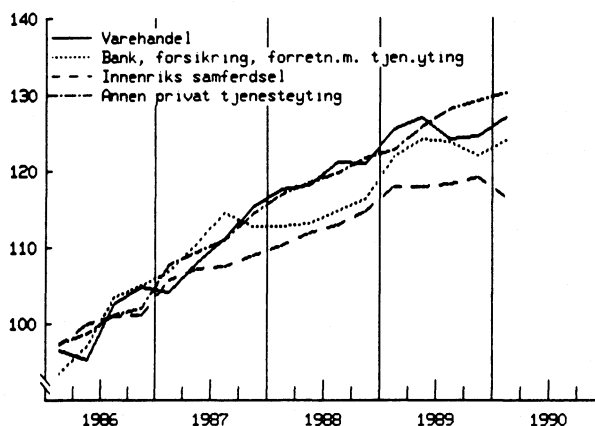
Bortsett fra forretningsmessig tjenesteyting var lønnsveksten fra 1988 til 1989 høyere for privat tjenesteyting enn for gjennomsnittet i økonomien. Overhenget inn i 1990 lå ifølge Det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene mellom 1,3 og 1,6 prosent. Innen varehandelen resulterte årets sentrale lønnsforhandlinger i et generelt tillegg på 3,50 kroner pr. time, men med større tillegg til de lavest lønte. Innen finansiell tjenesteyting foreligger det ennå ingen resultater, mens andre deler av sektoren faller inn under LO/NHO området der rammen for årslønnsveksten er om lag 4 prosent.

Prisutviklingen innen privat tjenesteyting, spesielt innenfor varehandelssektoren, har stor betydning for utviklingen i konsumprisene. Fra 1988 til 1989 steg prisene på disse tjenestene med 4,9 prosent, altså noe over den generelle prisveksten. Fra 1. kvartal 1989 til 1. kvartal 1990 var veksten 1,3 prosent, noe som er svært lavt tatt i betraktning avgiftsøkningene ved årsskiftet. Selv om det er betydelig usikkerhet knyttet til disse tallene, samsvarer de godt med den svært lave prisveksten som

VOLUMUTVIKLINGEN FOR PRIVAT TJENESTEYTING, FASTLANDS-NORGE
Sesongjustert og glattet. 1986=100

PRISUTVIKLINGEN FOR PRIVAT TJENESTEYTING, FASTLANDS-NORGE
Sesongjustert. 1986=100

PRIVAT TJENESTEYTING FASTLANDS-NORGE, PRODUKSJON OG FAKTORETTESPØRSEL
 Sesongjustert. Prosentvis endring fra foregående kvartal

	Mrd. kr. 1989	Volum				Pris			
		89.2	89.3	89.4	90.1	89.2	89.3	89.4	90.1
Bruttoproduksjon	362,0	0,8	1,6	-0,1	-2,2	1,8	0,0	0,4	0,9
Vareinnsats	132,4	0,3	2,5	0,3	-2,1	2,2	0,3	0,8	0,9
Bruttoprodukt	229,6	1,2	1,2	-0,3	-2,3	1,5	-0,1	0,3	1,0
Bruttoinvesteringer	28,8	-3,7	1,9	-3,3	7,4	0,7	1,5	0,4	-0,5
- bygn. og anlegg	14,9	-11,8	-3,9	-2,0	-4,3	1,1	0,3	-0,2	0,3
- mask. og trsp. midler	13,8	7,1	8,2	-4,5	19,2	0,2	2,6	1,0	-1,3

kan observeres for flere av delindeksene i konsumrisindeksen.

Investeringer

Nedgangen i bruttoinvesteringene i privat tjenesteyting stoppet opp i 1989 etter klar nedgang siden begynnelsen av 1986. Tallet for 1. kvartal 1990 viser tegn til oppgang i investeringene. Oppgangen skyldes sterk oppgang i sektoren innenriks samferdsel, mens det innenfor sektorene varehandel, hotell og restaurant og bank og forsikring er en relativt flat utvikling.

Bruttoinvesteringene i bygninger og anlegg har falt siden begynnelsen av 1988 og den klare nedgangen fortsetter. Investeringer i forretningsbygg utgjør det meste av disse investeringene. Den store overkapasiteten av slike bygg har i betydelig grad bidratt til nedgangen. Bruttoinvesteringene i maskiner og transportmidler øker kraftig, men hele økningen kommer i samferdselssektoren. Økningen i denne sektoren skyldes dels økte bilkjøp, men økningen blir spesielt sterk på grunn av utskifting av fly i sivil luftfart. Det kan derfor ikke trekkes noen konklusjon om at investeringsoppgangen er av konjunkturmessig art.

OFFENTLIG FORVALTNING

Offentlig konsum

Samlet offentlig konsum lå i 1. kvartal 1990 0,6 prosent høyere enn i 1. kvartal 1989. Det kommunale konsumet har omlag vært uendret målt i faste priser gjennom hele 1988 og 1989. Målt fra 1. kvartal 1989 til 1. kvartal 1990 gir det kvartalsvise nasjonalregnskapet en vekst i kommunalt konsum på 0,3 prosent. For statsforvaltningen gir regnskapet en vekst i konsumet på 1,2 prosent i denne perioden.

Fordelt på de ulike forvaltningsområdene er det til dels store forskjeller i veksten fra 1. kvartal 1989 til 1. kvartal 1990. For statsforvaltningen viser tallene en reduksjon på omlag 2 prosent i militært konsum, mens de andre statlige forvaltningsområder har hatt en vekst på 2-3 prosent. I kommunesektoren er det kun for undervisning og forskning at det har vært en vekst i konsumet fra 1. kvartal 1989 til 1. kvartal 1990.

Produksjon og sysselsetting

Gebyrene i kommuneforvaltningen har hatt en kraftig vekst gjennom hele 1988 og 1989. Denne vek-

sten ser ut til å forsette også i 1990. Målt fra 1. kvartal 1989 til 1. kvartal 1990 økte gebyrene med over 14 prosent. Den sterke veksten i gebyrene har gjort det mulig for kommunesektoren å øke bruttoproduksjonen med 2 prosent uten at dette har avspeilt seg i økt kommunalt konsum.

Sysselsettingen i offentlig forvaltning økte med over 2 prosent målt i utførte timeverk fra 1. kvartal 1989 til 1. kvartal 1990. Veksten var omlag lik for stat og kommuner. Lønnsoppkjørene for ansatte i stat og kommune gir en gjennomsnittlig lønnsvekst på 4,2 prosent for 1990.

Bruttoinvesteringer

For offentlig forvaltning i alt sank bruttoinvesteringene med 11 prosent fra 1. kvartal 1989 til 1. kvartal 1990, målt i faste priser. I staten økte investeringene med omlag 1 prosent i denne perioden, mens investeringene i kommunene sank med over 11 prosent. Den sterke nedgangen i de kommunale bruttoinvesteringene ser dermed ut til å fortsette også i 1990.

OFFENTLIG FORVALTNING - PRODUKSJON, KONSUM OG FAKTORETTERSPØRSEL
 Prosentvis endring fra samme periode året før

	Stat Mrd.kr. 1989	Komm. Mrd.kr. 1989	Stats- forvaltn.		Kommune- forvaltn.		Off. forvaltn. i alt	
			Volum 90.1	Pris 90.1	Volum 90.1	Pris 90.1	Volum 90.1	Pris 90.1
Bruttoproduksjon	56,1	90,9	0,9	5,4	2,0	6,6	1,6	6,2
Konsum	51,6	79,3	1,2	5,6	0,3	4,8	0,6	5,1
Gebyrer	4,5	11,6	-1,9	2,4	14,4	19,5	10,3	15,2
Vareinnsats	26,7	22,4	-0,5	3,8	1,1	6,6	0,4	4,7
Bruttoprodukt	29,4	68,6	0,5	5,4	2,3	6,9	2,2	4,7
Sysselsetting 1)			2,0	4,6	2,3	4,6	2,2	4,6
Bruttoinvestering	9,4	13,6	1,2	4,4	-16,4	-13,7	-11,0	-8,2

1) Utførte timeverk og lønnskostnader pr. utført timeverk

ARBEIDSMARKEDET

Justert for normale sesongvariasjoner har sysselsettingen vært i tilbakegang siden sommeren 1987. Nedgangen var spesielt sterk høsten 1988, mens den gjennom 1989 og inn i 1990 har vist visse tegn til å være svakere. Utflatningen i produksjonen for fastlands-Norge ser foreløpig bare ut til å ha dempet nedgangen i sysselsettingen.

Den sterke nedgangen i sysselsettingen ga en drastisk økning av ledigheten gjennom 1988. En økning i arbeidsmarkedstiltakene bidro til mer dempet vekst i ledigheten gjennom 1989. Den reduksjonen i arbeidsstyrken som kunne observeres fra slutten av 1988 har trukket i samme retning. Ifølge Statistisk sentralbyrås arbeidskraftundersøkelser - AKU - var det i 1. kvartal i år 124 000 arbeidssøkere uten arbeidsinntekt. Dette utgjorde 5,8 prosent av arbeidsstyrken.

Den registrerte ledigheten har i store trekk vist samme utvikling som tallene fra AKU, men utviklingen har vært noe mer ustabil på grunn av de store svingninger i arbeidsmarkedstiltakene. Utviklingen gir likevel grunn til å tro at veksten i den registrerte ledigheten har avtatt sterkt gjennom 1989, og at ledigheten har vært stabil gjennom de fem første månedene av 1990. Ved utgangen av mai var sesongjustert ledighet på 90 000 personer, eller 4,1 prosent av arbeidsstyrken.

Samlet var det ved utgangen av april 141 900 personer som var registrert ledige eller sysselsatt ved arbeidsmarkedstiltak utenom atføring. Dette utgjorde omlag 6,5 prosent av arbeidsstyrken. Justert for normale sesongvariasjoner har nå også denne størrelsen begynt å flate ut, etter en sterk vekst gjennom hele 1988 og 1989. I de fem første månedene av 1990 har nivået ligget stabilt rundt 140 000, etter sesongkorrigering. Dette kan indikere at svekkelsen av arbeidsmarkedet er i ferd med å stoppe opp. Det høye nivået på arbeidsmarkedstiltakene

forklarer også en god del av forskjellen mellom AKU-ledigheten og den registrerte ledigheten.

Sysselsettingen

Med unntak av 2. kvartal 1989 har sesongjustert antall sysselsatte personer vært i sammenhengende tilbakegang i 2 1/2 år. Nedgangen var spesielt sterk mot slutten av 1988, mens den gjennom 1989 og inn i 1. kvartal 1990 har vist tegn til å være noe svakere.

I 1. kvartal 1990 var det i følge AKU 2 008 000 sysselsatte personer. Fra 1. kvartal 1989 til 1. kvartal 1990 gikk tallet ned med 43 000 personer, eller 2,1 prosent. Sammenlignet med 1. kvartal 1988, har nedgangen vært på 118 000 personer på to år, eller 5,6 prosent. Andelen av befolkningen i aldersgruppen 16 til 74 år som er sysselsatt, var i 1. kvartal 1990 kommet ned i 64,8 prosent. For å finne like lave tall, må man helt tilbake til slutten av 70-tallet.

Nedgangen i utførte timeverk fortsatte også inn i 1. kvartal 1990. Fra 1. kvartal året før var nedgangen på 3,1 prosent, og således noe sterkere enn for antall sysselsatte. Forskjellen skyldes i hovedsak en økning i midlertidig fravær i form av ferie. Justert for normale sesongvariasjoner startet reduksjonen i utførte timeverk i 1. kvartal 1988. Nedgangen fortsatte gjennom 1989 og inn i 1990, men har gjennom denne perioden vært noe svakere enn i 1988.

De fleste private sektorer ble berørt av nedgangen i sysselsettingen det siste året. Varehandel hadde en nedgang i sysselsettingen på hele 16 000 personer fra 1. kvartal 1989 til 1. kvartal 1990, og stod alene for omlag 37 prosent av den totale nedgangen i samme periode. Antall sysselsatte personer i offentlig sektor har økt noe, delvis som følge av arbeidsmarkedstiltakene.

Arbeidsstyrken

Den sterke nedgangen i sysselsettingen har gitt seg utslag i arbeidsstyrken. Nedgangen i arbeidsstyrken startet noe senere enn nedgangen i sysselsettingen, og har ikke vært like sterk. I 1. kvartal 1990 var det i følge AKU 2 132 000 personer i arbeidsstyrken. Sammenlignet med 1. kvartal året før representerer dette en nedgang på 27 000 personer. Andelen personer i aldersgruppen 16 til 74 år som er i arbeidsstyrken, var i 1. kvartal 1990 kommet ned i 68,8 prosent, og nærmer seg det nivået som var vanlig før den kraftige oppgangen i sysselsettingen og arbeidsstyrken fra 1985 til 1987. Justert for normale sesongvariasjoner er nivået for arbeidsstyrkeandelen i 1. kvartal 1990 over 2,5 prosentpoeng under toppnivået ved slutten av 1987.

BEFOLKNINGEN I YRKESAKTIV ALDER

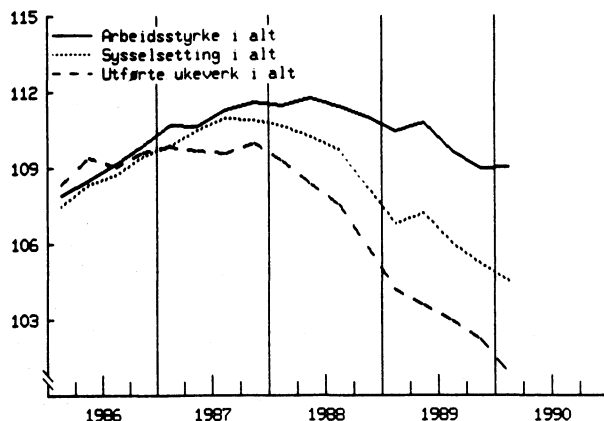
Tusen personer

	89.1	90.1	Endring
16-74 år i alt	3 094	3 099	5
Arbeidsstyrken	2 159	2 132	-27
Arbeidssøkere	108	124	16
Sysselsatte	2 051	2 008	-43
- omregnet til heltid 1)	1 811	1 755	-56

1) a 37,5 timers uke.

Kilde: AKU 1. kvartal 1990

ARBEIDSSTYRKE, SYSSELSETTING OG UTFØRTE UKEVERK I ALT
IFØLGE ARBEIDSKRAFTUNDERSØKELSEN. 1) 1980=100. Sesongjustert.

1) Justert for omlegging av AKU f.o.m. 2. kv. 1988.

Det er i første rekke personer under 25 år som har stått for nedgangen i arbeidsstyrken. Fra 1.kvartal 1988 har arbeidsstyrkeandelen i disse aldersgruppene gått ned med over åtte prosentpoeng. Menn i aldersgruppen 25 til 55 år har imidlertid også hatt en viss nedgang i arbeidsstyrkeandelen det siste året. Denne gruppen har normalt en meget sterk tilknytning til arbeidsmarkedet. Hvis den observerte utviklingen holder seg, kan det bety at det foregår en sterk utstøtning fra arbeidsmarkedet. Kvinner i denne aldersgruppen har hatt en viss økning i arbeidsstyrkeandelen i samme periode, men dette ligger trolig innenfor feilmarginene i AKU (som er en utvalgsundersøkelse).

Arbeidsledigheten

I følge AKU viste ledigheten justert for normale sesongvariasjoner klare tegn til utflatning gjennom 1989. Tallet for 1.kvartal 1990 viste derimot en viss vekst. Dette er imidlertid bare en observasjon, og bør derfor foreløpig tillegges liten vekt i en periode med høyt nivå på ledigheten og store svingninger i arbeidsmarkedstiltakene. Ujustert var det 124 000 arbeidssøkere uten arbeidsinntekt i 1.kvartal 1990, eller 5,8 prosent av arbeidsstyrken. Dette var 16 000 over nivået i 1.kvartal 1989. Veksten fra 1.kvartal 1989 til 1.kvartal 1990 var betydelig svakere enn veksten fra 1.kvartal 1988 til 1.kvartal 1989.

Den registrerte ledigheten har vist en lignende utvikling, men her er sesongjusteringen mer problematisk på grunn av de store svingningene i arbeidsmarkedstiltakene. Justert for normale sesongvariasjoner har den registrerte ledigheten vist klare tegn til utflatning gjennom 1989 og inn i 1990. Noen nedgang utover de normale sesongvariasjoner har det ikke vært tegn til i de fem første månedene av 1990. Ved utgangen av mai var det registrert 84 800 ledige personer, hvilket var 8 500 mer enn ved utgangen av mai 1989.

ARBEIDSLEDIGHET OG LEDIGE Plasser

Tusen personer

	April 1990	Endr. fra april 1990
Registrert ledige	91,5	11,7
- permitterte	19,2	0,9
Innskrenket arbeidstid	15,1	-1,6
Arbeidsmarkedstiltak utenom atføring	50,4	11,4
Tilgang ledige plasser	18,3	-2,3
Beholdning ledige plasser	7,7	-3,6

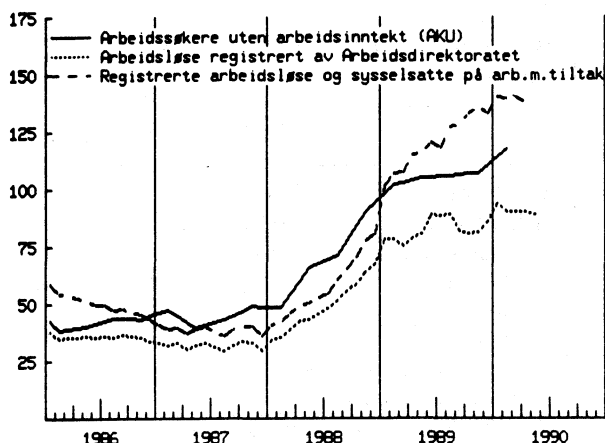
Kilde: Arbeidsdirektoratet.

Normalt har AKU-ledigheten ligget over den registrerte ledigheten fordi enkelte som søker arbeid ikke har registrert seg ved arbeidskontorene. Forrige gang ledigheten var høy var denne forskjellen liten. Når AKU denne gangen ligger klart over den registrerte ledigheten, har det sammenheng med at en god del av dem som er omfattet av arbeidsmarkedstiltakene nå blir klassifisert som arbeidssøkere uten arbeidsinntekt. Dette kan tydelig ses ved at AKU også har et betydelig høyere nivå når det gjelder langtidsledighet og ledighet blant ungdom under 20 år, enn det som kommer fram av den registrerte ledigheten. Disse to gruppene er ifølge Arbeidsdirektoratet viktige målgrupper for tiltakene.

I følge Arbeidsdirektoratet tall øker langtidsledigheten, det vil si personer som har vært registrert ledige i ett halvt år eller mer. Ved utgangen av mai i år var det 29 600 langtidsledige blant de registrerte ledige, og dette var 35 prosent av samme gruppe. I tillegg gikk mange langtidsledige på arbeidsmarkedstiltak, slik at det tilsammen var 51 000 perso-

ARBEIDSLEDIGE

Arbeidssøkere uten arbeidsinnt., reg. arbeidsløse ved arbeidskontorene og syssels. på arb.m.tiltak. Sesongjusterte tall i tusen.

ner som hadde vært registrert som arbeidsøkere hos Arbeidsdirektoratet i et halvt år eller mer. Disse utgjorde 36 prosent av alle personer som var registrert ledige eller sysselsatt ved arbeidsmarkedstiltak.

Ved utgangen av mai 1990 var det i følge Arbeidsdirektoratet 15 400 personer som var berørt av permitteringer, og dette var 1 900 personer færre enn ved utgangen av mai 1989. I tillegg hadde 14 400 personer innskrenket arbeidstid ved utgangen av mai 1990, en knapp økning på 300 personer fra samme måned året før.

Justert for normale sesongvariasjoner falt tilgangen på ledige plasser betydelig gjennom hele 1988, det året ledigheten begynte å vokse igjen. Mot slutten av 1989 økte tilgangen på nytt, fra et nivå rundt 15 000 til omlag 20 000 nye plasser i måneden. Fra november 1989 til mai i år har tilgangen på nye plasser holdt seg rundt dette nivået. April viste en svakere utvikling, men som en enkeltobservasjon bør dette tillegges liten vekt. Den økte tilgangen på ledige plasser har til nå ikke resultert i noen økning i beholdningen av ledige plasser.

Arbeidsmarkedstiltak

Arbeidsmarkedstiltakene ble trappet kraftig opp gjennom hele 1989. Fra slutten av oktober 1989 har de ligget på et nivå i underkant av 50 000 personer,

når man korrigerer for normale sesongvariasjoner. Ved utgangen av april 1990 var 50 400 personer sysselsatt i arbeidsmarkedstiltak utenom atføring.

Ved utgangen av 1.kvartal 1990 omfattet arbeidsmarkedstiltakene utenom atføring i alt 54 300 personer. Kvalifiseringstiltak var den viktigste gruppen med snaut 65 prosent av alle tiltakene. Kvalifiseringstiltakene fordelte seg på arbeidsmarkedskurs og praksisplasser med henholdsvis 20 100 og 14 700 plasser ved utgangen av 1.kvartal 1990. Ordningen Arbeid for trygd sysselsatte 8 200 personer. I alt 11 400 ungdom under 20 år var sysselsatt ved arbeidsmarkedstiltak utenom atføring ved utgangen av 1.kvartal 1990. Dette var nær dobbel så mange som antall registrerte ledige i samme aldersgruppe på samme tid.

Den sesongjusterte summen av registrerte ledige og personer på arbeidsmarkedstiltak viste klare tegn til utflatning fra slutten av januar 1990, etter kraftig vekst gjennom 1988 og 1989. Denne utflatningen har kommet etter gjennomføringen av siste AKU, og kan indikere at svekkelsen av arbeidsmarkedet er i ferd med å stoppe opp. Justert for normale sesongvariasjoner har summen av registrerte ledige og personer på arbeidsmarkedstiltak utenom atføring ligget rundt 140 000 gjennom de fem første månedene av 1990. Dette tilsvarer omlag 6,5 prosent av arbeidsstyrken.

LØNNS- OG PRISUTVIKLINGEN

Lønnsutviklingen

Gjennomsnittlig lønnsvekst per timeverk fra 1988 til 1989 ble ifølge reviderte nasjonalregskapstall 4,2 prosent. Veksten varierer noe mellom næringene bl.a. som en følge av at det ved lønnsoppgjøret i fjor ble gitt kronetillegg og lavlønnsstillegg. Ansatte i hotell- og restaurantvirksomhet hadde den største lønnsveksten med 6,6 prosent, mens ansatte i bygge- og anleggsvirksomhet, som en følge av dårlige tider for bransjen, hadde klart lavest lønnsvekst med 3,2 prosent.

Lønnsoverhenget inn i 1990 gir uttrykk for størrelsen på lønnsveksten fra 1989 til 1990 dersom det ikke gis tillegg i 1990. I følge Det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene varierer overhenget fra 1,1 til 1,7 prosent for ulike grupper. Arbeidere i LO/NHO-området og statsansatte har det laveste overhenget, mens det er høyest innen varehandel og finansiell tjenesteyting. Fordi fjorårets lønnsoppgjør var konsentrert i tid og det ikke var adgang til lokale forhandlinger, varierer overhengene relativt lite.

Årets lønnsoppgjør i LO/NHO-området resul-

terte i et anbefalt forslag 15. mars, med tillegg som gis med virkning fra 1. april. Forslaget har en klar lavlønnsprofil, der overenskomsttilleggene varierer fra kroner 2,50 per time for de høyest lønte til 4 kroner per time for de lavest lønte. Tilleggene skal justeres for overheng og reduseres med 50 prosent der det er adgang til lokale forhandlinger. Forslaget er i tillegg basert på en indeksklausul som åpner for nye forhandlinger dersom prisstigningen fra november 1989 til november 1990 overstiger 4,2 prosent. Rammen for årlønnsveksten er i Revidert nasjonalbudsjett anslått til om lag 4 prosent, noe avhengig av resultatet av de lokale forhandlingene.

I offentlig sektor ble det enighet om et forslag som gir et tillegg på 0,5 prosent på alle lønnstrinn i tillegg til et kronetillegg som varierer fra 3 400 til 5 500 kroner. Lønnstakere på lønnstrinn fra 10 til 18 i staten og fra 10 til 19 i kommunene rykker opp ett lønnstrinn. Dette forslaget inneholder også den samme indeksklausulen som i LO/NHO-området. Rammen for årlønnsveksten inkludert overheng og lønnsglidning er i offentlig sektor beregnet til 4,2 prosent.

På bakgrunn av de slutførte lønnsforhandling-

VIRKNINGEN AV INNTEKTSREGULERINGSLOVENE

Den normale lønnsdannelsen i Norge preges av frie oppgjør mellom arbeidslivets organisasjoner, eventuelt med inntektsbidrag fra myndighetene og/eller etterfølgende lønnsnemnd når partene ikke kommer til enighet. Betydelige lønns tillegg har dessuten vært gitt i lokale forhandlinger, enten som tillegg til de sentralt gitte lønnsøkningene, eller for grupper som ikke har vært tilsluttet de store landsomfattende organisasjonene.

Innføringen av den første inntektsreguleringsloven våren 1988 satte den normale lønnsdannelsesmekanismen ut av kraft. Loven, som varte fram til utgangen av mars 1989, tok sikte på å holde lønns tilleggene innenfor en av myndighetene fastsatt ramme, som for de fleste grupper var på 1 krone per time. Den første inntektsreguleringsloven ble umiddelbart avløst av en ny som gjaldt til mars 1990. Denne representerte ikke et like sterkt brudd med den normale lønnsdannelsen i og med at den bare bestemte at ingen lønnsstakergrupper skulle få større tillegg enn de 3 kronene per time som ble gitt i de sentrale lønnsforhandlingene.

Virkingen av denne tilsidesettingen av den normale lønnsdannelsen er anslått ved hjelp av SSBs makroøkonomiske kvartalsmodell KVARTS. Vi har sammenliknet den faktiske utviklingen forlenget med to alternative prognosebaner generert av modellen, med en kontrafaktisk bane med start i 2. kvartal 1988 som i sin helhet er generert av modellen. Tanken bak denne sammenlikningen er at lønnsutviklingen i de siste to åra er blitt som den er blitt, nettopp fordi den var lovregulert, mens lønnsrelasjonene i KVARTS representerer den normale lønnsdannelsen som inntektsreguleringslovene satte til side.

De to alternative prognosebanene som den faktiske utviklingen er forlenget med, skiller seg fra hverandre ved at lønnsstakerne i den ene banen i en viss grad kompenseres for den reduserte lønnsveksten i reguleringsperioden, mens de i den andre ikke får noen slik ekstraordinær gjeninnhenting. Gjeninnhenting er et tillegg til den timelønnsveksten som følger av utviklingen i de normale lønnsbestemmende faktorene, konstruert slik at graden av gjen-

innhenting i den enkelte sektor blir den samme som etter lønnsstoppen i 1978-79.

De foreliggende beregningene er basert på den tilgjengelige kunnskapen om norsk økonomi ved utgangen av mars i år og er nærmere dokumentert i Eika og Johansen (1990). Tilsvarende beregninger ble gjennomført for ett år siden [se Eika og Johansen (1989)] og var da basert på tilgjengelig informasjon per mars 1989.

De foreliggende beregningene viser at inntektsreguleringsloven førte til et klart lavere nominelt lønnsnivå enn hva man ellers ville ha fått, både i reguleringsperioden og på lenger sikt. I det siste kvartalet med regulering var det gjennomsnittlige lønnsnivået 2,4 prosent lavere enn hva det ellers ville ha vært, en forskjell som i det store og hele holder seg i tilfellet uten gjeninnhenting. Får vi samme grad av gjeninnhenting som etter lønnsstoppen i 1978-79 reduseres virkingen i 1992 til 1,1 prosent. Som vi ser av figuren er det den første loven som fører til denne forskjellen, mens virkingen var blitt mindre ved avslutningen av den andre loven.

Bak utviklingen i gjennomsnittlig timelønn skjuler det seg store sektorvise forskjeller. For industri og offentlig sektor var virkingen av inntektsreguleringslovene sterkere enn for gjennomsnittet. I fastlands-Norge ellers kan det andre året med lovregulering ha opphevet den moderate virkingen av den første loven. Det som i loven var tenkt som en øvre grense for tillegg, kan her ha fungert som nedre grense, et beløp lønnsstakerne hadde "rett" til å få.

Det lavere lønnsnivået som følger av inntektsreguleringslovene trekker også prisene nedover, men ikke mer enn at også reallønnsnivået reduseres.

Driftsbalansen overfor utlandet ble bedret som følge av lovene. Dette skyldes dels at lavere disponible inntekter slo ut i redusert etterspørsel fra husholdningene og dermed lavere import. Dels er det en følge av bedriftenes bedre kostnadmessige konkurransevne, som både førte til økt eksport og bidro til ytterligere importnedgang.

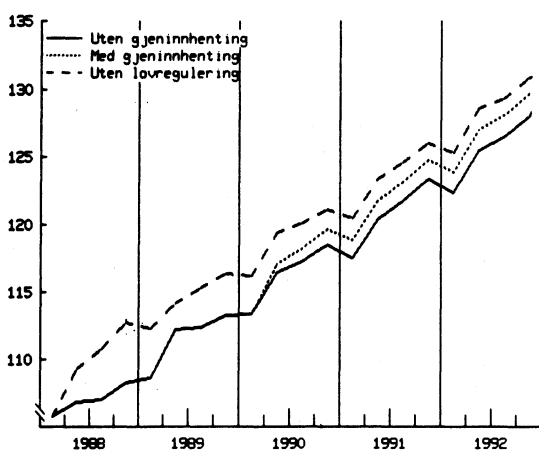
Arbeidsledigheten ble noe dempet. Lavere pris på arbeidskraft førte til mer intensiv bruk av arbeidskraft i produksjonen. Samtidig ble arbeidsstyrken noe redusert i forhold til situasjonen uten inntektsregulering som følge av lavere sysselsetting i tjenestetende sektorer.

Inntektsreguleringen førte til mindre lønnsforskjeller enn det en ville ha fått uten. Dette er en følge av at like tillegg ga større prosentvis vekst til de lavtlønte, samtidig som utjevningprofilen i de sentrale oppgjørene ikke ble undergravd av ulike lokale tillegg i reguleringsperioden.

Referanser:

Eika, Torbjørn og Per Richard Johansen (1989): Inntektsreguleringen - virkninger og utsikter. Økonomiske analyser nr. 5 - 1989
Eika, Torbjørn og Per Richard Johansen (1990): "Inntektsreguleringslovene - oppdaterte beregninger". Under utgivelse i serien Rapporter fra Statistisk sentralbyrå.)

GJENNOMSITTLIG LØNNSNIVÅ TOTALT
Kroner pr. time

LØNN PR. TIMEVERK

Prosentvis endring fra året før

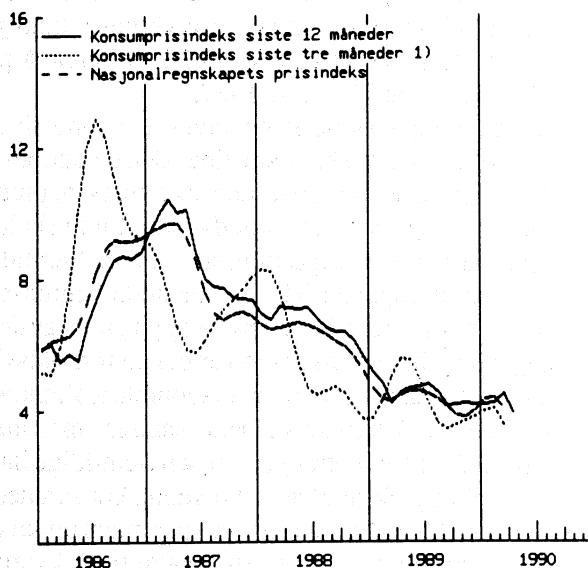
	1989
I alt	4,2
fastlands-Norge	4,6
Industri og bergverk	4,6
Bygg og anlegg	3,2
Varehandel	5,2
Samferdsel	5,1
Forr. messig tjenesteyting	3,8
Finansiell tjenesteyting	4,9
Hotell og restaurant	6,6
Offentlig forvaltning	4,8

ene er gjennomsnittlig lønnsvekst for alle grupper anslått til om lag 4 prosent i Revidert nasjonalbudsjett. Strukturelle endringer på arbeidsmarkedet kan imidlertid komme til å påvirke lønnsveksten framover. Dersom nedgangen i sysselsettingen i industri og varehandel fortsetter, vil dette trekke gjennomsnittlig lønnsvekst opp siden lønnsnivået i disse sektorene er lavere enn gjennomsnittet.

Konsumprisindeksen

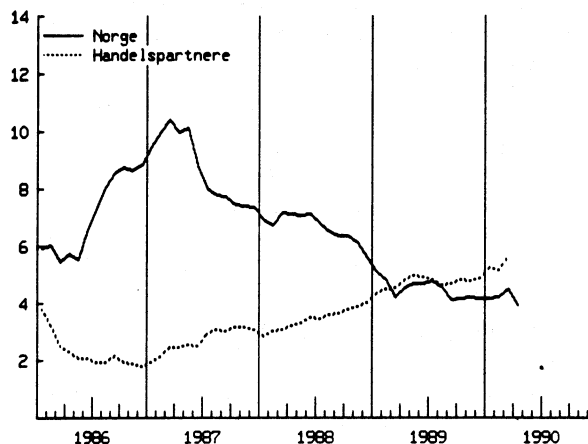
Prisveksten, målt som prosentvis vekst i konsumprisindeksen fra samme måned året før, har ligget på om lag 4,2 prosent siden september 1988. Dette til tross for at avgiftsøkningene ved årsskiftet var høyere enn i fjor og at matvaresubsidiene ble redusert. Lav innenlandsk kostnadsvekst og lav pris-

KONSUMPRISVEKST
Vekst i konsumprisindeksen og nasjonalregnskapets prisindeks. Prosent.

1) Tre måneders sentrert gjennomsnitt av underliggende tendens (vekst fra forrige måned i sesongjustert og glattet serie). Årlig rate.

KONSUMPRISVEKSTEN I PROSENT FRA SAMME MÅNED ÅRET FØR

vekst på importerte konsumvarer er hovedårsakene til at prisstigningstakten på årsbasis nå er den laveste siden slutten av 60-tallet. Fra april 1989 til april 1990 var prisveksten 4,0 prosent.

Det er betydelig forskjell på prisveksten mellom ulike grupper av varer og tjenester. Delindeksene i konsumprisindeksen viser at prisene på klær og skotøy, og reiser og transport steg med 2 prosent fra april 1989 til april 1990. Gruppene møbler og husholdningsartikler og matvarer hadde også lav prisvekst i samme periode med hhv. 2,9 og 3,1 prosent. Bortsett fra kollektivtransport er det få regulerte priser i disse gruppene.

De to gruppene drikkevarer og tobakk, og bolig, lys og brensel hadde klart sterkest prisvekst i samme periode med 6,8 prosent, mens prisene på fritidsysler og utdanning og helsepleie steg med om lag 5 prosent. Den klart høyere prisveksten for disse gruppene har bl.a sammenheng med økninger i avgifter og offentlige gebyrer.

Fra 1. kvartal 1989 til 1. kvartal 1990 steg deflatoren for privat konsum i KNR med 4,3 prosent. Dette er nøyaktig samme prisvekst som konsumprisindeksen. Prisgrunnlaget er om lag det samme i de to indeksene og siden det har vært små endringer i konsumsammensetningen gjennom de siste årene viser indeksene nå om lag samme veksttakt.

Den underliggende prisveksten, målt som vekst i sesongjustert og glattet serie fra forrige måned målt som årlig rate, har i de første måneder av 1990 ligget på om lag 4 prosent. Dersom indeksklausulen i lønnsoppgjøret skal tre i kraft, må prisveksten fra november 1989 til november 1990 overstige 4,2 prosent. Med en konstant underliggende prisstigningstakt fram til november på 4,7 prosent eller mer vil dette inntreffe. Utviklingen hittil i år tilsier dermed at klausulen ikke vil tre i kraft.

Prisstigningen hos Norges viktigste handelspartnere har siden mars 1989 vært høyere enn i Norge. Siden i fjor høst har forskjellen vært betydelig og økende, noe som har sammenheng med økende prisstigningstakt i Sverige og Storbritannia.

Prisutviklingen framover vil være avhengig av flere forhold. De endelige resultatene av årets lønnsoppgjør, som ennå ikke er avsluttet, vil påvirke prisutviklingen. Det samme gjelder resultatene av jordbruksoppjøret. I tillegg kommer prisutvi-

klingen hos våre handelspartnere. Ingen av disse faktorene ser nå ut til å endre vesentlig på prisstigningstakten. I Revidert nasjonalbudsjett anslås prisveksten fra 1989 til 1990 til om lag 4 prosent.

HUSHOLDNINGENE

Disponibel realinntekt

Ifølge de nyeste anslag fra nasjonalregnskapet var husholdningenes sparerate -0,9 prosent i 1989. For femte året på rad hadde en dermed negativ sparerate. En beskjeden inntektsvekst fra 1988 til 1989 var en viktig årsak til at spareraten holdt seg negativ også i 1989. Fra 1988 til 1989 var det en vekst i husholdningenes disponible realinntekt på bare om lag 1 prosent.

Den svake inntektsutviklingen var nært knyttet til utviklingen på arbeidsmarkedet. En økende arbeidsledighet gjennom året sammen med en økende andel deltidsansatte førte til at antall utførte timeverk gikk ned med 2,6 prosent fra 1988 til 1989. Lønnsloven førte med seg en reduksjon i realtime-lønnen på om lag 0,2 prosent. Tilsammen resulterte dette i en reell reduksjon i utbetalt lønn på nær 3 prosent fra 1988 til 1989.

På grunn av at lønnsutbetalingenes andel av de totale inntekter gikk ned, fikk en en reell nedgang i innbetalte skatter og trygdepremier utenom arbeidsgiveravgiften på 2 prosent. Dette bidro til å motvirke effekten av nedgangen i lønnsutbetalingene på husholdningenes disponible realinntekter.

Fra 1988 til 1989 gikk realverdien av nettorenteutgiftene opp med 8 prosent til tross for en markert nedgang i det generelle rentenivået. Forklaringen på dette er at husholdningene også i 1989 hadde betydelig brutto gjeldsøkning. Den reelle nedgangen i lønnsinntektene og veksten i nettorenteutgiftene ble imidlertid oppveid av reell vekst i andre inntektskomponenter. Stønadene gikk opp med over 7 prosent fra 1988 til 1989. Bak denne oppgangen lå økte utbetalinger av arbeidsledighetstrygd og økte utbetalinger i samband med alderspensjonene. Husholdningenes andel av driftsresultatet hadde en reell økning på vel 5 prosent fra 1988 til 1989. Veksten i driftsresultatet hadde i noen grad sammenheng med den beskjedne utviklingen i timelønningene fra 1988 til 1989.

Forholdene på arbeidsmarkedet peker i retning av en svak utvikling i de samlede lønnsutbetalinger fra 1989 til 1990. Dersom de anbefalte forslag fra årets lønnsoppgjør aksepteres, vil timelønningene i gjennomsnitt vokse med vel 4 prosent fra 1989 til 1990. Dette tilsvarer om lag den anslåtte prisstigningen. Det er dermed bare sysselsettingsveksten

som vil bestemme realveksten i lønnsinntektene. I Økonomisk utsyn over året 1989 ble det lagt til grunn nesten uendret sysselsetting fra 1989 til 1990. Med de svake sysselsettingstallene som senere er lagt fram for 1. kvartal, er det imidlertid klart at sysselsettingsnedgangen, regnet på årsbasis, vil bli sterkere. I Revidert nasjonalbudsjett fra mai i år legges det til grunn at antall utførte timeverk i fastlandsøkonomien vil gå ned med over 1 prosent. Dette vil innebære at realverdien av lønnsutbetalingene vil gå ned fra 1989 til 1990.

Det hersker stor usikkerhet med hensyn til hvordan rentesatsene vil utvikle seg gjennom året. De fleste anslag går ut på en svak nedgang. Dette vil til en viss grad stimulere veksten i husholdningenes disponible realinntekter.

Faktorer bak utviklingen i spareraten

Av enda større betydning for konsumutviklingen framover, er usikkerheten om den videre utviklingen i spareraten.

De dereguleringer som ble gjennomført på finansmarkedene og boligmarkedet i første halvdel av 1980-årene antas å ligge bak de store svingningene en har hatt i spareraten på 1980-tallet. Dereguleringene ga husholdningene mulighet til å omfordele konsumet over livsløpet på en helt annen måte enn tidligere. Dette førte til en sterk konsumvekst i årene 1984 og 1985. Samtidig gikk husholdningenes sparerate sterkt ned og nådde et bunnivå på under -6 prosent i 1986 og 1987.

Den lånefinansierte konsumveksten førte til at husholdningene svekket sin finansielle nettoposisjon. Siden en negativ sparerate ikke kunne opprettholdes på lang sikt, var det nødvendig for husholdningene å endre sin tilpasning slik at de fremtidige konsummuligheter ikke ble for sterkt begrenset.

På grunn av gjeldsbetjeningen og på grunn av den tiltagende arbeidsledigheten var det en forholdsvis svak vekst i husholdningenes disponible realinntekter i slutten av 1980-årene. Dette, sammen med mer pessimistiske forventninger om den fremtidige inntektsutvikling, førte til at en betydelig konsumnedgang var nødvendig for å bringe spareraten oppover igjen. Konsumnedgangen, som varte til 2. kvartal 1989, brakte spareraten opp igjen til -0,9 prosent i 1989.

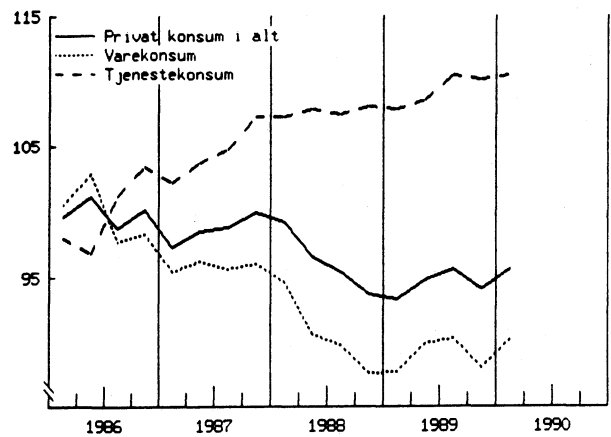

Dereguleringene kan innebære at likevektssituasjonen for husholdningenes sparerate har blitt forandret i forhold til i perioden med rasjonering i kredittmarkedet. Den utviklingen har hatt i spareraten kan derfor betraktes som en tilpasning til de nye forhold husholdningene står overfor. I økonomisk utsyn over året 1989 ble privat konsum anslått til å vokse med 1,4 prosent og husholdningenes disponible realinntekter ble anslått til å gå opp med 1,9 prosent fra 1989 til 1990. Dette anslaget var basert på en sparerate for husholdningene på 0,3 prosent. I Marsregnskapet ble spareraten revidert til -0,9 prosent. I Revidert nasjonalbudsjett har en et negativt anslag for husholdningenes sparerate også for 1990. Spareraten antas imidlertid å vokse noe fra sitt nivå på -0,9 prosent i 1989. Den svake oppgangen i spareraten går sammen med forventningen om en moderat inntektsvekst samt en antagelse om at privat konsum vil få en klar vekst fra 1989 til 1990.

Privat konsum

De siste tall fra nasjonalregnskapet viser at privat konsum gikk ned med 1,9 prosent fra 1988 til 1989. Nedgangen skyldtes for en stor del det negative overhendet ved inngangen til 1989. Fra 2. kvartal 1989 har den underliggende tendensen for privat konsum vært svakt positiv. Ifølge foreløpige tall fra kvartalsvis nasjonalregnskap gikk privat konsum opp med 1,5 prosent fra 4. kvartal 1989 til 1. kvartal 1990. Det var varekonsumet og nordmenns konsum i utlandet som sto for veksten. For tjenestekonsumet var det i samme tidsrom bare ubetydelig vekst.

PRIVAT KONSUM
1986=100. Sesongjustert

Oppgang i varekonsumet

Foreløpige tall fra kvartalsvis nasjonalregnskap viser at varekonsumet gikk opp med 2,7 prosent fra 4. kvartal 1989 til 1. kvartal 1990, etter justering for normale sesongvariasjoner. Det var vekst både for varige og ikke-varige goder, men veksten var klart sterkest for kjøp av varige goder, med 5,2 prosent. Blant de varige forbruksgodene var det, etter justering for normale sesongvariasjoner, vekst for egne transportmidler, møbler og elektriske artikler, mens kjøpene av varige fritidsgoder gikk noe tilbake.

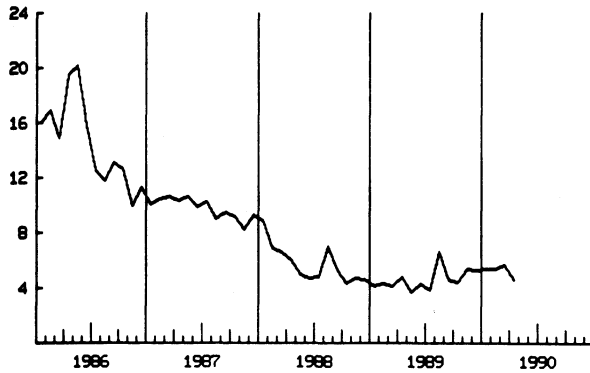
En viktig indikator for kjøpet av varige konsumgoder er Vegdirektoratets opplysninger om antall førstegangsregistrerte personbiler. I løpet av de fire første måneder 1990 har det gjennomsnittlig blitt registrert om lag 5300 personbiler. Dette er 20

PRIVAT KONSUM

Sesongjustert. Prosentvis endring fra foregående kvartal

	Mrd. kr. 1989	Volumendring				Prisendring			
		89.2	89.3	89.4	90.1	89.2	89.3	89.4	90.1
Varer	192,2	2,5	0,5	-2,6	2,4	1,6	0,8	0,7	0,7
Varige	29,0	4,3	0,7	-1,7	5,2	0,6	0,4	-0,0	-0,0
Andre	163,3	2,1	0,5	-2,7	1,9	1,8	0,8	0,8	0,9
Tjenester	101,5	0,6	1,7	-0,2	0,2	1,7	1,2	1,2	0,6
Boligtjenester	38,1	0,8	0,9	0,7	-0,0	1,6	1,7	1,8	1,3
Andre	63,4	0,5	2,2	-0,8	0,4	1,7	1,0	0,8	0,1
Spesifisert konsum + Nordmenns konsum i utlandet	293,8	1,8	0,9	-1,8	1,7	1,6	0,9	0,9	0,7
- Utlendingers konsum i Norge	19,0	-3,4	-2,9	-0,1	2,4	2,1	1,0	0,4	2,0
Privat konsum - tendens 1)	303,1	1,6	0,9	-1,6	1,6	1,7	0,9	0,9	0,7
		0,2	0,4	0,3	0,4	1,7	0,9	0,8	0,7

1) Endring i sesongjustert og glattet serie.

REGISTRERTE NYE PERSONBILER
1000 stk. Sesongjustert.

prosent over nivået for de tilsvarende måneder i 1989, men bare om lag 30 prosent av nivået i samme periode i toppåret 1986.

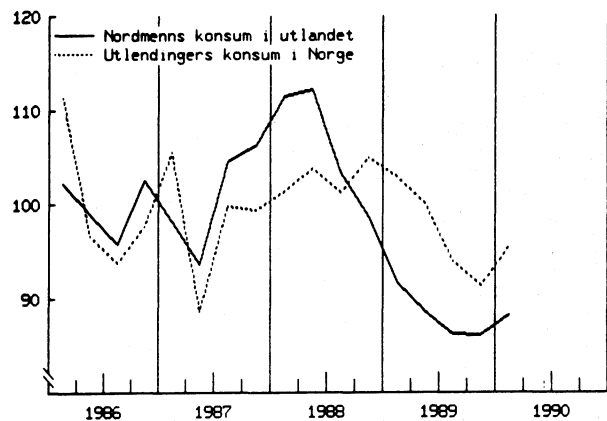
Den vekst en har hatt i kjøpene av varige goder fra begynnelsen av 1989 må sees på bakgrunn av den sterke nedgangen en hadde i kjøpene mellom første halvår 1986 og slutten av 1988. Nedgangen i kjøpene var så sterk at beholdningen av varige goder gikk ned gjennom 1988 og 1989.

Dessuten har prisstigningen på varige goder vært betydelig lavere enn prisstigningen på privat konsum totalt sett. De to siste kvartalene har prisene overhodet ikke steget, justert for normale sesongvariasjoner.

Foreløpige tall fra kvartalsvis nasjonalregnskap viser at forbruket av ikke-varige forbrugsgoder, som har hatt en positiv underliggende tendens siden slutten av 1988, gikk opp med om lag 2 prosent fra 4. kvartal 1989 til 1. kvartal 1990. Utviklingen var imidlertid svært ulik for de forskjellige undergruppene. Det var i første rekke utviklingen i konsumet av matvarer og klær- og skotøy som sto for konsumveksten. Disse varene, som også har hatt en prisstigning som har vært lavere enn prisstigningen for privat konsum totalt sett, hadde samlet en sesongkorrigert volumvekst siste kvartal på over 6,5 prosent. For drikkevarer og tobakk og for energivarer har det derimot vært en klar nedgang. Det er imidlertid spesiell grunn til å understreke usikkerheten i de sesongjusterte tall for energikonsumet. Sesongjusteringen innebærer ikke noen eksplisitt temperaturkorrigering. I 1988 og 1989 hadde en uvanlig høye middeltemperaturer på vinterstid. Dette vanskeliggjør tolkningen av de sesongjusterte tallene for energikonsumet.

Svakere vekst i tjenestekonsumet

Foreløpige nasjonalregnskapstall viser at det bare var svak vekst i tjenestekonsumet fra 4. kvartal 1989 til 1. kvartal 1990. Det var utviklingen i konsumet av andre tjenester enn boligjenester som sto for denne veksten, mens konsumet av boligjenester

KORREKSJONSPOSTER
1986=100. Sesongjustert

holdt seg uendret. Veksten i andre tjenester skyldtes vekst for undergruppene hotell- og restauranttjenester og offentlige forestillinger. For de andre undergruppene var det dels ingen vekst, dels nedgang. Fra og med inngangen til 1988 har veksttakten for tjenestekonsumet vært avtagende. En relativt sterk prisstigning på tjenester kan være en faktor bak denne lavere veksten. Dessuten har nedgang i boliginvesteringene ført til at tjenestekonsumet nå vokser langsommere.

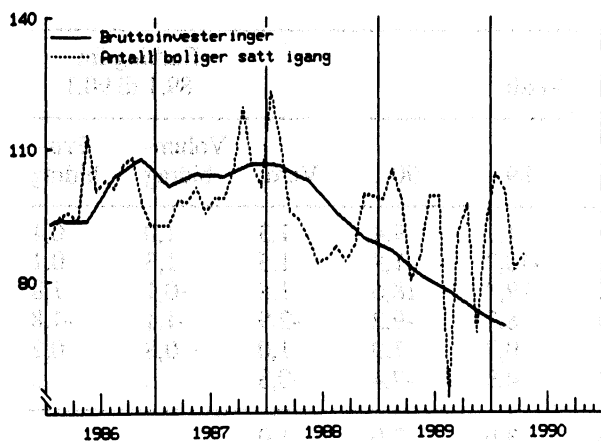
Det var en oppgang både i nordmenns konsum i utlandet og i utlendingers konsum i Norge fra 4. kvartal 1989 til 1. kvartal 1990 etter justering for normale sesongsvingninger. Nordmenns konsum i utlandet, som har vært i nedgang siden begynnelsen av 1988, viser nå tegn til utflating. Utlendingers konsum i Norge hadde sterk vekst fra 1984 til 1986. Siden 1986 har imidlertid konsumnivået gått noe ned hvis en betrakter perioden under ett.

Boliginvesteringer

Bruttoinvesteringene i boligsektoren har siden inngangen til 1988 vist en jevn nedgang. Nivået på investeringene har siden i høst ligget under nivået fra 1978. Fra 4. kvartal 1989 til 1. kvartal 1990 falt bruttoinvesteringene i boligsektoren med over 5 prosent i følge sesongkorrigerte KNR-tall. I følge de samme tallene var det en nedgang på over 20 prosent fra 1. kvartal 1989 til 1. kvartal 1990.

Nedgangene i boliginvesteringene skyldes at nedgangen i boligetterpørselen har ført til problemer for omsetningen av nye boliger. Flere entreprenører har derfor utsatt planlagte prosjekter og de prosjektene som gjennomføres er mindre enn før.

I gjennomsnitt for månedene januar-april ble det igangsatt bygging av 1600 boliger pr. måned og fullført 2200 boliger. Det satses nå sterkere på bygging av mindre boliger enn tidligere. Dette illustreres av igangsettingstallene for h.h.v. boligareal og antall boliger. Nedgangen i antall igangsatte boliger stoppet opp i siste halvdel av fjoråret, mens igang-

BOLIGINVESTERINGER OG -IGANGSETTING
1986=100. Sesongjustert

satt areal fortsatt viser nedgang. Igangsatt areal for årets fire første måneder lå i gjennomsnitt mer enn 13 prosent under tilsvarende tall for fjoråret. Vi må tilbake til før 1985 for å finne tilsvarende lave igangsettingstall. Nedgangen fra måned til måned ser ut til å avta noe. Det kan tyde på at bunnen nås i løpet av året. På den andre siden skulle et normalt sesongmønster for byggebransjen tilsi økt igangsetting utover våren. Dette har foreløpig ikke vært tilfelle i år. Det har derimot vært en kontinuerlig nedgang i igangsettingstallene fra og med november i fjor. Tall for boliger under arbeid (målt i m²) viser fortsatt nedgang og lå i perioden januar-april 1990 drøyt 16 prosent under samme periode i fjor.

Nedgangen i tallet på prosjekterte, nye boliger godkjent av kommunale myndigheter, har også fortsatt inn i 1990. I årets fire første måneder lå disse tallene nær 20 prosent under tilsvarende tall for samme periode i fjor. Dette gjelder både antall boliger og boligareal. Etter en kraftig oppgang f.o.m. 1988 i godkjente boliger som ikke er igangsatt, stabiliserte dette tallet seg i løpet av fjoråret.

I løpet av de to siste årene har andelen av nybygg som er finansiert av Husbanken økt kraftig og i 1989

var denne andelen 80 prosent. Med uendrede relative priser på lån i Husbanken og i det private markedet kan derfor en økning i antall søknader til Husbanken være et tegn på en forestående oppgang i byggeaktiviteten. Antall innkomne søknader i løpet av første kvartal 1990 bærer ikke bud om en snarlig oppgang i boligbyggingen. Etter en midlertidig oppgang i innkomne søknader rundt årsskiftet 1988/89 p.g.a. en utvidelse i rammene, sank antall søknader gjennom 1989.

De totale rammene for Husbanken til oppføring av nye boliger i 1990 er etter Regjeringens forslag til revidert statsbudsjett, på 7 025 millioner kroner. Dette er en økning på 5,2 prosent i forhold til tidligere vedtatte rammer. I forhold til fjorårets rammer, som ble økt ved ekstraordinære bevilgninger, er årets rammer over 20 prosent lavere.

Innvilgede lånesøknader, både målt i antall boliger og i kroner, lå i 1. kvartal 1990 på gjennomsnittet fra 1989. Hvis dette nivået på bevilgningene fortsetter utover våren, må bevilgningene legges på et lavere nivå i siste halvår for å holde årets rammer.

De lave boligprisene har gjort det mindre lønnsomt med nybygging og dermed redusert boliginvesteringene. Dette samsvarer med signalene fra etterspørselssiden - til de brukerprisene som ble resultatet av økte realrenter, skatteomlegging, reduserte forventninger om prisgevinst på bolig og lavere inntektsvekst var veksten i boligmassen for stor.

Uendret reallønn i kombinasjon med en svak rentenedgang og skattelette, vil gi en økning i privat sektors disponible inntekt i år. Dette trekker isolert sett i retning av en oppgang i boliggetterspørselen. På den andre siden kan usikkerheten angående en eventuell skatteomlegging med økt vekt på brutto-beskatning fra og med 1992, bidra til å dempe boliggetterspørselen. Boliginvesteringene holdes i tillegg nede ved at etterspørselen i større grad retter seg mot mindre boliger enn tidligere. Totalt sett er det derfor lite trolig med en snarlig oppgang i boliginvesteringene.

UTENRIKSØKONOMI OG DISPONIBEL REALINNTÉKT FOR NORGE

Norges driftsresultat overfor utlandet viste i fjor et overskudd for første gang på tre år. I 1. kvartal 1990 var overskuddet på driftsbalansen 2 milliarder kroner. Dette er dobbelt så mye som i samme periode i fjor. I Revidert nasjonalbudsjett anslår Regjeringen at overskuddet på driftsregnskapet i 1990 blir 6 milliarder. Tallene for 1. kvartal gir ikke grunnlag for å revurdere dette anslaget.

Et økende overskudd på driftsregnskapet de tre første kvartalene i 1989 ble snudd til et underskudd på 3,9 milliarder for 4. kvartal. Resultatet for

4. kvartal skyldes en betydelig økning i importen av skip.

Forbedringen på driftsregnskapet fra 1. kvartal 1989 til 1. kvartal 1990 skyldes i hovedsak økte priser på råolje og redusert import av skip. Økt overskudd på tjenestebalansen bidro også positivt, noe som først og fremst skyldes økte fraktinntekter for utenriks sjøfart. Økt eksportvolum for tradisjonelle varer ble mer enn oppveiet av forverret bytteforhold og en markert økning av importvolumet. Samlet bidro derfor handelsbalansen for tradisjo-

DRIFTSBALANSEN
 Milliarder kroner

	Verdi				Endring fra 89.1 til 90.1		
	89.2	89.3	89.4	90.1	Verdi	Volum-	Pris-
						bidrag	bidrag
Vare- og tjenestebalansen	8,7	8,2	1,1	9,4	1,3	1,0	0,4
Skip og oljeplattf. mv.1)	-3,6	-4,3	-10,7	-1,9	1,5	1,3	0,1
Råolje og naturgass	18,6	18,2	19,2	18,6	1,8	-0,1	1,8
Tradisjonelle varer	-6,7	-6,0	-8,2	-9,2	-2,9	-1,1	-1,8
Tjenester	0,4	0,4	0,7	1,9	1,0	0,8	0,2
Rente- og stønadsbalansen	-6,6	-5,7	-4,9	-7,4	-0,3	..	..
Driftsbalansen	2,0	2,6	-3,9	2,0	1,0	..	..

1) Inkl. moduler og direkte eksport/import av varer ved oljevirksomheten.

nelle varer negativt til endringen av driftsbalansen fra 1. kvartal 1989 til 1. kvartal 1990.

Disponibel realinntekt for Norge økte med 2 prosent i 1989. For 1. kvartal 1990 økte den disponible realinntekten med 2,6 prosent sammenliknet

med samme periode i fjor. Forbedringen av utenriksøkonomien i 1989 avspeiles i at samlet sparing for Norge økte med hele 43,2 prosent trass i fall i realinvesteringene. For første kvartal 1990 økte sparingen med 3,3 prosent.

Økonomisk-politisk kalender

Januar

1. Totalindeksen på Oslo Børs økte med 54 prosent fra 31.12.88 til 31.12.89. Totalomsetningen var på mer enn 54 milliarder kroner.

1. Sparebankenes sikringsfond utbetalte 1,7 milliarder kroner i løpet av 1989. Det har ikke vært utbetalt beløp av denne størrelsesorden tidligere. Høyeste beløp tidligere år har vært på 20 millioner kroner.

8. Staten og Norges fiskarlag blir enige om fordelingen av rammen for fiskerioppgjøret. Stortinget har tidligere fastsatt størrelsen på rammen.

24. Styrene i Fokus bank og Tromsbanken anbefaler fusjon mellom de to bankene.

26. Freia kjøper den svenske sjokoladefabrikken Marabou for nesten 1,4 milliarder kroner. Selskapet blir dermed en av de største sjokoladefabrikkerne i Europa med 5 300 ansatte og en samlet omsetning på ca. 5 milliarder kroner.

Februar

2. Direktør i NSB, Kjeld Rimberg beslutter å gå av pga. misnøye med forvaltningsbedriftens struktur og for detaljert politisk styring.

2. Regjeringen foreslår at livselskapenes adgang til å investere i aksjer økes fra 12 til 20 prosent av forvaltningskapitalen (gjennomført med virkning fra 12. februar).

9. Miljøverndepartementet beslutter å pålegge Titanibedriften i Sokndal å bygge et landdepot istedet for fortsatt tømning av avfallsstoffer i Jøssingfjorden.

9. Regjeringen legger fram melding om strukturen i finansmarkedene. Det åpnes blant annet for mer liberale regler for fusjoner mellom banker.

27. Frionor Polar Group A/S er teknisk konkurs. Selskapet går til gjeldsforhandlinger med en gjeld på 170 milliarder kroner. Frionor har syv anlegg, fem trailere og 350 ansatte i Troms og Finnmark.

27. Dyno industrier etablerer en ny formalin- og

limfabrikk sammen med det øst-tyske kjemikonsernet AAB-Chemie i Belgia. Dette er den første industrietablering et øst-tysk selskap gjør i Vesten.

Mars

7. Miljøverndepartementet stadfester strenge utslippskrav for Norsk Hydros magnesiumfabrikk på Herøya etter en klage fra Miljøstiftelsen Bellona. Utslippene av dioksiner og andre klororganiske forbindelser til vann skal være redusert med 95 prosent innen 1. juni 1990.

7. Kreditkassens styre beslutter å fusjonere med Sunnmørsbanken etter avtaler med Sparebankenes sikringsfond.

8. Miljøvernminister Hille Valla undertegner Nordsjøavtalen om reduserte utslipp av giftige stoffer i Nordsjøen. Avtalen forutsetter at utslipp av bly, kadmium, kvikksølv og dioksiner skal reduseres med 70 prosent innen 1995.

9. Oslo kommune legger fram regnskap for 1989 som viser et underskudd på 1,4 milliarder kroner. Bokføringsmessige operasjoner, i form av lån på 250 millioner fra egen kontantbeholdning og overføring av 100 millioner fra Oslo lysverk gjør at beløpet ikke blir større.

13. LO og NHO oppnår enighet om de sentrale lønnstilleggene som skal gis fra 1. april. Oppgjøret har en lavtlønnsprofil ved at de lavest gasjerte lønsmottakere får et tillegg på 3,50 - 4 kroner timen, mens de som tjener mest får mellom 2 og 2,50 kroner i tillegg pr. time.

15. YS avholder sin femte kongress og gjenvelger Jan Andersen Gott som leder.

20. 60 000 kommunalt ansatte i Oslo kommune legger ned arbeidet hele dagen i protest mot den politiske styringen av kommunen.

29. Nye meteorologiske beregninger fører til stans i arbeidet med Hurum som hovedflyplass. Regjeringen foreslår at det videre arbeidet med hovedflyplass i Oslo-området konsentrerer seg om to alternativer: Utbygging av Gardermoen med to parallelle rullebaner og delt løsning, dvs. deling av trafikken mellom Gardermoen og Fornebu.

29. Stortinget vedtar utbygging av Bragefeltet med Norsk Hydro som operatør. Samlede investeringer er anslått til ca. 8-9 milliarder 1989-kroner. Våren 1989 vedtok Stortinget å utsette Brage-utbyggingen i fem år, men den vanskelige sysselsettingssituasjonen med få oppdrag for norsk leverandør industri førte til den endrede beslutningen.

April

3. Stortinget bevilger den såkalte Kystpakken på 126 millioner kroner til støtte til fiskerinæringen.

5. Stortinget bevilger den såkalte Eldrepakken på 1 milliard kroner til eldreomsorgen.

5. Fusjonsutkastet fra Kreditkassen og Sørlandsbanken godkjennes enstemmig av Sørlandsbankens hovedstyre.

7. Passasjerfergen "Scandinavian Star" tilhørende Da-No linjen kommer i brann i Skagerak og 159 mennesker omkommer, hvorav 27 barn under 16 år.

20. Regjeringen legger fram forslag om delprivatisering og børsnøtering av Raufoss ammunisjonsfabrikk. Ifølge forslaget skal Statens nåværende aksjekapital på 260 millioner kroner reduseres til 80 millioner kroner. De resterende 180 millioner kroner omgjøres til ansvarlig lån. Deretter legges aksjer pålydende 70 millioner ut til offentlig tegning.

24. Kvæmer kjøper familiebedriften Kleven-gruppen for 450 millioner kroner. Kleven-gruppen had-

de i 1989 en omsetning på 700 millioner kroner og 850 ansatte i Møre og Romsdal. Kværners skipsbyggingsvirksomhet beskjeftiger etter overtakelsen over 2000 ansatte og har en omsetning på 2 milliarder kroner.

Mai

1. Lønnsoppgjøret i stat og kommune avsluttes med til et anbefalt forslag med lik ramme som NHO-LO-oppgjøret. Spørsmålet om arbeidstid på 37,5 time for alle i Staten utsettes. Staten må bidra med 80 millioner kroner i kommuneoppgjøret.

4. Regjeringen legger fram melding om "Retningslinjer for reformer i bedrift- og kapitalbeskatningen, og konsekvenser for personbeskatningen". Det gis i all hovedsak tilslutning til de prinsipper og forslag "Aarbakkeutvalget" (jf. 12.10.89) har lansert.

11. Regjeringen legger fram Revidert nasjonalbudsjett for 1990, og uttaler at den store arbeidsledigheten og den lave veksten i fastlandsøkonomien er hovedproblemer i norsk økonomi. Det legges fram et "strukturpolitisk program" som tar sikte på å bedre funksjonsmåten i blant annet kraftmarkedet og finans- og kapitalmarkedet. Det finanspolitiske opplegget for 1990 fullføres omlag som i vedtatt budsjett (jf. 20.12.89).

22. Organisert salg av opsjoner starter i Norge to og et halvt år etter at Norsk opsjonsmarked (NOM) ble stiftet.

Tabell - og diagramvedlegg

Innhold	Side
A. NASJONALREGNSKAP FOR NORGE ¹⁾	
Tabell A1 (1.1):	Bruttonasjonalprodukt etter anvendelse. Mill. kr 1*
Tabell A2 (1.2):	Bruttonasjonalprodukt etter anvendelse. Faste 1988-priser. Mill. kr 2*
Tabell A4 (1.4):	Bruttonasjonalprodukt etter næring. Mill. kr 3*
Tabell A5 (1.5):	Bruttonasjonalprodukt etter næring. Faste 1988-priser. Mill. kr 4*
Tabell A6 (1.6):	Produksjon og inntekt. Hovedrelasjoner. Mill. kr 5*
Tabell A12 (1.12):	Utenriksregnskap. Sammendrag. Mill. kr 6*
Tabell A15 (4.1):	Bruttonasjonalprodukt etter anvendelse. Volum- og prisendringer i prosent 7*
Tabell A16 (4.2):	Bruttonasjonalprodukt etter næring. Volum- og prisendringer i prosent 8*
Tabell A17 (4.3):	Privat konsum. Volum- og prisendringer i prosent 9*
Tabell A19 (4.5):	Bruttoinvestering i fast kapital etter art og næring. Volum- og prisendringer i prosent 10*
Tabell A20 (4.6):	Eksport av varer og tjenester. Volum- og prisendringer i prosent 11*
Tabell A21 (4.7):	Import av varer og tjenester. Volum- og prisendring i prosent 12*
Tabell A27 (5.1):	Bruttoproduksjon etter næring. Mill. kr 13*
Tabell A28 (5.2):	Bruttoproduksjon etter næring. Faste 1988-priser. Mill. kr 14*
Tabell A29 (5.3):	Vareinnsats etter næring. Mill. kr 15*
Tabell A30 (5.4):	Vareinnsats etter næring. Faste 1988-priser. Mill. kr 16*
Tabell A35 (6.1):	Privat konsum. Mill. kr 17*
Tabell A36 (6.2):	Privat konsum. Faste 1988-priser. Mill. kr 18*
Tabell A38 (6.9):	Bruttoinvestering i fast kapital etter art og næring. Mill. kr 19*
Tabell A39 (6.10):	Bruttoinvestering i fast kapital etter art og næring. Faste 1988-priser. Mill. kr 20*
Tabell A40 (6.13):	Eksport av varer og tjenester. Mill. kr 21*
Tabell A41 (6.14):	Eksport av varer og tjenester. Faste 1988-priser Mill. kr 22*
Tabell A42 (6.15):	Import av varer og tjenester. Mill. kr 23*
Tabell A43 (6.16):	Import av varer og tjenester. Faste 1988-priser. Mill. kr 24*
B. KONJUNKTURINDIKATORER FOR NORGE	
Tabell B1:	Olje- og gassproduksjon 25*
Tabell B2:	Produksjonsindeksen etter næring og anvendelse 25*
Tabell B3:	Industriproduksjon - produksjonsindendeksen 25*
Tabell B4:	Ordretilgang - industri 26*
Tabell B5:	Ordreserver - industri 26*
Tabell B6:	Lagerbeholdning 27*
Tabell B7:	Arbeidsmarkedet - arbeidskraftundersøkelsen 27*
Tabell B8:	Arbeidsmarkedet - arbeidskontorenes registreringer 27*
Tabell B9:	Industriinvesteringer i verdi - investeringsundersøkelsen 28*
Tabell B10:	Boligbygging 28*
Tabell B11:	Detaljomssetningsvolum - sesongjustert indeks 28*
Tabell B12:	Detaljomssetningsvolum mv. - endring fra foregående år 28*
Tabell B13:	Timefortjeneste 29*
Tabell B14:	Konsumprisindeksen 29*
Tabell B15:	Engrospriser 29*
Tabell B16:	Utenrikshandelen - verditall 30*
Tabell B17:	Utenrikshandelen - indekser 30*

¹⁾ Tallene i parentes gir henvisning til tabellene i NOS NASJONALREGNSKAPSSTATISTIKK 1987

Diagrammer

	Olje- og gassproduksjon	31*
	Produksjonsindeksen	31*
	Ordreindeksen - industri	32*
	Byggearealstatistikk og boliglån, nye boliger	33*
	Ordreindeksen - anleggsvirksomhet	33*
	Arbeidsledighet og sysselsetting	34*
	Antatte og utførte investeringer i industrien	34*
	Lager	34*
	Detaljomsætning mv.	34*
	Lønninger	35*
	Konsum- og engrospriser	35*
	Utenrikshandel	35*
C. INDIKATORER FOR OLJEVIRKSOMHET		
Tabell C1:	Produksjon og eksport av råolje fra norsk sokkel	36*
Tabell C2:	Produksjon og eksport av naturgass fra norsk sokkel	37*
Tabell C3:	Leteaktivitet på norsk sokkel	38*
Tabell C4:	Påløpte kostnader til leting etter olje og gass på norsk sokkel	39*
Tabell C5:	Påløpte investeringskostnader til feltutbygging på norsk sokkel	39*
Tabell C6:	Råoljepriser pr. fat	40*
D. NASJONALREGNSKAPSTALL FOR UTVALGTE OECD-LAND		
Tabell D1:	Bruttonasjonalprodukt	41*
Tabell D2:	Privat konsum	41*
Tabell D3:	Offentlig konsum	41*
Tabell D4:	Bruttoinvesteringer i fast realkapital	42*
Tabell D5:	Eksport av varer og tjenester	42*
Tabell D6:	Import av varer og tjenester	42*
E. KONJUNKTURINDIKATORER FOR UTLANDET		
Tabell E1:	Sverige	43*
Tabell E2:	Danmark	43*
Tabell E3:	Storbritannia	43*
Tabell E4:	Forbundsrepublikken Tyskland	43*
Tabell E5:	Frankrike	44*
Tabell E6:	USA	44*
Tabell E7:	Japan	44*

1*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A1. (1.1) Bruttonasjonalprodukt etter anvendelse. Mill. kr 1)

	1988*	1989*	-----1989-----				--1990--
			1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	
Bruttonasjonalprodukt ..	582921	627582	147908	155770	159277	164627	157617
Innenlandsk bruk av							
varer og tjenester	587049	601547	139838	147084	151058	163567	148205
Konsum	430938	446952	102877	111068	111566	121442	109800
Privat konsum	308603	316014	73065	77948	79451	85549	78468
Spesifisert innen-							
landsk konsum	295960	306108	71095	75681	76387	82945	76368
Konsum i utlandet,							
netto	12643	9905	1970	2268	3064	2604	2100
Offentlig konsum	122335	130939	29812	33119	32115	35893	31332
Statlig konsum	46632	51645	10688	13235	12105	15618	11287
Kommunalt konsum ...	75703	79294	19124	19884	20011	20275	20045
Bruttoinvestering	156111	154594	36961	36016	39492	42125	38405
Bruttoinvestering i							
fast kapital	169359	170530	30962	48087	41970	49511	29599
Næringsvirksomhet.	146716	147588	25955	42696	36576	42360	25000
Oljevirksomhet .	32953	42003	2249	18181	11277	10295	3691
Annen nærings-							
virksomhet	113763	105585	23706	24515	25299	32065	21310
Offentlig							
forvaltnings-							
virksomhet	22642	22942	5006	5391	5393	7151	4598
Statlig							
forvaltnings-							
virksomhet	7970	9352	1531	2122	2099	3600	1600
Kommunal							
forvaltnings-							
virksomhet	14673	13590	3475	3269	3294	3551	2999
Lagerendring	-13247	-15935	6000	-12070	-2478	-7386	8807
Oljeplattformer							
under arbeid	-1197	-7911	4170	-8191	-2137	-1752	4091
Annen lagerendring	-12050	-8025	1830	-3879	-342	-5634	4716
Eksport	213883	262088	60519	66933	66486	68149	68430
Råolje og naturgass ..	48514	73540	17003	18817	18375	19345	18875
Eksport ellers	165369	188547	43516	48116	48111	48804	49555
-Import	218011	236052	52448	58247	58267	67090	59018

1) Uoverensstemmelsene i tabellene skyldes maskinell avrunding.

a) Anslag tildels basert på framskrivninger.

REVISJONER AV DE KVARTALSVISE NASJONALREGNSKAPSTALLENE.

De kvartalsvise nasjonalregnskapstallene kan bli endret for hvert nytt kvartal som beregnes og publiseres. Dette skyldes hovedsaklig:

- i) Ny informasjon.
Det tas løpende inn ny informasjon om alle kvartalene i inneværende år. Særlig gjelder dette siste kvartal hvor datagrunnlaget er ufullstendig, og beregningene derfor i større grad er basert på anslag.
- ii) Skifte av basisår.
I det kvartalsvise nasjonalregnskapet skiftes basisåret en gang om året.
- iii) Avstemming mot årlig nasjonalregnskap.
Det kvartalsvise nasjonalregnskapet avstemmes mot de årlige nasjonalregnskapene etterhvert som disse publiseres. Denne avstemmingen medfører revisjoner av både sum 4 kvartaler og kvartalsmønsteret.
- iv) Metodeforbedringer.
Det arbeides kontinuerlig med å forbedre metodene som benyttes i beregningsopplegget.

NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

 Tabell A2. (1.2) Bruttonasjonalprodukt etter anvendelse. Faste 1988-priser.
 Mill. kr 1)

	1988*	1989*	-----1989-----				--1990-- 1.kv. a)
			1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	
Bruttonasjonalprodukt ..	582922	590026	141808	145342	149567	153310	145840
Innenlandsk bruk av							
varer og tjenester	587050	574180	136389	140415	143809	153567	139462
Konsum	430938	428176	100606	106264	106138	115168	102888
Privat konsum	308603	302798	71205	74758	75660	81175	73305
Spesifisert innen-							
landsk konsum	295960	293473	69315	72597	72786	78774	71425
Konsum i utlandet,							
netto	12643	9325	1890	2161	2874	2401	1879
Offentlig konsum	122335	125377	29400	31506	30478	33993	29584
Statlig konsum	46632	49395	10510	12622	11483	14780	10634
Kommunalt konsum ...	75703	75983	18890	18885	18995	19213	18950
Bruttoinvestering	156112	146005	35784	34151	37671	38400	36573
Bruttoinvestering i							
fast kapital	169358	161231	30096	45708	39664	45764	28052
Næringsvirksomhet.	146716	138954	25144	40484	34440	38885	23648
Oljevirksomhet .	32953	39532	2248	17075	10593	9616	3425
Annen nærings-							
virksomhet	113763	99421	22896	23409	23847	29269	20223
Offentlig							
forvaltnings-							
virksomhet	22643	22277	4951	5224	5223	6878	4405
Statlig							
forvaltnings-							
virksomhet	7970	9064	1514	2057	2033	3460	1532
Kommunal							
forvaltnings-							
virksomhet	14673	13213	3437	3166	3191	3418	2873
Lagerendring	-13247	-15226	5688	-11557	-1993	-7364	8521
Oljeplattformer							
under arbeid	-1197	-7264	4039	-7664	-1999	-1640	3840
Annen lagerendring	-12049	-7962	1649	-3893	6	-5724	4681
Eksport	213883	235854	55766	59620	59676	60792	61405
Råolje og naturgass ..	48514	60928	15099	14905	15430	15494	15071
Eksport ellers	165370	174926	40666	44715	44247	45298	46334
-Import	218011	220008	50347	54693	53918	61050	55026

1) Uoverensstemmelsene i tabellene skyldes maskinell avrunding.

a) Anslag tildels basert på framskrivninger.

NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A4. (1.4) Bruttonasjonalprodukt etter næring. Mill. kr 1)

	1988*	1989*	1989				1990-- 1.kv. a)
			1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	
Bruttonasjonalprodukt ..	582925	627586	147909	155771	159278	164628	157617
Næringsvirksomhet	449361	491758	116834	121724	125173	128027	123787
Primærnæringer	17602	17310	3595	1242	8614	3859	3804
Jordbruk	9472	9783	1116	-813	7381	2099	1117
Skogbruk	3662	3928	1597	997	320	1012	1693
Fiske og fangst, fiskeoppdrett	4468	3601	881	1059	913	748	994
Oljevirksomhet	50416	76612	17137	19960	18731	20783	21027
Råolje og naturgass	45055	70812	15697	18560	17355	19200	19520
Rørtransport	5361	5800	1440	1400	1376	1583	1507
Industri og bergverks- drift	90567	95944	24239	24787	22228	24689	24247
Bergverksdrift	1554	1767	424	468	437	438	444
Industri	89013	94177	23815	24319	21791	24251	23803
Skjermet industri	24791	25929	6077	6694	6194	6964	6530
Utekonkurrerende industri	21795	25755	6861	6722	6140	6033	5546
Hjemmekonkurrerende industri	42426	42493	10877	10904	9457	11255	11727
Elektrisitetsforsyning	23235	25614	7002	6003	5383	7226	7726
Bygge- og anleggs- virksomhet	36516	31213	7264	7932	7660	8357	6572
Varehandel	61155	62723	14118	16304	15439	16862	15065
Utenriks sjøfart og oljeboring	11269	15496	3555	3425	4133	4383	4482
Utenriks sjøfart ...	9291	13304	3112	2893	3582	3717	3968
Oljeboring	1978	2193	443	532	551	667	514
Samferdsel	35763	37552	8565	9850	9876	9261	8790
Boligtjenester	24885	27934	6717	6903	7088	7226	7411
Finansiell tjeneste- yting	27920	29617	7557	7506	7388	7165	7103
Annen næringsvirksomhet	70033	71743	17083	17811	18633	18216	17560
Hotell- og restaurantdrift	9341	9870	2133	2418	3063	2256	2211
Forretningsmessig tjenesteyting og utleievirksomhet ...	30733	30634	7489	7610	7735	7800	7494
Tjenesteyting ellers	29960	31239	7462	7783	7834	8160	7855
Offentlig forvaltnings- virksomhet	91935	97981	23140	25056	24733	25052	24718
Statlig forvaltnings- virksomhet	27685	29446	6697	7764	7368	7617	7133
Kommunal forvaltnings- virksomhet	64250	68536	16443	17292	17365	17435	17585
Korreksjonsposter	41629	37847	7935	8991	9371	11549	9112
Påløpt merverdi- og investeringsavgift ...	59335	57887	13339	14154	14334	16060	13661
Avgiftskorreksjoner ..	6922	6245	1318	1532	1591	1804	1668
Frie banktjenester ...	-24628	-26285	-6722	-6694	-6554	-6315	-6216
MEMO:							
Fastlands-Norge	521240	535478	127217	132386	136414	139461	132108
Skjermede næringer .	447335	457936	106577	112237	119147	119976	111705
Utekonkurrerende næringer	23349	27522	7285	7190	6577	6471	5989
Hjemmekonkurrerende næringer	50556	50019	13356	12959	10690	13015	14414

1) Uoverensstemmelsene i tabellene skyldes maskinell avrunding.

a) Anslag tildels basert på framskrivninger.

NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A5. (1.5) Bruttonasjonalprodukt etter næring. Faste 1988-priser. Mill. kr 1)

	1988*	1989*	1989-				--1990-- 1.kv.a)
			1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	
Bruttonasjonalprodukt ..	582925	590030	141809	145343	149568	153311	145841
Næringsvirksomhet	449361	456525	110332	111776	116165	118252	113004
Primærnæringer	17602	18382	3685	1771	8852	4075	4126
Jordbruk	9472	9788	1144	-521	7229	1937	1176
Skogbruk	3662	3653	1510	944	291	909	1538
Fiske og fangst, fiskeoppdrett	4468	4941	1031	1348	1333	1229	1412
Oljevirksomhet	50416	62829	15224	15547	15668	16391	16556
Råolje og naturgass	45055	56643	13660	14042	14179	14763	14916
Rørtransport	5361	6186	1564	1505	1489	1628	1640
Industri og bergverks- drift	90567	90921	22756	23442	21016	23707	23441
Bergverksdrift	1554	1662	383	445	410	424	409
Industri	89013	89259	22373	22998	20606	23283	23031
Skjermet industri	24791	24914	5984	6529	5952	6449	5996
Utekonkurrerende industri	21796	22524	5736	5649	5400	5738	5965
Hjemmekonkurrerende industri	42426	41821	10653	10819	9253	11096	11071
Elektrisitetsforsyning	23235	25217	6857	5866	5366	7128	7165
Bygge- og anleggs- virksomhet	36517	30925	7380	7743	7559	8243	6451
Varehandel	61155	59755	13557	15089	14641	16468	14257
Utenriks sjøfart og oljeboring	11268	12294	2925	3035	3101	3234	3376
Utenriks sjøfart ...	9291	10358	2505	2567	2615	2672	2918
Oljeboring	1977	1936	419	469	486	562	458
Samferdsel	35763	35716	8136	9324	9406	8851	8443
Boligtjenester	24885	25737	6375	6415	6454	6493	6527
Finansiell tjeneste- yting	27920	26371	6690	6565	6565	6552	6309
Annen nærings- virksomhet	70033	68376	16748	16979	17538	17111	16354
Hotell- og restaurantdrift	9341	9177	2019	2277	2801	2080	2043
Forretningsmessig tjenesteyting og utleievirksomhet ...	30733	29622	7423	7343	7397	7459	7131
Tjenesteyting ellers	29960	29577	7306	7359	7340	7572	7180
Offentlig forvaltnings- virksomhet	91935	93692	22868	23717	23408	23700	23375
Statlig forvaltnings- virksomhet	27684	28092	6600	7346	6956	7189	6730
Kommunal forvaltnings- virksomhet	64250	65600	16267	16371	16452	16511	16646
Korreksjonsposter	41629	39813	8609	9850	9995	11359	9462
Påløpt merverdi- og investeringsavgift ...	59335	56416	13191	13858	13882	15486	13163
Avgiftskorreksjoner ..	6922	6481	1289	1734	1856	1603	1790
Frie banktjenester ...	-24628	-23084	-5870	-5742	-5742	-5730	-5492
MEMO:							
Fastlands-Norge	521241	514906	123661	126761	130799	133686	125910
Skjermede næringer .	447335	440306	104347	107556	114113	114290	105515
Utekonkurrerende næringer	23350	24185	6120	6094	5810	6162	6374
Hjemmekonkurrerende næringer	50557	50415	13194	13111	10876	13234	14021

1) Uoverensstemmelsene i tabellene skyldes maskinell avrunding.

a) Anslag tildels basert på framskrivninger.

NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A6. (1.6) Produksjon og inntekt. Hovedrelasjoner. Mill. kr 1)

	1988*	1989*	-----1989-----				--1990--
			1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	
Bruttonasjonalprodukt ..	582922	627583	147909	155770	159277	164627	157617
-Renter, aksjeutbytte m.v. til utlandet, netto	13553	17740	5811	5082	4332	2515	6219
Bruttonasjonalinntekt ..	569369	609843	142098	150688	154945	162112	151398
-kapitalslit	93122	100577	24505	24936	25357	25779	26524
Nasjonalinntekt	476247	509266	117593	125752	129588	136333	124874
Stønader til utlandet, netto	6400	6590	1289	1567	1336	2398	1207
Disponibel inntekt for Norge	469847	502676	116304	124185	128252	133935	123667
-konsum i alt	430938	446952	102877	111068	111566	121442	109800
Sparing	38909	55723	13427	13118	16686	12492	13867
Disponibel realinntekt for Norge 2)	469849	479172	113464	118277	121954	125477	116455

1) Uoverensstemmelsene i tabellene skyldes maskinell avrunding.

2) Deflatert med prisindeks (1988=100) for innenlandsk anvendelse ekskl. kapitalslit.

a) Anslag tildels basert på framskrivninger.

6*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A12. (1.12) Utenriksregnskap. Sammendrag. Mill. kr

	1988*	1989*	1989-				--1990-- 1.kv. a)
			1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	
Driftsregnskap							
Varer og tjenester							
Eksport	213883	262088	60519	66933	66486	68150	68430
Varer	152305	189987	44186	49128	46999	49674	49462
Tjenester	61578	72101	16333	17804	19488	18476	18968
Import	218012	236051	52448	58247	58267	67089	59019
Varer	154600	166339	36985	40859	39179	49316	41944
Tjenester	63413	69712	15464	17388	19088	17772	17075
Eksportoverskudd	-4129	26037	8071	8685	8219	1062	9412
Renter og stønader							
Fra utlandet	23540	26120	5850	6486	6506	7278	7458
Renter	19413	22283	4974	5597	5516	6196	6321
Aksjeutbytte mv.	2339	2001	489	421	460	631	684
Stønader	1787	1836	388	467	531	450	454
Til utlandet	43490	50449	12951	13134	12174	12190	14885
Renter	29908	35680	8835	8454	9649	8742	9952
Aksjeutbytte	5396	6344	2438	2647	659	600	3272
Stønader	8186	8425	1678	2034	1866	2847	1661
Rente- og stønadsoverskudd	-19950	-24329	-7101	-6648	-5668	-4912	-7427
Overskudd på driftsregnskapet	-24079	1708	970	2037	2551	-3850	1985
Netto endringer i fordringer og gjeld ikke forårsaket av transaksjoner mv.	-2860	-2953	-4748	-6663	1369	7089	2831
Tildelte spesielle trekkrettigheter i IMF	-	-	-	-	-	-	-
Netto omvurderinger av fordringer og gjeld pga. valutakursendringer	-2333	-1705	-4620	-6464	1439	7940	3452
Norges Banks fordringer på utlandet	380	-806	22	234	-96	-966	-1502
Andre bankinnskudd og kortsiktig lånegjeld	-1277	-2425	-1712	-2962	115	2134	648
Langsiktig lånegjeld	-1803	679	-4542	-6423	1778	9866	5318
Lån til utlandet	367	847	1610	2689	-358	-3094	-1012
Fordringer og gjeld ellers	..	..	..	..	..	..	..
Andre omvurderinger ...	-527	-1248	-126	-201	-70	-851	-620
Nedgang i Norges nettogjeld.....	-26940	-1246	-3778	-4626	3920	3238	4816
Kapitalregnskap							
Netto inngang, langsiktige kapitaltransaksjoner.....	34224	25570	10074	4320	9584	1592	-6112
Netto inngang, kjente kortsiktige kapitaltransaksjoner.....	1942	-20728	-6683	-4397	-8689	-959	8861
Netto inngang, andre kortsiktige kapitaltransaksjoner og statistiske feil.....	-12087	-6550	-4361	-1960	-3446	3217	-4734
Netto kapitaltransaksjoner i alt.....	24079	-1708	-970	-2037	-2551	3850	-1985
Netto endringer i fordringer og gjeld forårsaket av valutakursendringer mv.....	2860	2953	4748	6663	-1369	-7089	-2831
Oppgang i Norges nettogjeld.....	26940	1246	3778	4626	-3920	-3238	-4816

a) Anslag tildels basert på framskrivninger.

NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A15. (4.1) Bruttonasjonalprodukt etter anvendelse. Volum- og prisendringer i prosent

	-----1989-----				-----1990--	-----1989-----				-----1990--
	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.a)	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.a)
	A. Prosentvis volumendring fra samme periode året før					B. Prosentvis prisendring fra samme periode året før				
Bruttonasjonalprodukt ..	-2.4	2.0	2.8	2.5	2.8	5.6	6.8	5.9	7.1	3.6
Innenlandsk bruk av varer og tjenester	-6.4	-3.6	-1.2	2.4	2.3	4.7	5.0	4.4	4.8	3.6
Konsum	-4.6	-0.2	-0.2	2.2	2.3	4.1	4.7	4.4	4.1	4.4
Privat konsum	-5.9	-1.5	-0.3	0.1	2.9	4.5	4.6	4.4	3.9	4.3
Spesifisert innenlandsk konsum	-5.0	-0.0	1.0	0.5	3.0	4.5	4.5	4.3	3.9	4.2
Konsum i utlandet, netto	-31.5	-34.2	-25.5	-12.6	-0.6	5.0	8.3	6.2	4.4	7.2
Offentlig konsum	-1.1	3.0	0.2	7.4	0.6	3.3	5.0	4.6	4.6	4.4
Statlig konsum	-3.6	9.3	1.0	15.4	1.2	3.2	4.9	5.0	4.7	4.4
Kommunalt konsum ...	0.4	-0.8	-0.2	2.0	0.3	3.4	5.1	4.4	4.4	4.5
Bruttoinvestering	-11.3	-12.8	-4.2	3.0	2.2	6.2	5.7	4.3	6.9	1.7
Bruttoinvestering i fast kapital	-17.0	-14.4	3.5	10.6	-6.8	5.5	5.8	5.6	5.3	2.6
Næringsvirksomhet.	-18.0	-15.7	5.0	10.5	-6.0	6.0	6.1	6.0	5.9	2.4
Oljevirksomhet .	-28.0	-12.2	76.7	119.2	52.3	3.2	6.7	5.3	5.3	7.7
Annen næringsvirksomhet	-16.9	-18.1	-11.0	-5.0	-11.7	6.2	5.7	6.1	6.3	1.8
Offentlig forvaltningsvirksomhet	-11.4	-2.1	-5.5	11.1	-11.0	3.0	3.1	3.3	2.3	3.3
Statlig forvaltningsvirksomhet	-15.7	17.4	5.5	38.6	1.2	3.1	3.2	3.5	2.5	3.3
Kommunal forvaltningsvirksomhet	-9.3	-11.7	-11.4	-7.5	-16.4	2.9	3.1	3.2	2.2	3.2
Lagerendring	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Oljeplattformer under arbeid	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Annen lagerendring	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Eksport	5.1	15.4	14.1	7.0	10.1	9.3	12.9	10.6	11.6	2.7
Råolje og naturgass ..	23.7	32.5	35.1	13.6	-0.2	5.0	20.5	19.3	39.1	11.2
Eksport ellers	-0.5	10.6	8.3	4.9	13.9	10.4	9.8	7.6	3.8	-0.1
-Import	-6.0	-0.3	2.9	6.7	9.3	7.5	8.6	7.1	5.8	3.0

a) Anslag tildels basert på framskrivninger.

8*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A16. (4.2) Bruttonasjonalprodukt etter næring. Volum- og prisendringer i prosent

	-----1989-----					-----1990-----				
	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.a)	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.a)
	A. Prosentvis volumendring fra samme periode året før					B. Prosentvis prisendring fra samme periode året før				
Bruttonasjonalprodukt ..	-2.4	2.0	2.8	2.5	2.8	5.6	6.8	5.9	7.1	3.6
Næringsvirksomhet	-1.6	2.5	2.9	2.6	2.4	6.8	8.6	7.3	8.1	3.4
Primærnæringer	2.3	2.9	8.0	-0.2	12.0	-2.4	-27.7	-2.8	-6.2	-5.5
Jordbruk	5.9	-147.1	6.9	5.3	2.8	5.2	13.6	1.9	0.4	-2.7
Skogbruk	0.2	-5.5	5.2	3.3	1.9	7.8	7.4	5.8	7.2	4.0
Fiske og fangst, fiskeoppdrett	1.7	44.5	15.1	-9.8	36.9	-22.6	-25.0	-30.8	-32.2	-17.6
Oljevirkosomhet	17.5	32.1	29.7	20.4	8.8	4.6	22.1	19.9	43.2	12.8
Råolje og naturgass	18.7	33.7	30.7	21.1	9.2	5.8	25.2	21.9	49.9	13.9
Rørtransport	8.3	19.1	20.8	14.6	4.9	-7.8	-9.0	-1.1	-6.3	-0.3
Industri og bergverks- drift	-2.5	1.0	2.3	1.1	3.0	8.8	7.5	5.6	0.6	-2.9
Bergverksdrift	4.4	5.6	6.5	11.3	6.8	10.3	6.1	6.1	3.3	-1.9
Industri	-2.6	0.9	2.2	0.9	2.9	8.7	7.5	5.5	0.6	-2.9
Skjermet industri	-2.7	1.8	3.8	-0.7	0.2	-0.0	2.3	6.4	7.8	7.2
Utekonkurrerende industri	3.2	3.1	4.2	3.0	4.0	32.4	27.1	12.6	-8.6	-22.3
Hjemmekonkurrerende industri	-5.4	-0.8	0.0	0.8	3.9	2.5	1.2	0.9	1.7	3.7
Elektrisitetforsyning	4.0	17.4	8.8	6.1	4.5	3.9	-0.9	-0.1	2.5	5.6
Bygge- og anleggs- virksomhet	-18.6	-16.4	-17.3	-8.9	-12.6	-0.4	1.3	2.4	0.3	3.5
Varehandel	-10.9	-1.0	-0.2	2.7	5.2	7.0	7.5	2.6	2.9	1.5
Utenriks sjøfart og oljeboring	8.6	10.1	7.8	9.9	15.4	20.2	18.5	37.0	27.7	9.2
Utenriks sjøfart ...	14.2	11.5	9.2	11.3	16.5	19.7	19.0	43.5	31.1	9.5
Oljeboring	-15.7	3.0	0.8	3.6	9.2	18.2	16.3	6.6	11.8	6.3
Samferdsel	-3.2	-0.2	3.3	-0.7	3.8	6.8	5.4	4.7	3.7	-1.1
Boligtjenester	3.9	3.6	3.3	3.0	2.4	11.5	7.2	7.7	8.0	7.7
Finansiell tjeneste- yting	-4.6	-6.0	-6.5	-5.1	-5.7	14.5	15.9	12.7	6.3	-0.3
Annen nærings- virksomhet	-2.2	-3.6	-2.8	-0.8	-2.4	3.7	5.3	5.6	5.0	5.3
Hotell- og restaurantdrift	-7.3	-3.8	1.2	2.5	1.2	8.7	7.0	8.4	5.6	2.4
Forretningsmessig tjenesteyting og utleievirkosomhet ...	-1.0	-5.4	-5.6	-2.3	-3.9	2.3	4.1	3.7	3.7	4.2
Tjenesteyting ellers	-2.0	-1.5	-1.4	-0.2	-1.7	3.9	5.9	6.4	6.2	7.1
Offentlig forvaltnings- virksomhet	1.5	1.6	2.1	2.5	2.2	3.1	5.4	4.9	4.9	4.5
Statlig forvaltnings- virksomhet	0.4	0.9	2.1	2.6	2.0	2.6	5.4	5.6	5.5	4.5
Kommunal forvaltnings- virksomhet	1.9	1.9	2.1	2.5	2.3	3.2	5.4	4.6	4.6	4.5
Korreksjonsposter	-18.8	-2.3	2.7	1.3	9.9	-4.2	-10.2	-7.3	0.5	4.5
Påløpt merverdi- og investeringsavgift ...	-10.1	-4.7	-3.7	-1.5	-0.2	3.2	2.7	2.5	2.1	2.6
Avgiftskorrekasjoner ..	-39.4	1.6	22.6	1.7	38.9	11.7	-19.0	-13.8	10.1	-9.0
Frie banktjenester ...	-5.2	-6.8	-7.4	-5.7	-6.4	15.8	18.2	14.3	7.4	-1.2
MEMO:										
Fastlands-Norge	-4.6	-1.0	0.2	0.5	1.8	5.1	4.4	3.6	2.9	2.0
Skjermede næringer .	-5.1	-1.6	-0.2	0.4	1.1	4.3	4.0	3.7	4.0	3.7
Utekonkurrerende næringer	3.2	3.3	4.4	3.5	4.2	30.9	25.5	12.2	-7.9	-21.1
Hjemmekonkurrerende næringer	-4.3	2.2	1.8	-0.2	6.3	1.0	-1.0	-2.8	-0.7	1.6

a) Anslag tildels basert på framskrivninger.

NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A17. (4.3) Privat konsum. Volum- og prisendringer i prosent

	-----1989-----				--1990--	-----1989-----				--1990--
	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.a)	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.a)
	A. Prosentvis volumendring fra samme periode året før					B. Prosentvis prisendring fra samme periode året før				
Privat konsum	-5.9	-1.5	-0.3	0.1	2.9	4.5	4.6	4.4	3.9	4.3
Spesifisert innen-										
landsk konsum	-5.0	-0.0	1.0	0.5	3.0	4.5	4.5	4.3	3.9	4.2
Matvarer	-2.7	1.7	0.6	-1.2	1.2	3.0	3.2	3.1	2.4	3.3
Drikkevarer og										
tobakk	-6.3	1.9	-1.5	2.4	-2.5	5.4	5.8	4.9	4.5	6.5
Klær og skotøy	-7.8	-4.9	1.4	-1.2	11.5	3.7	3.6	3.2	3.1	2.5
Bolig, lys og bren-										
sel	-1.2	2.5	3.9	0.7	1.7	6.3	5.5	5.9	6.0	6.9
Møbler og hushold-										
ningsartikler	-9.5	-6.3	-2.9	-0.7	3.9	4.6	3.7	3.1	2.2	2.0
Helsepleie.....	1.9	0.7	1.5	1.7	1.1	2.1	4.2	4.3	4.1	5.0
Transport, post- og										
teletjenester	-14.3	-4.2	-3.7	0.6	5.2	5.1	5.8	5.5	4.6	3.3
Fritidssysler og ut-										
danning	-1.6	6.8	5.6	1.5	3.4	4.0	3.6	3.6	4.1	3.7
Andre varer og tje-										
nester	-3.6	-1.1	3.0	3.0	4.2	4.1	4.4	4.1	3.6	3.5
Korreksjonsposter.....	-31.5	-34.2	-25.5	-12.6	-0.6	5.0	8.3	6.2	4.4	7.2
Nordmenns konsum i										
utlandet	-17.3	-20.8	-16.7	-12.7	-3.9	5.0	7.0	5.6	4.4	5.7
Utlendingers konsum										
i Norge	2.4	-3.7	-7.3	-12.9	-7.0	5.3	5.3	5.1	4.5	4.2

a) Anslag tildels basert på framskrivninger.

10*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A19. (4.5) Bruttoinvestering i fast kapital etter art og næring. Volum- og prisendringer i prosent

	-----1989-----					-----1990-----				
	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.a)	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.a)
	A. Prosentvis volumendring fra samme periode året før					B. Prosentvis prisendring fra samme periode året før				
Bruttoinvestering i fast kapital	-17.0	-14.4	3.5	10.6	-6.8	5.5	5.8	5.6	5.3	2.6
Beboelseshus, driftsbygg og andre anlegg 1)	-19.5	-17.6	-19.6	-12.8	-17.3	2.7	3.0	3.1	1.7	2.7
Aktiverte utgifter til oljeboring og oljleting, olje- og gasserledning	-22.8	66.6	32.5	10.2	43.6	9.4	7.0	5.2	6.1	3.4
Skip og båter	83.4	-10.9	76.0	43.9	-31.0	30.3	26.4	20.3	15.9	3.6
Fly, biler mv. og rullende materiell ...	-54.2	22.1	17.5	3.7	94.9	1.0	-3.5	8.1	4.8	5.8
Oljeborerigger og -skip, oljeutvinningsplattformer mv.	-82.7	-22.4	121.5	314.2	396.5	-45.3	7.1	5.4	6.2	99.5
Maskiner, redskap og inventar ellers	-13.5	-16.3	-12.3	-8.1	-4.0	4.4	2.6	2.5	0.8	0.7
Næringsvirksomhet	-18.0	-15.7	5.0	10.5	-6.0	6.0	6.1	6.0	5.9	2.4
Primærnæringer	-33.3	-23.5	-19.2	-19.8	10.2	6.2	4.8	3.9	1.1	3.5
Jordbruk	-20.0	-17.8	-17.1	-12.7	3.4	3.8	2.7	2.9	0.9	1.1
Skogbruk	2.5	6.3	5.0	3.0	0.0	4.2	3.3	3.2	1.2	1.0
Fiske og fangst, fiskeoppdrett	-54.5	-47.5	-35.0	-42.3	27.9	10.6	12.0	8.0	3.4	7.7
Oljevirkosmhet	-28.0	-12.2	76.7	119.2	52.3	3.2	6.7	5.3	5.3	7.7
Råolje og naturgass	-27.3	-12.0	76.4	121.7	45.1	3.1	6.7	5.3	5.3	7.7
Rørtransport	-61.5	-36.8	91.1	-0.4	682.4	9.3	7.0	5.1	6.0	3.4
Industri og bergverksdrift	-27.3	-21.5	-14.8	-15.1	-12.7	3.5	2.7	3.0	1.5	1.9
Bergverksdrift	76.4	15.3	106.9	35.7	-2.1	3.6	2.8	3.4	1.4	2.0
Industri	-29.7	-22.4	-17.1	-16.7	-13.3	3.5	2.7	3.0	1.5	1.9
Skjermet industri	-17.4	-15.8	-21.6	-7.9	-6.6	3.5	2.8	3.1	1.6	2.0
Utekonkurrerende industri	-47.4	-42.3	-32.9	-35.9	-16.6	3.4	2.7	2.8	1.4	1.7
Hjemmekonkurrerende industri	-13.7	-4.0	3.7	0.7	-14.8	3.6	2.7	2.9	1.5	1.9
Elektrisitetforsyning	-15.8	-26.4	-26.5	-25.0	-22.8	3.4	2.6	2.4	0.1	0.2
Bygge- og anleggsvirkosmhet	-27.8	-40.3	-30.9	-25.9	-6.7	3.5	1.9	2.7	0.4	0.4
Varehandel	-47.0	-30.0	-10.9	8.2	35.1	2.5	0.1	5.0	2.3	2.4
Utenriks sjøfart og oljeboring	94.8	-13.8	105.3	49.6	-35.0	33.9	28.7	21.2	16.0	3.0
Utenriks sjøfart ...	115.6	-5.6	88.0	47.3	-35.4	31.3	27.1	20.9	16.2	3.4
Oljeboring	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Samferdsel	-31.0	43.0	-9.0	-2.9	33.7	3.3	0.4	4.5	1.2	2.7
Boligtjenester	-19.4	-19.3	-20.1	-19.7	-17.2	2.7	3.2	3.3	2.2	3.4
Finansiell tjenesteyting	-17.2	-21.1	-16.9	-12.5	-6.4	3.2	2.9	3.2	2.1	3.0
Annen næringsvirksomhet	-15.7	-23.6	-22.5	-20.3	-20.6	2.9	2.4	2.5	0.5	0.9
Hotell- og restaurantdrift	-40.7	-22.5	0.3	24.6	28.0	2.6	0.2	4.0	1.7	2.2
Utleie av forretningsbygg	-17.1	-29.6	-29.6	-27.8	-29.4	2.7	2.6	2.4	0.3	1.0
Vannforsyning	-0.2	0.8	0.9	1.8	1.5	2.7	2.6	2.3	0.1	0.6
Tjenesteyting ellers	-12.9	-8.5	-5.1	-1.1	1.0	4.0	1.9	2.8	0.7	0.6
Offentlig forvaltningsvirksomhet	-11.4	-2.1	-5.5	11.1	-11.0	3.0	3.1	3.3	2.3	3.3
Statlig forvaltningsvirksomhet	-15.7	17.4	5.5	38.6	1.2	3.1	3.2	3.5	2.5	3.3
Kommunal forvaltningsvirksomhet	-9.3	-11.7	-11.4	-7.5	-16.4	2.9	3.1	3.2	2.2	3.2
MEMO:										
Fastlands-Norge	-21.6	-15.8	-16.3	-11.3	-8.6	3.2	2.7	3.3	1.6	2.5
Skjermede næringer .	-19.9	-14.3	-16.6	-10.0	-8.4	3.0	2.6	3.3	1.7	2.5
Utekonkurrerende næringer	-41.4	-38.8	-26.8	-30.9	-14.5	3.4	2.7	2.9	1.4	1.8
Hjemmekonkurrerende næringer	-23.9	-13.4	-4.0	-7.8	-7.3	5.1	4.3	3.4	1.4	3.3

1) Inkl. endring i husdyrbestand.

a) Anslag tildels basert på framskrivninger.

11*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A20. (4.6) Eksport av varer og tjenester. Volum- og prisendringer i prosent

	-----1989-----				--1990--	-----1989-----				--1990--
	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.a)	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.a)
	A. Prosentvis volumendring fra samme periode året før					B. Prosentvis prisendring fra samme periode året før				
Eksport i alt	5.1	15.4	14.1	7.0	10.1	9.3	12.9	10.6	11.6	2.7
Varer	5.6	18.6	16.5	6.5	10.1	10.0	13.5	10.8	12.7	1.7
Råolje og naturgass fra Nordsjøen	23.7	32.5	35.1	13.6	-0.2	5.0	20.5	19.3	39.1	11.2
Skip, nybygde	3.9	-77.4	-32.1	-31.1	-6.8	5.6	5.8	4.6	3.5	2.0
Skip, eldre	-2.6	199.1	127.1	-57.0	186.1	49.6	40.1	28.9	21.5	4.9
Oljeplattformer og moduler, nybygde	229.5	-99.5	199.5	102.4	122.2	3.2	7.6	7.0	4.4	3.2
Oljeplattformer, eldre	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Direkte eksport ved oljevirkosomhet	-50.6	-56.3	-44.6	291.0	199.0	-5.9	7.2	5.9	7.4	17.1
Andre varer	-4.6	12.0	6.1	8.4	14.9	12.0	8.8	5.0	0.4	-4.1
Produkter fra jordbruk, skog- bruk og fiske	12.6	29.7	19.8	13.4	12.0	-13.2	-15.1	-18.3	-16.9	-13.3
Bergverksprodukter	12.4	4.9	15.3	-6.3	21.0	16.9	11.8	7.8	6.8	-2.7
Industriprodukter .	-6.0	10.1	4.7	7.7	14.7	13.5	10.8	6.8	1.7	-3.8
Nærings- og nyttelsesmidler ..	-13.0	16.5	9.3	3.8	9.4	-1.7	-4.3	-4.4	-5.6	-0.6
Grafiske pro- dukter	9.2	17.3	-1.1	20.2	31.8	2.3	4.2	3.7	3.8	4.2
Treforedlings- produkter	-0.1	10.8	0.6	1.2	2.5	10.0	11.4	12.9	7.2	3.7
Kjemiske råvarer	-1.6	-6.0	9.5	33.6	19.6	8.8	5.6	-5.0	-5.2	-9.5
Raffinerte olje- produkter	-34.4	-3.8	3.0	55.6	159.8	10.9	27.7	29.3	39.7	24.9
Metaller	-2.5	8.8	-4.8	-3.5	8.5	34.4	27.2	16.0	-0.1	-19.8
Tekstil- og bekledningsvarer	-24.2	3.3	4.0	5.5	24.6	9.1	0.7	-0.4	-2.9	-1.1
Trevarer, møbler og innredninger .	37.3	110.9	72.8	67.0	52.1	4.1	0.7	1.4	3.3	6.6
Kjemiske og mineralske pro- dukter	-2.7	4.4	6.8	11.2	18.9	1.4	4.8	4.5	2.9	5.3
Andre verksted- produkter	-7.6	15.9	11.5	3.9	0.0	7.2	1.9	-0.1	0.5	0.7
Elektrisk kraft ...	245.6	398.2	75.9	84.2	51.4	-20.5	-39.3	-46.6	-16.4	17.8
Tjenester	3.8	7.5	8.8	8.2	10.3	7.3	10.9	10.0	8.7	5.3
Brutto frakter ved skipsfart	11.9	16.4	12.8	13.0	14.0	11.7	18.0	16.1	13.0	6.1
Brutto inntekter ved oljeboring	6.9	-1.8	-36.3	-19.5	22.2	14.1	13.2	6.3	10.0	5.5
Direkte eksport ved annen oljevirkosom- het	71.6	66.5	49.0	53.8	-25.6	4.7	5.1	6.0	4.1	3.2
Eksport av rør- tjenester	-5.2	-1.8	4.5	4.5	-2.1	-23.9	-26.4	-23.0	-15.3	-2.7
Utlendingers konsum i Norge	2.4	-3.7	-7.3	-12.9	-7.0	5.3	5.3	5.1	4.5	4.2
Andre tjenester	-11.8	-3.8	15.2	7.4	15.9	3.7	5.0	4.4	4.1	3.8

a) Anslag tildels basert på framskrivninger.

12*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A21. (4.7) Import av varer og tjenester. Volum- og prisendringer i prosent

	-----1989-----					--1990--				
	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.a)	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.a)
	A. Prosentvis volumendring fra samme periode året før					B. Prosentvis prisendring fra samme periode året før				
Import i alt	-6.0	-0.3	2.9	6.7	9.3	7.5	8.6	7.1	5.8	3.0
Varer	-9.4	-0.9	5.2	6.3	11.0	8.0	7.6	7.5	5.9	2.2
Skip, nybygde og eldre	106.2	13.7	105.8	21.3	-19.7	41.8	34.6	25.9	18.5	6.5
Oljeplattformer og moduler, nybygde og eldre	-73.6	-97.3	-53.9	-73.0	-91.9	6.5	-0.4	-7.5	0.6	17.1
Direkte import ved oljevirkosomhet	156.4	176.8	208.2	348.5	16.1	5.0	5.4	6.2	4.4	3.2
Andre varer	-14.9	-2.6	-3.0	0.9	14.9	5.5	5.2	4.6	2.5	2.3
Produkter fra jordbruk, skogbruk og fiske	-6.0	1.2	0.8	-5.9	-10.4	-0.8	7.9	4.2	0.9	7.3
Råolje	-59.2	-2.9	-42.2	-51.9	48.9	11.0	12.4	30.0	40.7	36.0
Bergverksprodukter	-17.0	-0.9	-12.1	10.1	17.6	24.2	18.6	19.0	21.7	10.5
Industriprodukter	-15.0	-2.7	-2.6	1.3	16.0	5.6	4.9	4.3	2.2	1.7
Nærings- og nytelsesmidler .	10.9	9.4	14.6	-2.3	2.9	0.8	2.2	1.1	0.4	2.7
Grafiske produkter	-3.5	-8.3	-3.8	0.5	-2.8	2.7	7.6	9.4	-1.1	10.9
Treforedlingsprodukter	-0.9	11.0	1.4	-3.4	10.5	3.1	3.4	6.7	5.9	2.3
Kjemiske råvarer	0.5	3.7	5.9	-7.4	20.8	18.6	17.5	17.6	7.2	-3.0
Raffinerte olje- produkter	51.9	30.7	4.1	-40.1	-19.3	17.8	33.5	5.1	28.0	11.8
Metaller	2.5	10.9	-15.8	5.9	15.8	24.3	19.7	12.4	6.5	-2.3
Tekstil- og beklædningsvarer .	-11.9	0.1	-4.9	6.8	12.5	-5.1	-7.1	-2.9	-3.0	2.4
Trevarer	-31.8	-22.8	-18.2	-8.6	9.3	3.0	0.8	1.2	0.7	6.4
Kjemiske og mineralske produkter	-9.2	0.6	-2.5	4.9	13.7	3.9	2.5	4.0	0.8	2.2
Andre verksted- produkter	-20.9	-16.9	-7.6	4.1	18.8	4.0	1.7	1.4	0.1	1.0
Transportmidler mv. uten tilsvarende norsk produksjon	-59.7	48.2	51.5	1.6	73.2	4.6	6.9	10.3	9.3	8.0
Elektrisk kraft ..	-69.0	-89.1	-59.4	-25.0	17.8	11.7	18.9	14.8	29.7	17.6
Tjenester	3.2	1.4	-1.5	7.6	5.3	6.2	11.1	6.3	5.5	4.9
Brutto utgifter ved skipsfart	11.3	18.5	14.4	13.7	13.1	8.6	18.0	6.2	5.8	4.0
Brutto utgifter ved oljeboring	11.2	118.5	222.4	287.8	75.7	4.6	5.0	5.9	4.0	3.2
Direkte import ved annen oljevirkosomhet	46.3	41.6	-3.0	99.7	10.0	10.7	12.1	9.3	5.5	6.4
Nordmenns konsum i utlandet	-16.5	-20.1	-16.7	-11.6	-3.8	5.0	7.0	5.6	4.4	5.7
Andre tjenester	11.0	2.4	2.0	3.8	0.5	3.7	5.8	6.3	6.0	5.2

a) Anslag tildels basert på framskrivninger.

13*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A27. (5.1) Bruttoproduksjon etter næring. Mill. kr 1)

	1988*	1989*	-----1989-----				--1990-- 1.kv. a)
			1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	
Bruttoproduksjon	1149130	1226238	288783	308159	305171	324125	306715
Næringsvirksomhet	945766	1015013	240754	255703	252984	265572	255954
Primærnæringer	39520	40158	7930	8988	14661	8578	8783
Jordbruk	25379	26030	3956	5123	11771	5180	4074
Skogbruk	4273	4560	1856	1162	370	1172	1966
Fiske og fangst, fiskeoppdrett	9868	9568	2118	2704	2519	2226	2742
Oljevirkosomhet	72349	105507	23987	27135	26009	28376	28737
Råolje og naturgass	66472	99077	22389	25582	24480	26626	27060
Rørtransport	5877	6430	1598	1553	1529	1750	1677
Industri og bergverks- drift	297538	316688	77933	81583	74462	82710	81976
Bergverksdrift	3856	4359	1009	1164	1081	1106	1097
Industri	293682	312329	76925	80419	73381	81604	80880
Skjermet industri	87986	91259	21334	23625	22315	23985	22138
Utekonkurrerende industri	71814	83307	20403	21240	20302	21362	21506
Hjemmekonkurrerende industri	133882	137763	35187	35555	30765	36256	37236
Elektrisitetsforsyning	48441	54426	14870	12611	11545	15400	16498
Bygge- og anleggs- virksomhet	102087	88948	20835	22379	21829	23905	18837
Varehandel	98102	100441	22490	25847	24742	27362	24232
Utenriks sjøfart og oljeboring	36933	47321	10696	11698	12165	12762	12896
Utenriks sjøfart ...	33992	44141	10044	10927	11365	11806	12146
Oljeboring	2941	3180	652	772	800	956	751
Samferdsel	63576	66882	14967	16939	17474	17501	15952
Boligtjenester	35323	39076	9422	9696	9896	10063	10280
Finansiell tjeneste- yting	41433	42905	10857	10831	10719	10497	10324
Annen næringsvirksomhet	110463	112662	26766	27994	29483	28419	27439
Hotell- og restaurantdrift	19496	20180	4361	4967	6226	4625	4573
Forretningsmessig tjenesteyting og utleievirkosomhet ...	49638	49613	12143	12336	12504	12630	12149
Tjenesteyting ellers	41329	42869	10261	10691	10753	11164	10716
Offentlig forvaltnings- virksomhet	137107	147094	33371	36771	36262	40690	35432
Statlig forvaltnings- virksomhet	51291	56161	11587	14138	13297	17138	12208
Kommunal forvaltnings- virksomhet	85816	90932	21784	22633	22964	23551	23225
Korreksjonsposter	66257	64132	14658	15685	15925	17864	15328
Påløpt merverdi- og investeringsavgift ...	59335	57887	13339	14154	14334	16060	13661
Avgiftskorreksjoner ..	6922	6245	1318	1532	1591	1804	1668
Frie banktjenester ...	.	.	.	.	.	.	.
MEMO:							
Fastlands-Norge	1039849	1073410	254100	269326	266997	282987	265081
Skjermede næringer ..	816155	833853	193527	207501	211960	220865	200534
Utekonkurrerende næringer	75671	87666	21412	22403	21383	22468	22602
Hjemmekonkurrerende næringer	148023	151891	39161	39421	33654	39654	41945

1) Uoverensstemmelsene i tabellene skyldes maskinell avrunding.
a) Anslag tildels basert på framskrivninger.

NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A28. (5.2) Bruttoproduksjon etter næring. Faste 1988-priser. Mill. kr 1)

	1988*	1989*	-----1989-----				--1990-- 1.kv.a)
			1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	
Bruttoproduksjon	1149129	1157825	277975	289449	287081	303321	284876
Næringsvirksomhet	945765	954072	230581	238873	236925	247693	236462
Primærnæringer	39520	40571	7936	9251	14702	8682	8907
Jordbruk	25379	25396	3896	5172	11420	4908	3994
Skogbruk	4273	4262	1761	1101	339	1060	1794
Fiske og fangst, fiskeoppdrett	9868	10913	2278	2977	2944	2714	3118
Oljevirksomhet	72349	90351	21868	22367	22551	23566	23804
Råolje og naturgass	66471	83569	20153	20717	20919	21780	22006
Rørtransport	5877	6782	1714	1650	1633	1785	1798
Industri og bergverks- drift	297538	299670	74698	77091	69965	77916	77350
Bergverksdrift	3857	4123	952	1103	1017	1051	1016
Industri	293681	295547	73747	75988	68948	76865	76334
Skjermet industri	87986	88683	21083	23151	21531	22918	21048
Utekonkurrerende industri	71814	74643	18483	18661	18121	19377	20188
Hjemmekonkurrerende industri	133881	132221	34180	34176	29295	34570	35098
Elektrisitetsforsyning	48441	52574	14296	12229	11188	14861	14938
Bygge- og anleggs- virksomhet	102087	86456	20632	21646	21133	23044	18034
Varehandel	98102	95857	21747	24206	23487	26417	22871
Utenriks sjøfart og oljeboring	36932	41511	9776	10432	10483	10821	11120
Utenriks sjøfart ...	33992	38632	9152	9735	9760	9985	10439
Oljeboring	2941	2879	624	697	723	836	681
Samferdsel	63576	63632	14385	16039	16592	16616	15138
Boligtjenester	35323	36532	9048	9106	9162	9217	9265
Finansiell tjeneste- yting	41433	39134	9928	9742	9742	9723	9362
Annen næringsvirksomhet	110463	107783	26268	26764	27921	26830	25673
Hotell- og restaurantdrift	19496	19155	4215	4754	5846	4341	4265
Forretningsmessig tjenesteyting og utleievirksomhet ...	49638	47844	11990	11860	11947	12048	11517
Tjenesteyting ellers	41329	40784	10063	10151	10128	10441	9890
Offentlig forvaltnings- virksomhet	137106	140857	32915	34984	34419	38539	33460
Statlig forvaltnings- virksomhet	51291	53705	11394	13480	12614	16216	11500
Kommunal forvaltnings- virksomhet	85815	87152	21521	21503	21805	22323	21960
Korreksjonsposter	66258	62897	14479	15592	15737	17088	14954
Påløpt merverdi- og investeringsavgift ...	59335	56416	13191	13858	13882	15486	13163
Avgiftskorreksjoner ..	6922	6481	1289	1734	1856	1603	1790
Frie banktjenester ...	.	.	.	.	.	.	.
MEMO:							
Fastlands-Norge	1039848	1025963	246332	256650	254047	268934	249952
Skjermede næringer .	816155	799801	188678	198632	202330	210162	188737
Utekonkurrerende næringer	75671	78766	19435	19765	19139	20428	21204
Hjemmekonkurrerende næringer	148022	147396	38219	38254	32578	38345	40011

1) Uoverensstemmelsene i tabellene skyldes maskinell avrunding.

a) Anslag tildels basert på framskrivninger.

15*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A29. (5.3) Vareinnsats etter næring. Mill. kr 1)

	1988*	1989*	1989				--1990-- 1.kv. a)
			1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	
Vareinnsats	566206	598652	140874	152388	145894	159498	149097
Næringsvirksomhet	496406	523255	123920	133979	127811	137545	132167
Primærnæringer	21918	22848	4335	7747	6047	4719	4978
Jordbruk	15907	16247	2840	5936	4390	3081	2957
Skogbruk	611	634	258	165	51	160	273
Fiske og fangst, fiskeoppdrett	5400	5966	1237	1645	1606	1478	1748
Oljevirksomhet	21933	28895	6850	7175	7278	7593	7710
Råolje og naturgass	21417	28265	6692	7022	7125	7425	7540
Rørtransport	517	630	157	153	152	167	170
Industri og bergverks- drift	206972	220745	53694	56796	52234	58021	57729
Bergverksdrift	2302	2592	585	696	643	668	653
Industri	204669	218152	53110	56100	51590	57352	57077
Skjermet industri	63195	65330	15257	16931	16120	17021	15607
Utekonkurrerende industri	50019	57552	13543	14518	14162	15329	15960
Hjemmekonkurrerende industri	91455	95271	24310	24651	21308	25002	25509
Elektrisitetsforsyning	25206	28812	7868	6608	6162	8174	8772
Bygge- og anleggs- virksomhet	65571	57735	13571	14447	14169	15548	12265
Varehandel	36948	37718	8372	9543	9302	10500	9167
Utenriks sjøfart og oljeboring	25664	31825	7141	8273	8032	8379	8414
Utenriks sjøfart	24701	30838	6932	8034	7782	8089	8178
Oljeboring	963	987	209	239	249	289	237
Samferdsel	27813	29329	6402	7089	7598	8240	7163
Boligtjenester	10438	11142	2704	2793	2808	2836	2869
Finansiell tjeneste- yting	13513	13288	3300	3325	3331	3332	3221
Annen nærings- virksomhet	40430	40919	9682	10183	10850	10203	9878
Hotell- og restaurantdrift	10156	10310	2229	2549	3163	2369	2362
Forretningsmessig tjenesteyting og utleievirksomhet ...	18905	18978	4655	4726	4769	4829	4655
Tjenesteyting ellers	11369	11630	2799	2908	2918	3005	2861
Offentlig forvaltnings- virksomhet	45172	49112	10231	11715	11529	15638	10714
Statlig forvaltnings- virksomhet	23607	26716	4890	6374	5930	9521	5074
Kommunal forvaltnings- virksomhet	21565	22397	5341	5341	5599	6116	5640
Korreksjonsposter	24628	26285	6722	6694	6554	6315	6216
Frie banktjenester	24628	26285	6722	6694	6554	6315	6216
MEMO:							
Fastlands-Norge	518608	537932	126883	136940	130584	143526	132973
Skjermede næringer .	368821	375917	86950	95264	92814	100889	88830
Utekonkurrerende næringer	52321	60144	14127	15213	14806	15997	16613
Hjemmekonkurrerende næringer	97466	101871	25805	26462	22965	26640	27531

1) Uoverensstemmelsene i tabellene skyldes maskinell avrunding.
a) Anslag tildels basert på framskrivninger.

16*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A30. (5.4) Vareinnsats etter næring. Faste 1988-priser. Mill. kr 1)

	1988*	1989*	-----1989-----				--1990--
			1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	
Vareinnsats	566206	567796	136167	144106	137513	150010	139034
Næringsvirksomhet	496406	497547	120249	127097	120760	129442	123458
Primærnæringer	21918	22189	4251	7480	5850	4608	4781
Jordbruk	15907	15608	2753	5693	4191	2971	2818
Skogbruk	611	609	252	157	48	152	256
Fiske og fangst, fiskeoppdrett	5400	5972	1247	1629	1611	1485	1707
Oljevirkomhet	21933	27522	6644	6820	6883	7174	7248
Råolje og naturgass	21417	26925	6493	6675	6740	7017	7090
Rørtransport	517	596	151	145	144	157	158
Industri og bergverks- drift	206972	208749	51942	53649	48949	54209	53909
Bergverksdrift	2302	2462	568	659	607	627	607
Industri	204669	206288	51374	52990	48342	53582	53303
Skjermet industri	63195	63769	15100	16621	15579	16469	15052
Utekonkurrerende industri	50019	52119	12747	13012	12721	13639	14224
Hjemmekonkurrerende industri	91455	90400	23527	23357	20042	23474	24027
Elektrisitetforsyning	25206	27357	7439	6363	5822	7733	7773
Bygge- og anleggs- virksomhet	65571	55531	13252	13903	13574	14801	11583
Varehandel	36948	36102	8191	9117	8846	9949	8614
Utenriks sjøfart og oljeboring	25664	29217	6851	7397	7382	7587	7744
Utenriks sjøfart ...	24701	28274	6647	7168	7145	7313	7521
Oljeboring	963	943	204	228	237	274	223
Samferdsel	27813	27916	6249	6716	7186	7765	6696
Boligtjenester	10438	10795	2674	2691	2707	2723	2738
Finansiell tjeneste- yting	13513	12763	3238	3177	3177	3171	3053
Annen næringsvirksomhet	40430	39407	9519	9785	10383	9720	9319
Hotell- og restaurantdrift	10156	9978	2195	2476	3045	2261	2222
Forretningsmessig tjenesteyting og utleievirkomhet ...	18905	18222	4567	4517	4550	4589	4386
Tjenesteyting ellers	11369	11207	2757	2792	2788	2870	2710
Offentlig forvaltnings- virksomhet	45172	47164	10048	11267	11011	14839	10085
Statlig forvaltnings- virksomhet	23606	25612	4793	6134	5658	9027	4771
Kommunal forvaltnings- virksomhet	21565	21552	5254	5133	5353	5812	5314
Korreksjonsposter	24628	23084	5870	5742	5742	5730	5492
Frie banktjenester ...	24628	23084	5870	5742	5742	5730	5492
MEMO:							
Fastlands-Norge	518608	511057	122672	129890	123247	135249	124042
Skjermede næringer .	368821	359495	84331	91076	88217	95871	83222
Utekonkurrerende næringer	52321	54580	13316	13671	13328	14266	14830
Hjemmekonkurrerende næringer	97466	96981	25025	25143	21702	25111	25990

1) Uoverensstemmelsene i tabellene skyldes maskinell avrunding.

a) Anslag tildels basert på framskrivninger.

17*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A35. (6.1) Privat konsum. Mill. kr 1)

	1988*	1989*	-----1989-----				--1990-- 1.kv.a)
			1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	
Privat konsum	308604	316015	73065	77949	79451	85550	78468
Spesifisert innen-							
landsk konsum	295961	306109	71095	75681	76388	82945	76368
Matvarer	57628	59071	13630	14836	14683	15922	14255
Drikkevarer og							
tobakk	20746	21667	4684	5610	5256	6116	4862
Klær og skotøy	22532	22601	4688	5596	5423	6894	5357
Bolig, lys og bren-							
sel	55129	59191	15309	13981	13600	16301	16651
Møbler og hushold-							
ningsartikler	22324	21990	5051	5058	5403	6478	5353
Helsepleie.....	12682	13342	3320	3299	3245	3477	3525
Transport, post- og							
teletjenester	41186	40955	9394	10848	10479	10233	10211
Fritidssysler og ut-							
danning	27513	29430	6659	7150	7397	8224	7143
Andre varer og tje-							
nester	36221	37862	8359	9303	10901	9300	9013
Korreksjonsposter.....	12643	9905	1970	2268	3064	2604	2100
Nordmenns konsum i							
utlandet	22771	19945	4066	4843	6561	4475	4132
Utlendingers konsum							
i Norge	-10128	-10040	-2096	-2576	-3498	-1871	-2031

1) Uoverensstemmelsene i tabellene skyldes maskinell avrunding.

a) Anslag tildels basert på framskrivninger.

NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A36. (6.2) Privat konsum. Faste 1988-priser. Mill. kr 1)

	1988*	1989*	1989				--1990-- 1.kv.a)
			1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	
Privat konsum	308604	302799	71206	74758	75660	81175	73305
Spesifisert innen-							
landsk konsum	295961	293473	69316	72597	72787	78774	71425
Matvarer	57628	57403	13438	14450	14120	15395	13601
Drikkevarer og							
tobakk	20746	20605	4475	5346	4992	5792	4362
Klær og skotøy	22532	21853	4716	5344	5310	6483	5258
Bolig, lys og bren-							
sel	55129	55862	14754	13224	12709	15176	15006
Møbler og hushold-							
ningsartikler	22324	21276	4926	4896	5204	6250	5120
Helsepleie	12681	12868	3289	3177	3099	3303	3326
Transport, post- og							
teletjenester	41186	38896	9047	10288	9887	9673	9516
Fritidssysler og ut-							
danning	27513	28341	6489	6920	7090	7843	6712
Andre varer og tje-							
nester	36221	36368	8181	8953	10376	8859	8524
Korreksjonsposter.....	12643	9325	1890	2161	2874	2401	1879
Nordmenns konsum i							
utlandet	22771	18887	3925	4621	6178	4162	3773
Utlendingers konsum							
i Norge	-10128	-9561	-2035	-2461	-3305	-1761	-1893

1) Uoverensstemmelsene i tabellene skyldes maskinell avrunding.

a) Anslag tildels basert på framskrivninger.

19*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A38. (6.9) Bruttoinvestering i fast kapital etter art og næring. Mill. kr 1)

	1988*	1989*	1989				1990
			1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.a)
Bruttoinvestering i fast kapital	169359	170530	30962	48087	41970	49511	29599
Beboelseshus, driftsbygg og andre anlegg 2)	86340	73204	17767	18200	17824	19412	15096
Aktiverte utgifter til oljeboring og oljleting, olje- og gasserledning	8013	10508	1373	3479	2921	2735	2039
Skip og båter	13684	23147	4297	4016	4488	10346	3071
Fly, biler mv. og rullende materiell ...	6981	6450	1152	1518	2058	1722	2376
Oljeborerigger og -skip, oljeutvinningsplattformer mv.	22502	28658	96	13780	7692	7091	951
Maskiner, redskap og inventar ellers	31838	28563	6276	7095	6986	8206	6066
Næringsvirksomhet	146716	147588	25955	42696	36576	42360	25000
Primærnæringer	6735	5363	909	1636	1511	1308	1036
Jordbruk	3970	3387	558	1025	972	831	583
Skogbruk	691	744	82	270	210	182	82
Fiske og fangst, fiskeoppdrett	2074	1232	269	340	329	294	371
Oljevirkksomhet	32953	42003	2249	18181	11277	10295	3691
Råolje og naturgass	32551	41575	2223	18085	11071	10197	3475
Rørtransport	402	428	27	96	206	99	215
Industri og bergverksdrift	19134	15787	3430	3931	3970	4456	3052
Bergverksdrift	465	724	184	148	175	217	184
Industri	18669	15063	3246	3783	3795	4238	2868
Skjermet industri	4488	3900	853	1027	862	1159	812
Utekonkurrerende industri	7811	4826	1092	1136	1234	1364	926
Hjemmekonkurrerende industri	6370	6337	1302	1620	1699	1716	1130
Elektrisitetsforsyning	9204	7146	1641	1720	1656	2128	1269
Bygge- og anleggsvirkksomhet	3355	2355	640	520	584	610	600
Varehandel	4967	3937	814	911	1034	1179	1127
Utenriks sjøfart og oljeboring	12204	21695	3699	3534	4194	10269	2477
Utenriks sjøfart ...	12480	22457	4170	3786	4307	10195	2782
Oljeboring	-276	-763	-471	-252	-113	74	-305
Samferdsel	8847	8597	1975	2306	2293	2022	2714
Boligtjenester	29603	24468	6223	6015	6135	6096	5332
Finansiell tjenesteyting	5603	4783	1226	1170	1180	1206	1182
Annen næringsvirksomhet	14111	11455	3148	2772	2743	2792	2521
Hotell- og restaurantdrift	188	168	33	38	52	45	43
Utleie av forretningsbygg	10335	7812	2269	1874	1816	1852	1618
Vannforsyning	799	821	199	207	204	211	204
Tjenesteyting ellers	2789	2655	647	653	670	684	657
Offentlig forvaltningsvirksomhet	22642	22942	5006	5391	5393	7151	4598
Statlig forvaltningsvirksomhet	7970	9352	1531	2122	2099	3600	1600
Kommunal forvaltningsvirksomhet	14673	13590	3475	3269	3294	3551	2999
MEMO:							
Fastlands-Norge	124202	106832	25014	26372	26499	28947	23431
Skjermede næringer .	106791	92969	22085	22858	22852	25174	20738
Utekonkurrerende næringer	8276	5551	1276	1284	1409	1581	1110
Hjemmekonkurrerende næringer	9135	8313	1652	2230	2238	2192	1582

1) Uoverensstemmelsene i tabellene skyldes maskinell avrunding.

2) Inkl. endring i husdyrbestand.

a) Anslag tildels basert på framskrivninger.

20*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A39. (6.10) Bruttoinvestering i fast kapital etter art og næring.
Faste 1988-priser. Mill. kr 1)

	1988*	1989*	1989-				--1990-- 1.kv.a)
			1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	
Bruttoinvestering i fast kapital	169359	161231	30096	45708	39664	45764	28052
Beboelseshus, driftsbygg og andre anlegg 2)	86340	71330	17594	17630	17294	18812	14552
Aktiverte utgifter til oljeboring og oljleting, olje- og gasserledning	8013	9841	1312	3282	2737	2511	1884
Skip og båter	13684	19031	3682	3443	3641	8265	2539
Fly, biler mv. og rullende materiell ...	6981	6219	1170	1524	1954	1571	2281
Oljeborerigger og -skip, oljeutvinningsplattformer mv.	22502	26933	178	12886	7217	6652	884
Maskiner, redskap og inventar ellers	31838	27876	6159	6942	6821	7954	5912
Næringsvirksomhet	146716	138954	25144	40484	34441	38885	23648
Primærnæringer	6735	5157	887	1574	1445	1252	977
Jordbruk	3970	3303	550	1000	946	807	569
Skogbruk	691	724	80	262	204	177	80
Fiske og fangst, fiskeoppdrett	2074	1130	256	312	295	267	328
Oljevirkosomhet	32953	39532	2248	17075	10593	9616	3425
Råolje og naturgass	32551	39132	2223	16984	10400	9526	3226
Rørtransport	402	400	25	91	193	90	199
Industri og bergverksdrift	19134	15377	3382	3831	3861	4303	2954
Bergverksdrift	465	706	182	144	170	210	178
Industri	18668	14671	3200	3687	3691	4093	2776
Skjermet industri	4488	3797	841	1000	838	1118	786
Utekonkurrerende industri	7811	4703	1075	1108	1201	1319	897
Hjemmekonkurrerende industri	6369	6171	1283	1579	1653	1656	1093
Elektrisitetforsyning	9204	7012	1621	1679	1621	2092	1251
Bygge- og anleggsvirksomhet	3355	2305	632	510	569	594	589
Varehandel	4967	3823	813	903	996	1112	1097
Utenriks sjøfart og oljeboring	12204	17707	3117	2989	3389	8212	2026
Utenriks sjøfart ...	12480	18453	3569	3246	3495	8143	2304
Oljeboring	-276	-746	-452	-257	-106	69	-278
Samferdsel	8847	8374	1959	2267	2207	1941	2619
Boligtjenester	29603	23795	6162	5818	5939	5876	5105
Finansiell tjenesteyting	5603	4649	1211	1136	1144	1158	1133
Annen næringsvirksomhet	14111	11222	3113	2702	2676	2730	2471
Hotell- og restaurantdrift	188	163	32	38	50	43	42
Utleie av forretningsbygg	10335	7660	2247	1822	1772	1819	1586
Vannforsyning	799	806	197	201	200	207	200
Tjenesteyting ellers	2789	2593	637	641	654	662	643
Offentlig forvaltningsvirksomhet	22643	22277	4951	5224	5223	6878	4405
Statlig forvaltningsvirksomhet	7970	9064	1514	2057	2033	3460	1532
Kommunal forvaltningsvirksomhet	14673	13213	3437	3166	3191	3418	2873
MEMO:							
Fastlands-Norge	124202	103992	24730	25644	25682	27936	22601
Skjermede næringer .	106791	90558	21853	22239	22159	24307	20025
Utekonkurrerende næringer	8276	5409	1257	1252	1371	1529	1075
Hjemmekonkurrerende næringer	9135	8024	1620	2153	2152	2100	1501

1) Uoverensstemmelsene i tabellene skyldes maskinell avrunding.
2) Inkl. endring i husdyrbestand.
a) Anslag tildels basert på framskrivninger.

21*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A40. (6.13) Eksport av varer og tjenester. Mill. kr 1)

	1988*	1989*	1989				1990
			1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv. a)
Eksport i alt	213884	262088	60519	66933	66486	68149	68430
Varer	152306	189987	44186	49129	46998	49673	49462
Råolje og naturgass fra Nordsjøen	48514	73540	17003	18817	18375	19345	18875
Skip, nybygde	2214	1472	545	150	308	469	518
Skip, eldre	3023	4068	472	862	1744	991	1416
Oljeplattformer og moduler, nybygde	26	25	2	0	14	9	4
Oljeplattformer, eldre	467	883	475	267	141	0	316
Direkte eksport ved oljevirkosomhet	163	224	10	20	35	159	35
Andre varer	97899	109774	25679	29013	26382	28700	28298
Produkter fra jordbruk, skog- bruk og fiske	4773	4760	1173	1282	944	1360	1139
Bergverksprodukter	1646	1920	443	493	487	498	521
Industriprodukter .	90986	102306	23967	27036	24772	26530	26466
Nærings- og nyttelsesmidler ..	10189	10116	2260	2543	2473	2839	2457
Grafiske pro- dukter	183	211	47	51	51	63	64
Treforedlings- produkter	8667	9854	2326	2586	2450	2491	2473
Kjemiske råvarer	8543	9249	2257	2439	2239	2314	2441
Raffinerte olje- produkter	4558	5961	884	1426	1728	1923	2867
Metaller	26651	31336	7893	8570	7562	7311	6866
Tekstil- og bekleddingsvarer	1604	1570	345	397	373	455	425
Trevarer, møbler og innredninger .	1378	2410	479	659	528	743	776
Kjemiske og mineralske pro- dukter	8900	9649	2309	2341	2290	2709	2892
Andre verksted- produkter	20313	21950	5167	6023	5078	5682	5204
Elektrisk kraft ...	494	788	96	201	178	311	172
Tjenester	61578	72101	16333	17804	19488	18476	18968
Brutto frakter ved skipsfart	32283	42026	9551	10394	10833	11249	11558
Brutto inntekter ved oljeboring	275	262	69	77	51	64	89
Direkte eksport ved annen oljevirkosom- het	710	1194	326	290	267	311	250
Eksport av rør- tjenester	2340	1830	488	413	378	551	465
Utlendingers konsum i Norge	10128	10040	2096	2576	3498	1871	2031
Andre tjenester	15842	16748	3803	4054	4461	4430	4574

1) Uoverensstemmelsene i tabellene skyldes maskinell avrundning.

a) Anslag tildels basert på framskrivninger.

NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A41. (6.14) Eksport av varer og tjenester. Faste 1988-priser. Mill. kr 1)

	1988*	1989*	-----1989-----				--1990-- 1.kv.a)
			1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	
Eksport i alt	213883	235854	55766	59620	59676	60793	61405
Varer	152306	169880	40302	43153	42045	44380	44353
Råolje og naturgass							
fra Nordsjøen	48514	60928	15099	14905	15430	15494	15071
Skip, nybygde	2214	1409	529	142	293	445	493
Skip, eldre	3023	3228	388	707	1364	769	1111
Oljeplattformer og							
moduler, nybygde	26	24	2	0	13	9	4
Oljeplattformer,							
eldre	467	861	457	272	132	0	288
Direkte eksport ved							
oljevirkosomhet	163	210	11	19	33	147	32
Andre varer	97899	103220	23816	27108	24779	27517	27355
Produkter fra							
jordbruk, skog-							
bruk og fiske	4773	5654	1255	1500	1156	1743	1405
Bergverksprodukter	1646	1738	389	451	439	459	471
Industriprodukter .	90986	94673	22063	24822	22851	24936	25314
Nærings- og							
nyttelsesmidler ..	10189	10552	2292	2643	2632	2985	2506
Grafiske pro-							
dukter	183	204	46	49	49	60	61
Treforedlings-							
produkter	8667	8935	2198	2362	2170	2205	2253
Kjemiske råvarer	8543	9162	2157	2318	2287	2400	2579
Raffinerte olje-							
produkter	4558	4653	773	1082	1394	1404	2009
Metaller	26651	26493	6538	7026	6338	6591	7095
Tekstil- og							
bekleddingsvarer	1603	1546	337	390	364	454	420
Trevarer, møbler							
og innredninger .	1378	2357	469	672	511	705	713
Kjemiske og							
mineralske pro-							
dukter	8900	9338	2232	2288	2226	2593	2654
Andre verksted-							
produkter	20313	21433	5021	5994	4879	5540	5022
Elektrisk kraft ...	494	1156	109	335	333	379	165
Tjenester	61578	65975	15464	16467	17632	16413	17051
Brutto frakter ved							
skipsfart	32283	36652	8678	9236	9266	9471	9895
Brutto inntekter ved							
oljeboring	275	238	66	69	46	56	81
Direkte eksport ved							
annen oljevirkosom-							
het	710	1138	316	276	252	294	235
Eksport av rør-							
tjenester	2340	2345	643	550	523	629	630
Utlendingers konsum							
i Norge	10128	9561	2035	2461	3305	1761	1893
Andre tjenester	15841	16041	3725	3874	4240	4201	4317

1) Uoverensstemmelsene i tabellene skyldes maskinell avrunding.

a) Anslag tildels basert på framskrivninger.

NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A42. (6.15) Import av varer og tjenester. Mill. kr 1)

	1988*	1989*	-----1989-----				--1990-- 1.kv.a)
			1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	
Import i alt	218011	236052	52448	58247	58267	67090	59018
Varer	154598	166340	36985	40858	39179	49317	41944
Skip, nybygde og eldre	14366	25813	4420	4333	5973	11087	3778
Oljeplattformer og moduler, nybygde og eldre	808	173	111	7	29	25	11
Direkte import ved oljevirksomhet	785	2784	367	608	587	1221	440
Andre varer	138638	137570	32087	35911	32589	36983	37715
Produkter fra jordbruk, skogbruk og fiske	5461	5463	1481	1518	1122	1342	1423
Råolje	823	588	118	191	173	107	238
Bergverksprodukter	1987	2276	499	570	560	646	649
Industriprodukter	130279	129209	29981	33627	30727	34873	35395
Nærings- og nytelsesmidler	5823	6332	1425	1586	1642	1679	1505
Grafiske produkter	1923	1935	458	452	506	519	493
Treforedlingsprodukter	4048	4317	1062	1113	1010	1131	1200
Kjemiske råvarer	7109	8221	1912	2333	2017	1958	2240
Raffinerte oljeprodukter	2641	3215	840	902	682	791	758
Metaller	12248	14181	3381	3776	3071	3953	3825
Tekstil- og beklædningsvarer	13264	12300	3105	2656	3286	3252	3577
Trevarer	5661	4551	1076	1176	1001	1298	1251
Kjemiske og mineralske produkter	24507	24809	5689	6354	5852	6913	6612
Andre verkstedprodukter	46205	41934	9987	10733	9416	11797	11979
Transportmidler mv. uten tilsvarende norsk produksjon	6849	7413	1044	2545	2242	1581	1953
Elektrisk kraft	89	33	7	5	7	14	10
Tjenester	63413	69712	15463	17388	19088	17772	17074
Brutto utgifter ved skipsfart	21925	27467	6158	7174	6930	7206	7239
Brutto utgifter ved oljeboring	276	732	92	151	225	264	166
Direkte import ved annen oljevirksomhet	2713	4174	859	976	977	1362	1005
Nordmenns konsum i utlandet	23295	20555	4189	4984	6701	4681	4260
Andre tjenester	15203	16784	4167	4103	4255	4260	4404

1) Uoverensstemmelsene i tabellene skyldes maskinell avrunding.

a) Anslag tildels basert på framskrivninger.

24*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

Tabell A43. (6.16) Import av varer og tjenester. Faste 1988-priser. Mill. kr 1)

	1988*	1989*	1989				--1990-- 1.kv.a)
			1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	
Import i alt	218011	220008	50347	54693	53918	61050	55026
Varer	154599	155013	35458	38629	36180	44745	39352
Skip, nybygde og eldre	14366	20628	3698	3582	4676	8672	2969
Oljeplattformer og moduler, nybygde og eldre	808	168	105	7	31	25	9
Direkte import ved oljevirkosomhet	785	2644	356	578	556	1154	414
Andre varer	138638	131573	31299	34463	30918	34894	35960
Produkter fra jordbruk, skogbruk og fiske	5461	5308	1514	1415	1073	1306	1356
Råolje	823	482	105	165	131	82	156
Bergverksprodukter	1987	1879	434	491	447	508	511
Industriprodukter	130279	123876	29240	32388	29262	32986	33930
Nærings- og nytelsesmidler ..	5823	6266	1434	1565	1623	1644	1475
Grafiske produkter	1923	1853	453	423	472	505	440
Treforedlingsprodukter	4048	4122	1025	1073	963	1062	1132
Kjemiske råvarer	7109	7145	1681	2024	1693	1747	2030
Raffinerte olje- produkter	2642	2667	745	720	573	629	602
Metaller	12248	12342	3031	3270	2623	3418	3511
Tekstil- og be- klødningsvarer ..	13264	12858	3316	2906	3350	3286	3731
Trevarer	5661	4478	1069	1171	995	1243	1169
Kjemiske og mineralske pro- dukter	24507	24130	5617	6277	5668	6568	6385
Andre verksted- produkter	46205	41155	9867	10549	9280	11460	11721
Transportmidler mv. uten til- svarende norsk produksjon	6849	6861	1002	2411	2023	1425	1735
Elektrisk kraft ..	89	28	6	4	6	11	7
Tjenester	63412	64995	14889	16063	17738	16305	15674
Brutto utgifter ved skipsfart	21925	25098	5895	6362	6347	6494	6666
Brutto utgifter ved oljeboring	276	695	89	144	213	249	156
Direkte import ved annen oljevirkosom- het	2713	3819	800	894	889	1236	880
Nordmenns konsum i utlandet	23295	19463	4043	4756	6310	4355	3889
Andre tjenester	15203	15920	4062	3908	3979	3971	4082

1) Uoverensstemmelsene i tabellene skyldes maskinell avrunding.
a) Anslag tildels basert på framskrivninger.

KONJUNKTURINDIKATORER FOR NORGE

TABELL B1: OLJE- OG GASSPRODUKSJON

Produksjon av råolje i millioner tonn og naturgass i milliarder standard kubikkmeter. Tallene for årene viser gjennomsnittlig månedsproduksjon.

	1985	1986	1987	1988	1989	-----1989/90-----					
						Nov.	Des.	Jan.	Feb.	Mars	Apr.
Råolje	3.2	3.5	4.1	4.7	6.2	6.6	6.1	6.7	6.1	6.9	6.7
Naturgass	2.2	2.3	2.4	2.5	2.7	2.9	3.0	3.0	2.7	2.9	2.1

TABELL B2: PRODUKSJONSINDEKS EFTER NÆRING OG ANVENDELSE

Sesongjusterte indekser. 1980=100.

Årsindeksene er et gjennomsnitt av månedsindeksene for året.

	1985	1986	1987	1988	1989	-----1989/90-----					
						Nov.	Des.	Jan.	Feb.	Mars	Apr.
Produksjon etter næring:											
Bergv.dr., industri og kraftf. 1)	107	108	110	111	113	113	114	111	111	112	113
Bergverksdrift 1)	115	124	116	112	120	118	115	119	126	121	118
Industri	105	107	108	107	108	107	109	106	107	105	110
Kraftforsyning	118	111	119	125	136	137	138	130	125	136	145
Produksjon etter anvendelse:											
Eksport 1)	118	119	123	125	128	128	128	128	127	128	129
Konsum	104	104	106	107	109	108	111	108	108	106	112
Investering 2)	174	175	175	166	166	161	170	159	165	162	173
Vareinnsats i bygg og anlegg	104	109	110	105	102	100	102	99	99	98	102
Vareinnsats ellers	94	94	96	97	100	100	101	98	99	98	101

1)Utenom utvinning av olje og naturgass.

2)Se merknad etter tabell 17.

TABELL B3: INDUSTRIPRODUKSJON - PRODUKSJONSINDEKSEN

Endring i prosent fra foregående år og fra samme periode året før i et tremåneders glidende gjennomsnitt 1).

	1987	1988	1989	-----1989/90-----					
				Okt.	Nov.	Des.	Jan.	Feb.	Mars
Industri ialt	1.7	-1.1	0.5	2.2	2.5	1.6	1.2	4.8	1.1
Næringsmidler, drikkev. og tobakk	1.3	-1.7	0.2	-0.2	-1.3	-5.2	-3.3	0.6	-2.1
Tekstilvarer, bekledn.v., lær mv.	-7.4	-15.2	-11.8	-7.5	-4.8	-1.1	2.0	9.1	-0.4
Trevarer	-1.7	-4.4	-3.0	0.4	2.1	-1.4	-2.5	4.1	-2.4
Treforedling	-1.0	1.3	6.5	4.5	4.2	4.1	3.3	5.4	-1.1
Grafisk produksjon og forlagsv.	2.0	1.2	0.2	-1.8	-0.9	-2.0	-2.5	0.7	-0.8
Kjemiske prod., mineraloljep. mv.	5.2	-1.1	4.4	18.5	19.6	18.3	15.5	15.8	14.8
Mineralske produkter	3.0	-5.7	-9.4	-8.4	-7.9	-8.4	-7.8	-0.4	-4.1
Jern, stål og ferrolegeringer	-4.7	6.2	-1.4	-14.2	-10.7	-5.1	-5.6	-5.0	-8.1
Ikke-jernholdige metaller	11.7	9.4	3.5	0.9	-0.9	-1.5	-1.6	0.5	-1.9
Metallvarer	0.0	-3.2	-2.3	-1.2	-0.2	-1.0	-1.6	3.8	-1.4
Maskiner	1.0	-5.3	-0.7	-2.3	-1.6	-1.3	-1.2	2.8	0.1
Elektriske apparater og materiell	6.3	2.8	3.4	8.5	5.1	2.3	1.0	5.1	-1.4
Transportmidler	-2.8	-2.9	1.6	2.4	2.6	1.5	1.9	7.0	2.3
Tekn. og vitensk. instr. mv.	-1.0	-1.6	2.0	2.6	5.0	3.8	4.7	8.7	4.3
Industriproduksjon ellers	-7.5	-2.8	-6.7	-1.8	-2.3	-4.6	-3.5	7.8	1.7

1)Tallene i kolonnene for månedene viser endring i prosent fra samme periode året før for summen av produksjonen for den aktuelle måneden, måneden før og måneden etter.

KONJUNKTURINDIKATORER FOR NORGE

TABELL B4: ORDRETILGANG - INDUSTRI

Ordretilgang til utvalgte industrigrupper, fordelt på eksport- og hjemmemarkedet. Sesongjusterte verdiindekser. 1976=100. Tallene for årene viser gjennomsnittet av kvartalstallene for det samme året.

	1986	1987	1988	1989	-----1988-----				-----1989-----				1990
					1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	
Produksjon av kjemiske råvarer:													
Ordretilgang i alt	210	221	227	231	232	222	224	230	237	212	233	241	222
For eksport	219	240	251	273	259	227	241	275	273	255	268	295	254
Fra hjemmemarkedet	199	196	194	173	176	219	189	191	170	155	175	190	161
Produksjon av metaller:													
Ordretilgang i alt	220	253	350	394	300	333	342	424	443	442	357	333	326
For eksport	227	274	380	436	327	361	366	465	482	494	398	369	362
Fra hjemmemarkedet	193	181	250	253	202	244	259	293	308	273	217	214	201
Produksjon av verkstedprodukter ekskl. transportmidler og oljerigger mv.:													
Ordretilgang i alt	203	216	220	215	216	218	216	228	230	203	228	196	220
For eksport	224	263	283	337	256	309	250	318	407	298	332	312	362
Fra hjemmemarkedet	194	197	194	165	203	189	188	194	163	173	171	152	166

TABELL B5: ORDRERESERVER - INDUSTRI

Ordreserver i utvalgte industrigrupper, fordelt på eksport- og hjemmemarkedet. Verdiindekser. 1976=100. Tallene for årene viser gjennomsnittet av kvartalstallene for det samme året.

	1986	1987	1988	1989	-----1988-----				-----1989-----				1990
					1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	
Produksjon av kjemiske råvarer:													
Ordreserver i alt	228	207	189	187	207	177	157	214	207	175	173	194	184
For eksport	186	177	183	194	200	158	134	238	215	177	179	207	188
Fra hjemmemarkedet	282	245	197	179	215	201	186	185	197	174	165	179	178
Produksjon av metaller:													
Ordreserver i alt	116	137	212	283	184	188	206	269	315	284	271	262	267
For eksport	127	164	251	334	228	221	238	316	372	337	320	307	316
Fra hjemmemarkedet	85	65	109	150	68	103	121	144	167	147	144	144	140
Produksjon av verkstedprodukter ekskl. transportmidler og oljerigger mv.:													
Ordreserver i alt	249	257	255	253	252	270	251	246	262	258	256	236	250
For eksport	305	335	363	443	367	359	363	366	449	443	442	437	483
Fra hjemmemarkedet	225	224	209	172	203	233	204	195	181	178	177	150	151

27*
KONJUNKTURINDIKATORER FOR NORGE

TABELL B6: LAGERBEHOLDNING

Lagerbeholdning i industri og engroshandel. Volumindekser. 1982=100.

	1986	1987	1988	1989	1987	1988				1989			
					4.kv	1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	1.kv	2.kv	3.kv	4.kv
Industri og engroshandel:													
Lager i alt:	86	83	77	75	80	79	79	76	74	74	74	78	74
Importerte varer:													
Lager i alt	89	81	75	59	75	76	81	72	70	65	59	56	57
Norskproduserte varer:													
For innenlandsk bruk	95	96	90	95	95	93	91	90	87	93	95	102	92
For eksport	67	64	56	59	61	59	55	56	56	54	56	61	63
Industri:													
Lager i alt	80	77	72	74	75	74	75	69	70	72	75	74	74
Lager av egne produkter	79	78	72	75	75	76	75	67	69	71	76	75	77
Lager av råstoffer	84	77	72	72	77	70	77	71	71	75	74	71	66
Lager etter vare:													
Jern og stål	79	71	66	65	68	66	68	66	64	65	68	64	61
Andre uedle metaller	60	54	43	46	44	39	47	41	45	38	43	48	54
Tre- og treforedl.prod.	75	74	83	76	72	82	92	81	77	80	81	74	67

TABELL B7: ARBEIDSMARKEDET - ARBEIDSKRAFTUNDERSØKELSEN

Tallet på arbeidssøkere uten arbeidsinntekt og tallet på sysselsatte. 1000 personer. 2)

	1986	1987	1988	1989	1988				1989				1990
					1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	1.kv
Arbeidssøkere uten arbeidsinntekt:													
Kvinner	24	25	33	45	27	28	38	40	47	45	44	42	50
Menn	18	21	36	61	27	37	37	44	61	58	65	60	74
Totalt	42	45	70	106	54	65	75	84	108	104	109	101	124
Tallet på sysselsatte 1)	2086	2126	2114	2049	2126	2126	2124	2080	2051	2068	2054	2022	2008

1) F.o.m. 1986 inkluderes også familiemedarbeidere med ukentlig arbeidstid under 10 timer.

2) Omlegging av AKU f.o.m. 2.kvartal 1988.

TABELL B8: ARBEIDSMARKEDET - ARBEIDSKONTORENEs REGISTRERINGER

Tallet på registrerte arbeidsløse og ledige plasser. Arbeidsløshetsprosenten.

	1987	1988	1989	1989/90							
				Des.	Jan.	Feb.	Mars	Apr.	Mai		
Sesongjusterte tall:											
Registrerte arbeidsløse 1000 pers.	32.4	49.3	82.9	86.7	94.2	90.8	90.7	91.1	89.8		
Ujusterte tall:											
Registrerte arbeidsløse 1000 pers.	32.4	49.3	82.9	88.2	101.9	97.6	93.8	91.5	84.8		
Herav: Permitterte 1000 pers.	4.6	9.4	17.4	19.2	22.5	22.2	20.6	19.2	15.4		
Ledige plasser 1000 pers.	12.4	8.7	6.9	2.3	6.3	8.0	9.1	7.7	8.5		
Arbeidsløshetsprosenten 1)	1.5	2.3	3.8	4.0	4.7	4.5	4.4	4.2	3.9		
Arb.løse/led.plasser	2.7	7.0	14.5	38.3	16.2	12.3	10.3	11.9	10.0		

1) Registrerte ledige i prosent av arbeidsstyrken ifølge AKU.

28*
KONJUNKTURINDIKATORER FOR NORGE

TABELL B9: INDUSTRIINVESTERINGER I VERDI - INVESTERINGSUNDERSØKELSEN
Antatte og utførte industriinvesteringer. Mill.kr. Sesongjustert.
Tallene for årene viser gjennomsnittet av kvartalstallene for det samme året.

	1987	1988	1989	1988			1989			1990	
				2.kv	3.kv	4.kv	1.kv	2.kv	3.kv		4.kv
Utførte	4045	3620	2713	3826	3530	3397	2883	2806	2703	2461	..
Antatte	4076	3762	3219	3637	3774	3898	3446	3516	2988	2926	2950

TABELL B10: BOLIGBYGGING
Antall boliger i 1000. Sesongjustert. 1). Tallene for årene
viser gjennomsnittet av månedstallene for det samme året.

	1987	1988	1989	1989/90						
				Nov.	Des.	Jan.	Feb.	Mars	Apr.	
Boliger satt igang		2.4	2.3	2.1	1.6	2.2	2.5	2.4	2.0	2.1
Boliger under arbeid		31.8	32.1	28.9	27.1	27.3	27.5	27.6	27.2	27.4
Boliger fullført		2.4	2.5	2.3	2.4	2.2	1.9	2.4	2.3	2.3

1) Seriene er sesongjustert uavhengig av hverandre.

TABELL B11: DETALJOMSETNINGSVOLUM
Sesongjustert indeks. 1) 1988=100. Tallene for årene viser gjennomsnittet av
månedstallene for det samme året.

	1985	1986	1987	1988	1989	1989/90					
						Okt.	Nov.	Des.	Jan.	Feb.	Mars
Omsetning ialt	110	116	110	100	98	93	99	93	102	100	103

1) Basert på en foreløpig beregning av sesongfaktorene, spesielt for desember 1988

TABELL B12: DETALJOMSETNINGSVOLUM MV.
Endring i prosent fra foregående år og fra samme periode året før i et
tremåneders glidende gjennomsnitt. 1)

	1987	1988	1989	1989/90					
				Okt.	Nov.	Des.	Jan.	Feb.	Mars
Omsetning i alt	-5.5	-9.0	-1.7	0.7	1.8	2.3	2.1	3.0	..
Detaljomssetning etter næring:									
Nærings- og nytelsesmidler	-2.6	-3.1	0.4	0.1	-0.1	0.7	0.0	-0.3	..
Bekledning og tekstilvarer	-12.1	-12.5	-0.2	3.8	2.8	2.0	3.8	11.7	..
Møbler og innbo	-5.0	-8.6	-1.0	2.4	5.1	5.6	4.5	5.7	..
Jern, farge, glass, stent. og sport	2.6	-0.4	-4.2	-4.6	-2.1	-0.3	0.2	-1.2	..
Ur, opt., musikk, gull og sølv	-9.5	0.6	-6.0	-5.9	-6.2	-6.1	2.1	14.4	..
Motorkjøretøyer og bensin	-8.8	-17.5	-4.7	1.4	3.7	4.7	2.9	2.9	..
Reg. nye personbiler	-32.5	-40.8	-19.1	1.0	11.2	20.8	26.3	30.5	18.7

1) Tallet i kolonnene for månedene viser endring i prosent fra samme periode året før for summen av omsetningsvolumet for den aktuelle måneden, måneden før og måneden etter.

29*
KONJUNKTURINDIKATORER FOR NORGE

TABELL B13: TIMEFORTJENESTE

Gjennomsnittlig timefortjeneste i industri og i bygge- og anleggsvirksomhet.
Kroner.

	1987	1988	1989	1988				1989			
				1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	1.kv	2.kv	3.kv	4.kv
Industri, kvinner	67.8	72.0	76.4	70.6	72.0	72.3	73.0	73.5	76.9	77.2	78.2
Industri, menn	81.0	85.4	89.5	84.0	86.2	85.6	85.8	86.5	91.0	90.0	90.4
Bygge- og anl., menn	94.8	100.0	100.9	98.9	101.1	99.0	101.0	98.4	102.4	101.5	101.2

TABELL B14: KONSUMPRISINDEKSEN

Endring i prosent fra foregående år og fra samme måned ett år tidligere.

	1987	1988	1989	1989/90					
				Nov.	Des.	Jan.	Feb.	Mars	Apr.
Ialt	8.7	6.7	4.6	4.3	4.2	4.2	4.3	4.5	4.0
Varer og tjenester etter konsumgruppe:									
Matvarer ialt	7.6	6.3	2.7	2.4	2.2	3.4	3.8	4.0	3.1
Drikkevarer og tobakk	10.5	6.8	5.1	4.4	4.5	6.3	6.7	6.8	6.8
Klær og skotøy	8.9	5.8	3.1	2.6	2.9	2.6	1.8	2.4	2.0
Bolig, lys og brensel	7.4	8.3	6.1	6.3	6.1	6.9	6.8	6.9	6.8
Møbler og husholdningsartikler	8.4	5.9	3.6	3.0	2.4	2.6	2.5	2.8	2.9
Helsepleie	5.5	3.6	4.3	3.6	3.7	4.2	4.1	4.7	5.0
Reiser og transport	11.4	6.7	5.3	4.5	4.6	3.4	3.5	3.5	2.0
Fritidssysler og utdanning	8.1	6.4	4.5	5.0	5.1	3.8	4.5	5.0	5.1
Andre varer og tjenester	8.2	6.2	4.4	4.0	4.0	3.6	3.3	3.4	3.6
Varer og tjenester etter leveringssektor:									
Jordbruksvarer	9.1	6.0	2.1	3.4	2.8	5.3	6.1	5.9	5.5
Andre norskproduserte konsumvarer	8.5	6.9	4.7	4.6	4.5	5.5	5.4	5.8	4.5
Importerte konsumvarer	9.2	5.6	2.9	2.1	2.2	1.9	1.8	1.8	1.3
Husleie	6.0	7.9	7.6	7.4	7.3	7.3	7.3	7.1	7.1
Andre tjenester	9.4	7.1	5.7	5.0	5.1	3.2	3.5	3.9	4.0

TABELL B15: ENGROSPRISER

Endring i prosent fra foregående år og fra samme periode ett år tidligere.

	1987	1988	1989	1989/90					
				Nov.	Des.	Jan.	Feb.	Mars	Apr.
Ialt	6.0	5.3	5.5	4.9	4.6	4.8	4.5	3.5	2.7
Matvarer og levende dyr	4.2	3.7	3.4	3.8	4.1	5.1	4.8	4.7	4.8
Drikkevarer og tobakk	9.9	5.3	4.1	3.5	3.5	4.3	4.3	4.2	4.5
Råvarer, ikke spis., u. brenselst.	4.8	12.9	10.8	6.4	6.1	6.7	5.2	1.9	0.8
Brenselstoffer, -olje og el.kraft	6.9	1.9	8.9	13.5	12.1	12.4	11.6	8.7	4.7
Dyre- og plantefett, voks	-0.7	10.1	3.1	2.1	2.5	3.4	3.3	2.4	2.6
Kjemikalier	4.6	7.7	6.5	1.3	1.3	-0.6	-1.4	-1.9	-2.6
Bearbeidde varer etter materiale	6.5	6.8	5.2	2.9	2.5	2.2	1.9	1.7	1.4
Maskiner og transportmidler	6.8	4.7	3.7	2.9	3.0	2.7	2.9	2.7	2.6
Forskjellige ferdigvarer	7.5	6.5	3.9	3.0	2.6	2.5	2.8	2.2	1.9

KONJUNKTURINDIKATORER FOR NORGE

TABELL B16: UTENRIKSHANDEL - VERDITALL

Verditall for tradisjonell vareeksport og vareimport iflg. handelsstatistikken. Milliarder kroner. Sesongjustert. Tallene for årene viser gjennomsnittet av månedstallene for det samme året.

	1985	1986	1987	1988	1989	-----1989/90-----					
						Nov.	Des.	Jan.	Feb.	Mars	Apr.
Eksport 1)	6.2	5.8	6.5	7.8	8.9	9.1	9.1	9.2	9.0	8.6	9.8
Import 2)	10.7	12.2	12.1	11.5	11.5	11.8	11.9	13.3	11.7	12.3	12.5
Import 3)	10.5	12.0	11.8	11.4	11.4	11.8	12.0	13.2	11.6	12.1	12.2

1)Uten skip, oljeplattformer, råolje og naturgass.

2)Uten skip og oljeplattformer.

3)Uten skip, oljeplattformer og råolje.

TABELL B17: UTENRIKSHANDEL - INDEKSER

Volum- og prisindekser for tradisjonell vareeksport og vareimport iflg. handelsstatistikken. 1988=100. Årene viser gjennomsnittet av kvartals-tallene for det samme året.

	1986	1987	1988	1989	-----1988-----				-----1989-----				1990
					1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	1.kv
Sesongjusterte tall:													
Eksportvolum 1)	89	96	103	110	105	100	103	103	102	110	111	115	115
Importvolum 2)	114	110	102	95	112	104	98	92	92	98	96	95	102
Ujusterte tall:													
Eksportpriser 1)	85	89	99	106	94	98	102	104	108	107	107	104	102
Importpriser 2)	94	97	100	106	95	98	102	104	103	105	107	108	106

1)Uten skip, oljeplattformer, råolje og naturgass.

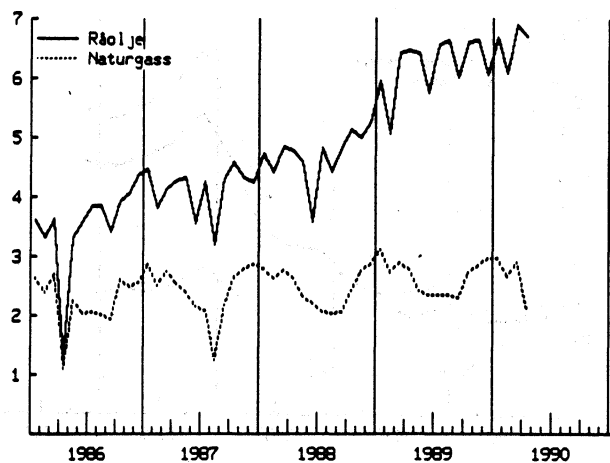
2)Uten skip og oljeplattformer.

MERKNAD TIL TABELL B2.

2)For tilbakegående år er produksjonsindeksen etter anvendelse avstemt mot de endelige, årlige nasjonalregnskapene, der verdien av skip og oljeplattformer først regnes som investert når skipet er ferdigbygd eller plattformer er slept ut på feltet. I byggeperioden regnes produksjonen som levert til lager av varer under arbeid og ikke investeringer, noe som vil gi store variasjoner i indeksen mellom de berørte årene.

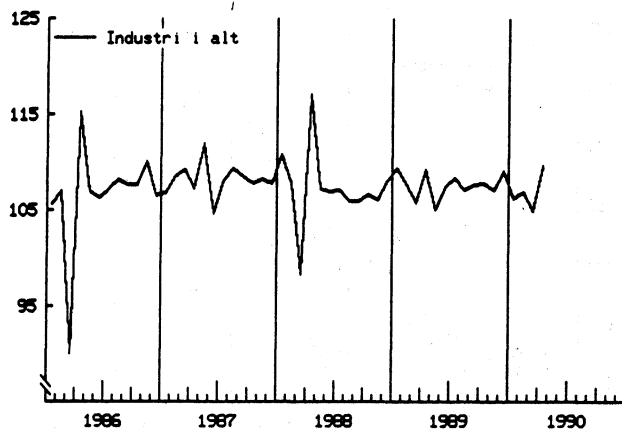
OLJE- OG GASSPRODUKSJON

Råolje (mill.tonn) og naturgass (milliarder S m³ (kubikkmeter)).
Ujusterte tall

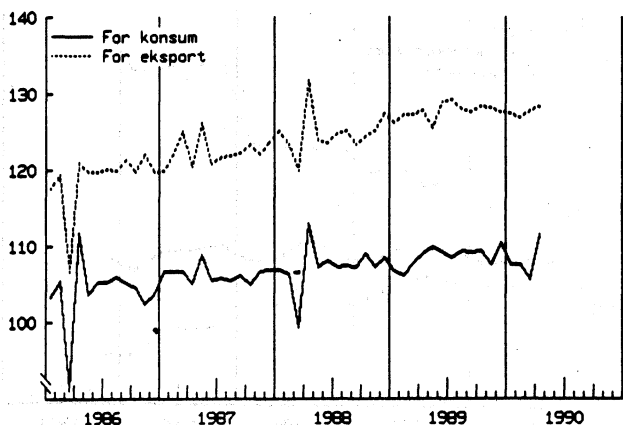
PRODUKSJONSINDEKS

Sesongjustert. 1980=100

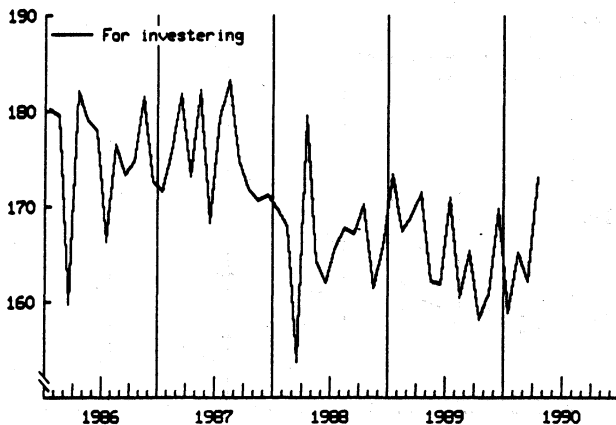
PRODUKSJONSINDEKS ETTER ANVENDELSE

Bergverksdrift, industri og kraftforsyning uten
oljeutvinning. Sesongjustert. 1980=100

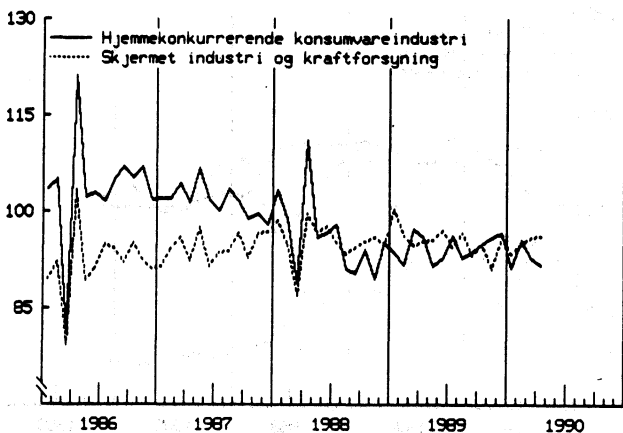
PRODUKSJONSINDEKS ETTER ANVENDELSE

Bergverksdrift, industri og kraftforsyning uten
oljeutvinning. Sesongjustert. 1980=100

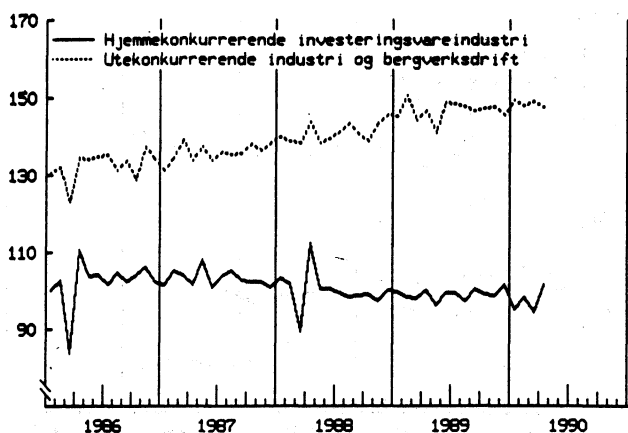
PRODUKSJONSINDEKS ETTER KONKURRANSETYPE

Bergverksdrift, industri og kraftforsyning uten
oljeutvinning. Sesongjustert. 1980=100

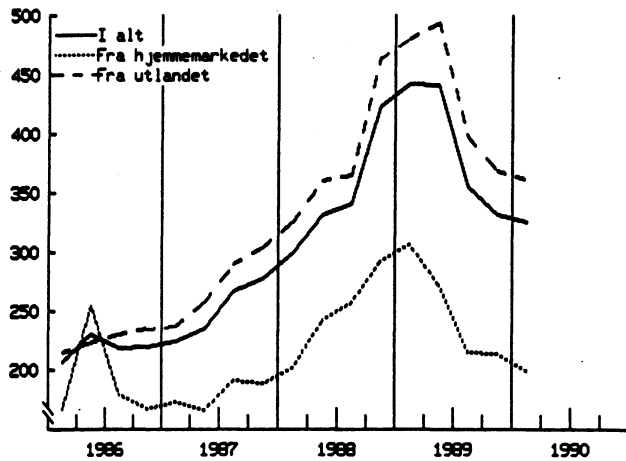

PRODUKSJONSINDEKS ETTER KONKURRANSETYPE

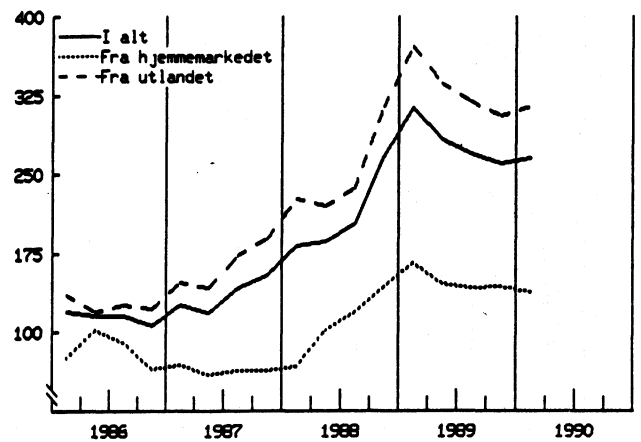
Bergverksdrift, industri og kraftforsyning uten
oljeutvinning. Sesongjustert. 1980=100

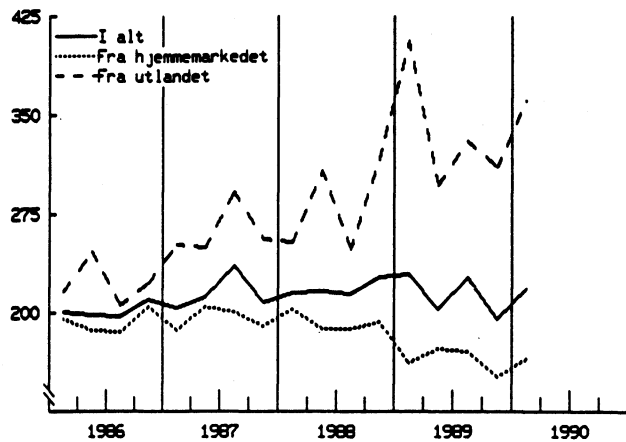
ORDRETILGANG
 Metaller.
 Sesongjustert verdiindeks. 1976=100

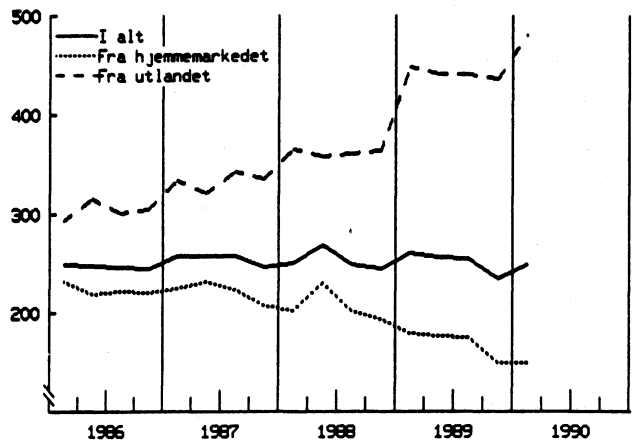
ORDRERESERVER
 Metaller
 Ujustert verdiindeks. 1976=100

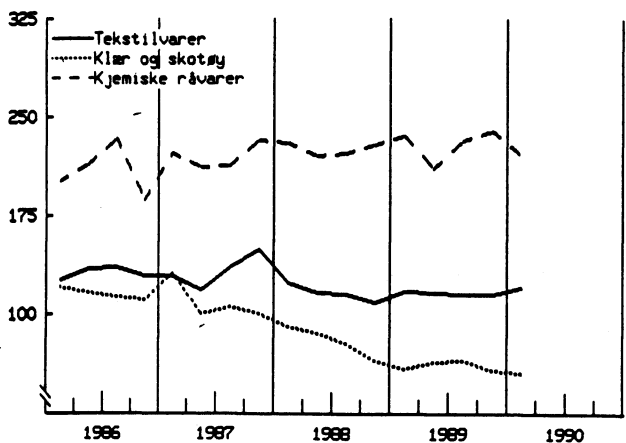
ORDRETILGANG
 Verktøedprodukter uten transportmidler og oljeplattformer m.v.
 Sesongjustert verdiindeks. 1976=100

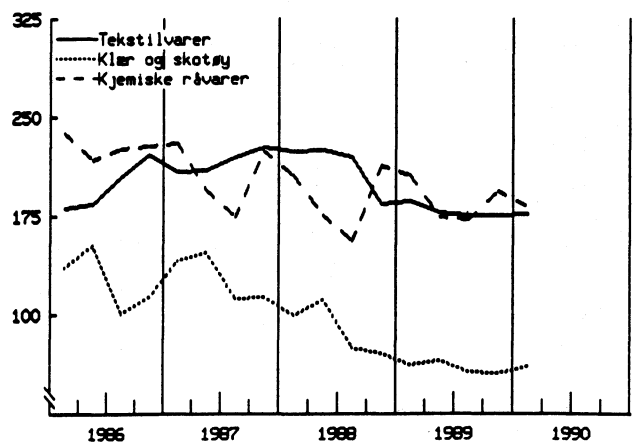
ORDRERESERVER
 Verktøedprodukter uten transportmidler og oljeplattformer m.v.
 Ujustert verdiindeks. 1976=100

ORDRETILGANG
 Tekstilvarer klar og skotøy og kjemiske råvarer.
 Sesongjustert verdiindeks. 1976=100

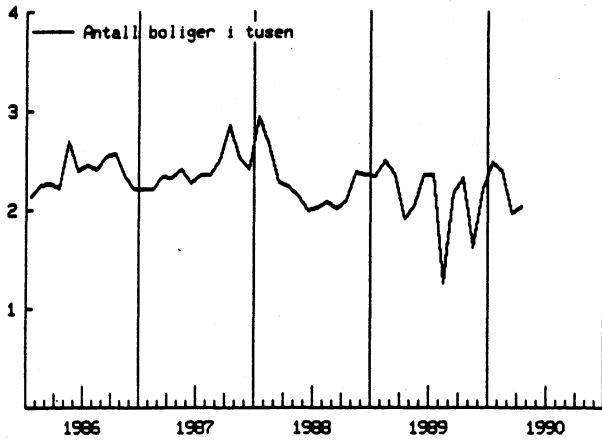

ORDRERESERVER
 Tekstilvarer klar og skotøy og kjemiske råvarer
 Ujustert verdiindeks. 1976=100

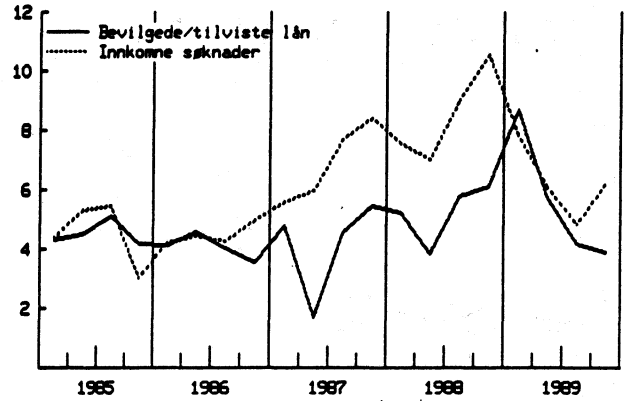

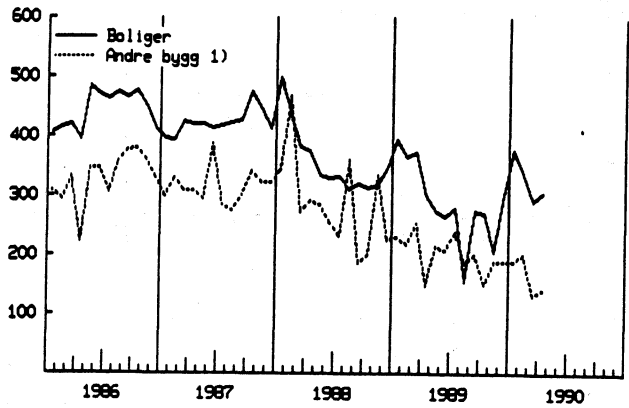
BYGG
Boliger satt i gang. Sesongjustert.

BOLIGLÅN NYE BOLIGER
Antall husbanklån og PSV-tilvisninger i 1000. Sesongjustert.

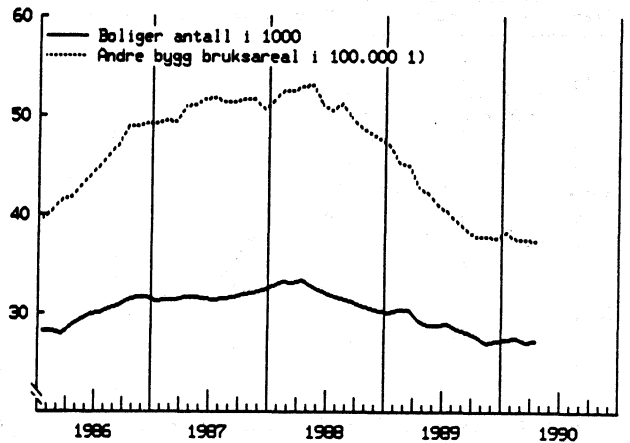

BYGG SATT I GANG
Bruksareal i 1000 kvm. Sesongjustert.

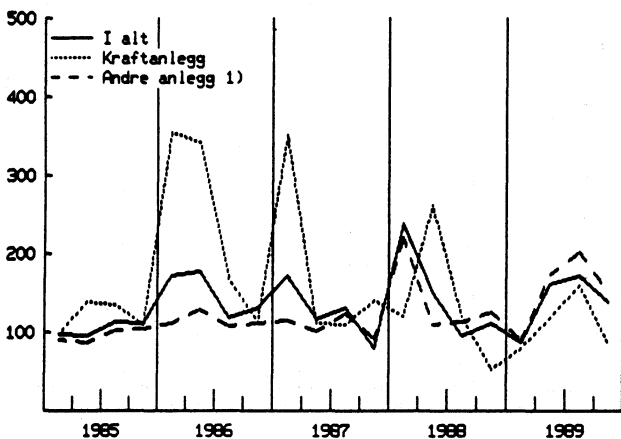
1) Utenom jordbruk, skogbruk og fiske. Over 60 kvm. bruksareal.

BYGG UNDER ARBEID
Sesongjustert

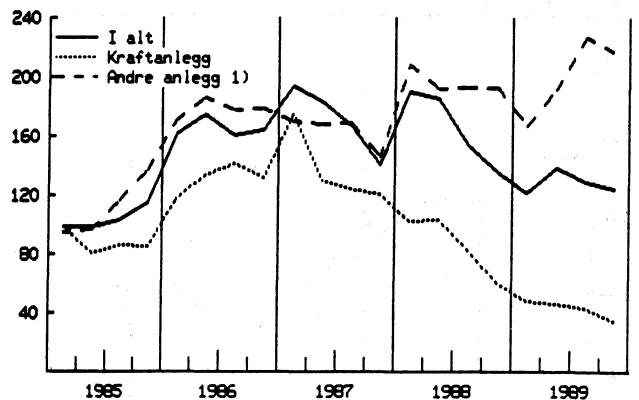
1) Utenom jordbruk, skogbruk og fiske. Over 60 kvm. bruksareal.

ANLEGGSVIRKSOMHET
Ordretilgang. Verdiindeks 1. kv. 1985 = 100.

1) Sesongjustert.

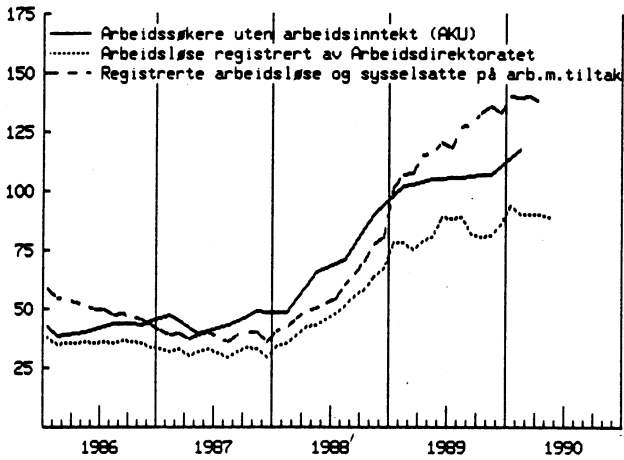
ANLEGGSVIRKSOMHET
Ordreserve. Verdiindeks 1. kv. 1985 = 100.

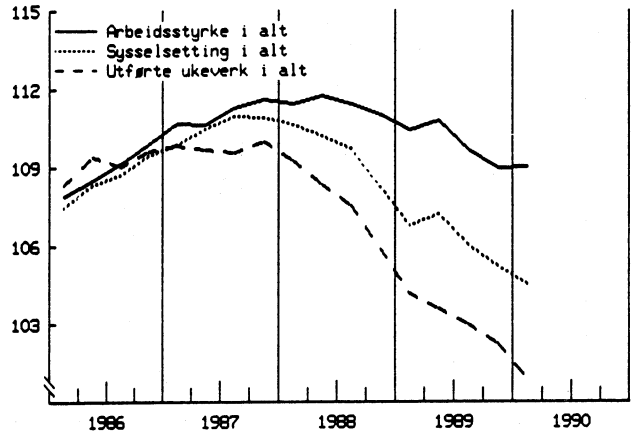
1) Sesongjustert.

ARBEIDSLLEDIGE

Arbeidssøkere uten arbeidsinnt., reg. arbeidsløse ved arbeidskontorene og syssels. på arb.m.tiltak. Sesongjusterte tall i tusen.

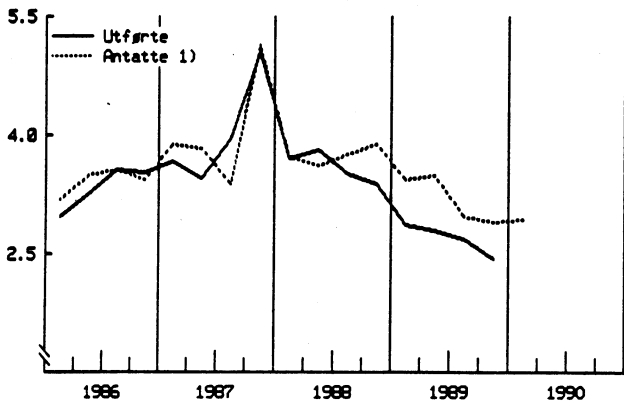
ARBEIDSSTYRKE, SYSSELSETTING OG UTFØRTE UKEVERK I ALT
 IFØLGE ARBEIDSKRAFTUNDERSØKELSEN. 1) 1980=100. Sesongjustert.

1) Justert for omlegging av AKU f.o.m. 2. kv. 1988.

ANTATTE OG UTFØRTE INVESTERINGER I INDUSTRIEN

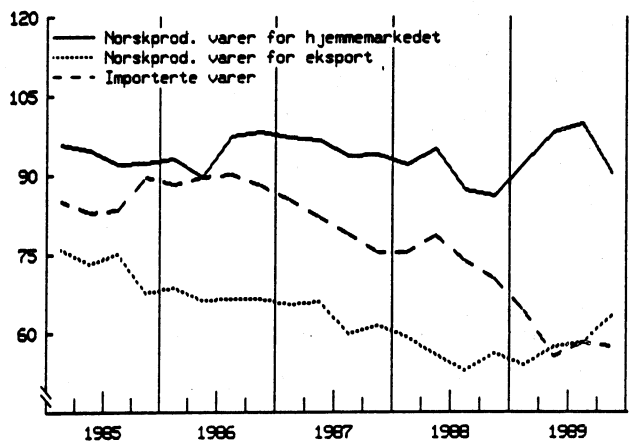
Sesongjusterte verditall. Milliarder kroner pr. kvartal.

1) Anslag gitt i samme kvartal. Tallet for 4. kvartal 1987 inneholder korreksjoner for foregående kvartaler.

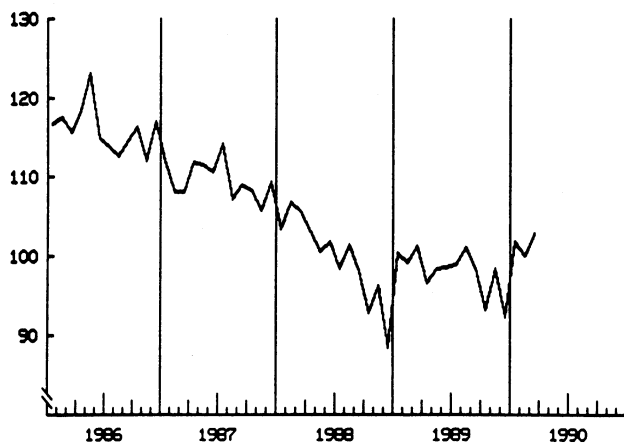
LAGER

Industri og engroshandel. Sesongjustert volumindeks. 1982=100

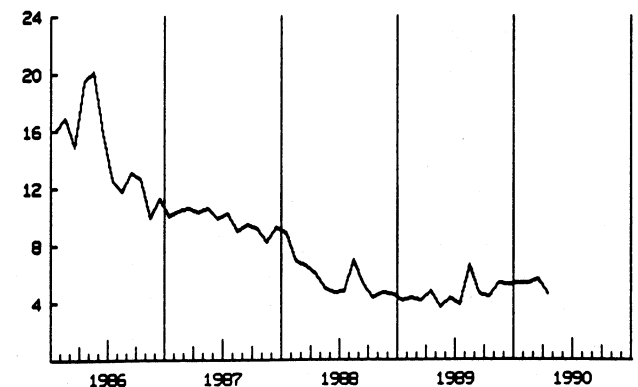
DETALJOMSETNING

Sesongjustert volumindeks. 1988=100

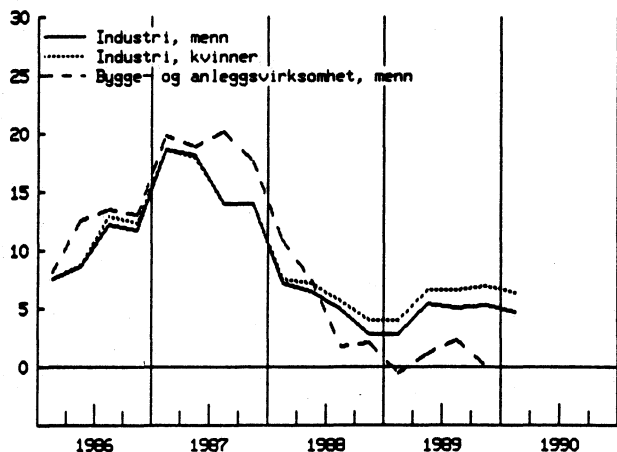
REGISTRERTE NYE PERSONBILER

1000 stk. Sesongjustert.

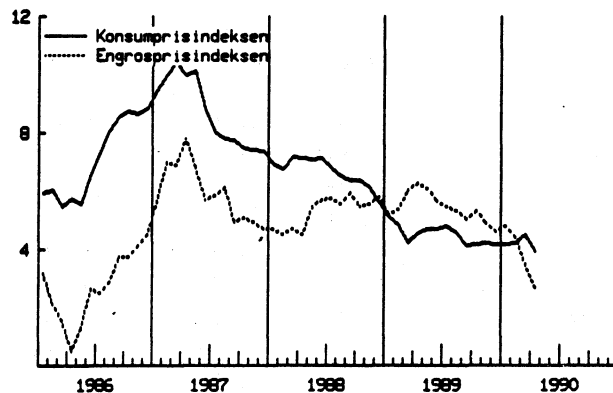
LØNNINGER

Gjennomsnittlig timefortjeneste i industri og bygge- og anleggsvirksomhet, prosentvis endring fra ett år tidligere.

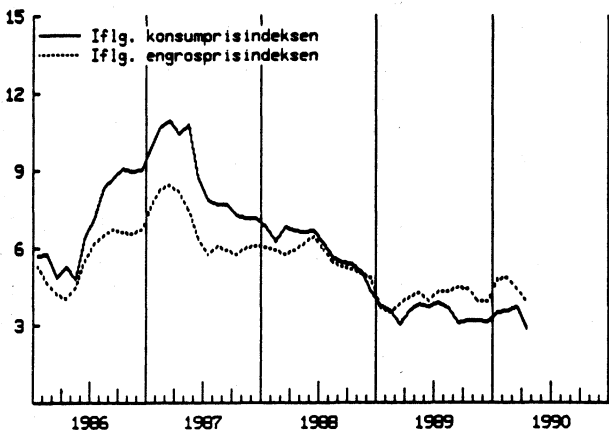
INNENLANDSKE PRISER

Prosent endring fra ett år tidligere.

PRISSTIGNING FOR KONSUMVARER 1)

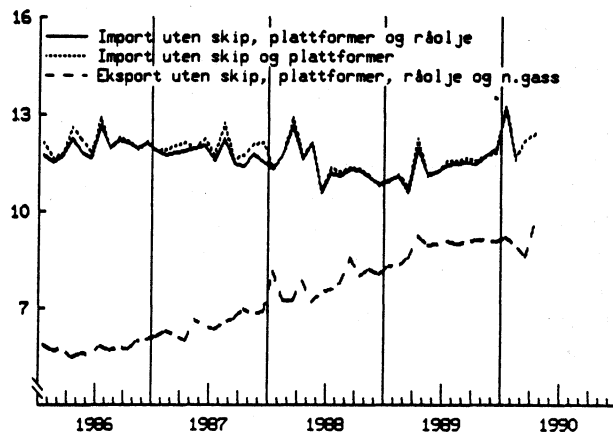
Prosent endring fra ett år tidligere.

1) Konsumprisindeksen for varer omsatt gjennom detaljhandelen og engrosprisindeksen for varer levert til konsum.

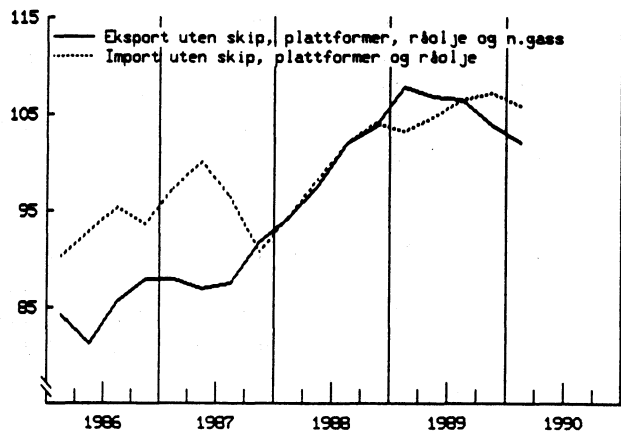
UTENRIKSHANDEL MED TRADISJONELLE VARER

Sesongjusterte verditall. Milliarder kroner.

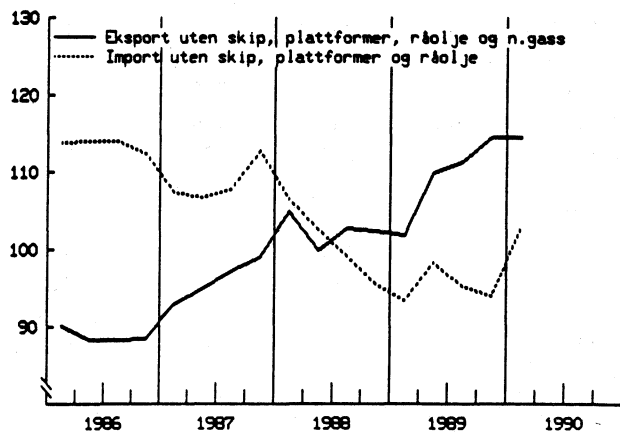
UTENRIKSHANDEL MED TRADISJONELLE VARER

Prisindekser (enhetspriser). 1988=100.

UTENRIKSHANDEL MED TRADISJONELLE VARER

Sesongjustert volumindeks. 1988=100.

36*
INDIKATORER FOR OLJEVIRKSOMHET

TABELL C1: PRODUKSJON OG EKSPORT AV RÅOLJE ¹ FRA NORSK SOKKEL. 1000 TONN ².

	Produksjon								Eksport
	Total ³	Ekofisk	Statfjord	Valhall	Ula	Gullfaks	Oseberg	Andre	Total
1981	23 450	16 273	6 575					602	20 453
1982	24 515	14 150	9 441	67				857	20 666
1983	30 482	13 031	15 803	769				880	25 623
1984	34 682	11 172	18 610	2 419				2 481	30 064
1985	38 410	10 417	24 036	2 452				2 512	32 602
1986	42 424	8 658	29 402	2 254	734	34	241	1 128	35 376
1987	49 516	7 515	30 100	3 009	3 925	3 549	676	741	41 757
1988*	56 650	9 533	29 628	3 289	4 398	7 723	986	1 092	47 697
1989*	74 882	10 754	28 950	3 747	4 370	13 922	11 582	1 557	65 221
Januar-april									
1989	23 996	3 515	9 472	1 185	1 466	4 554	3 245	559	21 556
1990	26 510	3 550	9 688	1 222	1 546	4 237	4 979	1 288	21 197
1988*									
Januar	4 748	741	2 682	282	397	477	105	62	3 871
Februar	4 431	694	2 503	264	364	479	70	57	3 515
Mars	4 865	770	2 635	278	395	657	70	60	3 887
April	4 802	770	2 567	270	385	644	106	60	3 952
Mai	4 615	781	2 572	275	371	484	70	60	3 691
Juni	3 608	666	2 027	248	276	325	10	56	3 261
Juli	4 858	865	2 502	273	401	735	-	82	3 900
August	4 440	824	2 057	280	385	801	-	93	3 762
September	4 853	840	2 457	269	371	828	-	88	4 113
Oktober	5 148	857	2 568	279	366	937	-	141	4 474
November	5 011	850	2 436	276	379	911	-	159	4 614
Desember	5 272	874	2 624	295	310	444	555	170	4 657
1989*									
Januar	5 969	922	2 475	303	399	1 090	620	160	5 591
Februar	5 094	829	1 753	275	320	961	804	152	4 658
Mars	6 439	879	2 669	304	390	1 250	798	149	5 405
April	6 494	885	2 575	303	357	1 253	1 023	98	5 902
Mai	6 444	921	2 526	313	296	1 226	997	65	5 369
Juni	5 775	926	2 211	246	302	945	1 046	99	4 768
Juli	6 594	966	2 479	332	385	1 211	1 089	132	5 326
August	6 663	945	2 527	343	380	1 232	1 095	141	6 104
September	6 034	764	2 055	328	386	1 251	1 105	145	5 660
Oktober	6 635	825	2 628	340	382	1 213	1 099	148	5 766
November	6 647	926	2 535	315	351	1 230	1 156	134	5 318
Desember	6 094	966	2 517	345	322	1 060	750	134	5 252
1990*									
Januar	6 766	925	2 474	347	401	1 081	1 262	275	5 418
Februar	6 112	833	2 254	276	361	964	1 136	287	4 424
Mars	6 917	907	2 545	322	396	1 089	1 294	366	5 924
April	6 715	885	2 415	277	388	1 103	1 287	360	5 397

¹ Inkluderer NGL og kondensat.

² Uoverensstemmelser i tabellen skyldes maskinell avrunding.

³ Årstillene kan avvike noe fra summen av månedsoppgavene som bygger på foreløpige tall fra den månedlige produksjonsstatistikken.

INDIKATORER FOR OLJEVIRKSOMHET

TABELL C2: PRODUKSJON OG EKSPORT AV NATURGASS FRA NORSK SOKKEL. MILLIONER SM³ .¹

	Produksjon								Eksport
	Total ²	Ekofisk	Frigg	Statfjord	Heimdal	Gullfaks	Tommeliten	Andre	Total
1981	26 162	14 760	11 312	86				4	25 197
1982	25 534	14 583	10 810	109				31	24 457
1983	25 831	13 690	11 797	234				110	24 528
1984	27 375	12 800	13 670	291				614	26 240
1985	26 668	11 653	13 691	827				496	25 429
1986	27 802	8 115	12 850	3 464	2 131	-	-	465	25 653
1987	29 689	8 471	12 104	4 333	3 641	225	-	859	27 942
1988*	29 853	9 411	10 767	3 802	3 771	727	272	1 103	27 858
1989*	31 964	10 380	10 608	3 756	3 458	1 281	1 186	1 295	28 595
Januar-april									
1989	11 482	3 465	4 304	1 243	1 247	439	375	409	10 157
1990	10 687	3 514	3 327	1 364	1 150	378	484	470	9 347
1988*									
Januar	2 861	781	1 175	437	324	49	-	95	2 643
Februar	2 657	786	1 109	357	276	39	-	91	2 607
Mars	2 795	843	1 182	319	295	59	-	95	2 699
April	2 647	760	1 146	300	299	51	-	91	2 538
Mai	2 342	736	883	304	285	41	-	93	2 197
Juni	2 218	710	798	302	302	31	-	75	2 052
Juli	2 088	743	571	296	322	66	-	90	2 012
August	2 060	777	546	265	306	72	-	94	1 967
September	2 090	767	573	280	292	87	-	91	1 910
Oktober	2 438	832	734	304	316	94	65	94	2 153
November	2 756	800	1 019	313	337	92	97	98	2 473
Desember	2 902	876	1 031	324	418	46	112	96	2 607
1989*									
Januar	3 015	916	1 094	361	328	109	99	105	2 741
Februar	2 746	878	1 012	271	297	90	104	94	2 472
Mars	2 919	799	1 109	353	320	122	109	107	2 524
April	2 803	872	1 089	258	301	117	63	103	2 420
Mai	2 450	745	837	323	284	113	39	109	2 218
Juni	2 361	825	681	343	276	85	70	81	2 009
Juli	2 372	847	638	302	242	111	119	113	1 999
August	2 364	857	606	295	247	117	121	121	2 070
September	2 330	907	639	173	277	100	118	116	2 025
Oktober	2 744	879	937	316	261	107	124	120	2 476
November	2 862	894	967	364	305	115	106	111	2 501
Desember	3 000	960	999	397	320	93	115	115	2 658
1990*									
Januar	2 987	936	1 000	393	314	92	124	128	2 603
Februar	2 681	871	904	314	286	89	110	108	2 350
Mars	2 899	920	991	348	299	97	128	116	2 573
April	2 119	787	432	309	251	100	122	118	1 822

¹ Uoverensstemmelser i tabellen skyldes maskinell avrunding.² Årstallene kan avvike noe fra summen av månedsoppgavene som bygger på foreløpige tall fra den månedlige produksjonsstatistikken.

38*
INDIKATORER FOR OLJEVIRKSOMHET

TABELL C3: LETEAKTIVITET PÅ NORSK SOKKEL.¹

	Antall hull påbegynt			Boremeter	Borefartøydøgn			Gjennomsnitt vanndyp (m)	Gjennomsnitt totaldyp (m)
	Totalt	Undersøkelshull	Avgrensningshull		Totalt	Norske	Utenlandske		
1981	39	26	13	135054	4131			181	3235
1982	49	36	13	155299	4376			162	3314
1983	40	33	7	135801	3900			201	3155
1984	47	35	12	149034	4235	3803	432	213	3116
1985	50	30	20	143473	4037	3544	493	235	3208
1986	36	26	10	123771	3283	2937	346	236	3353
1987	36	25	11	109882	2468	2266	202	246	3349
1988	29	18	11	118717	2408	2047	361	202	3335
1989	27	20	7	85830	2731	2004	727	173	3316
Januar-april									
1989	9	6	3	26795	716	596	120		
1990	6	4	2	24488	949	631	318		
1988									
Januar	-	-	-	6262	186	155	31		
Februar	2	1	1	7785	194	169	25		
Mars	1	1	-	6757	222	191	31		
April	5	5	-	7705	182	152	30		
Mai	1	-	1	10781	222	192	30		
Juni	3	1	2	9202	157	127	30		
Juli	3	2	1	10622	194	163	31		
August	-	-	-	3419	186	155	31		
September ...	6	3	3	21439	212	181	31		
Oktober	3	2	1	14604	247	216	31		
November	4	3	1	13502	205	176	29		
Desember	1	-	1	6639	201	170	31		
1989									
Januar	2	1	1	5745	174	143	31		
Februar	1	1	-	4249	149	121	28		
Mars	2	2	-	6375	201	170	31		
April	4	2	2	10426	192	162	30		
Mai	-	-	-	6643	223	191	32		
Juni	3	2	1	5876	188	132	56		
Juli	4	3	1	7338	250	188	62		
August	1	1	-	7252	220	158	62		
September ...	6	4	2	8635	224	157	67		
Oktober	1	1	-	10872	318	217	101		
November	-	-	-	5642	306	186	120		
Desember	3	3	-	6777	286	179	107		
1990									
Januar	1	1	-	4775	265	180	85		
Februar	2	2	-	6626	220	146	74		
Mars	1	-	1	5491	241	148	93		
April	2	1	1	7596	223	157	66		

¹ Kilde: Oljedirektoratet.

INDIKATORER FOR OLJEVIRKSOMHET

TABELL C4: PÅLØPTE KOSTNADER TIL LETING ETTER OLJE OG GASS PÅ NORSK SOKKEL.¹
MILLIONER KRONER.

	1987	-----1988-----				-----1989-----			
	4.kv.	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.
Letekostnader i alt	1756	1055	879	952	1275	708	1178	1435	1686
Undersøkelserboringer .	977	562	606	570	842	454	828	941	1232
Borefartøyer	273	196	176	162	234	134	243	243	354
Transportkostnader ..	120	74	81	51	110	54	98	117	163
Varer	234	94	101	105	159	100	176	158	178
Tekniske tjenester ..	349	198	247	251	340	167	311	423	537
Generelle undersøkelser	199	58	137	158	184	77	99	91	189
Feltevaluering og feltutvikling	414	264	-10	104	101	17	74	261	62
Administrasjon og andre kostnader	166	172	146	120	148	160	177	143	204

¹ Tabellen dekker letefasen, dvs. kostnader som påløper etter at letetillatelse er gitt og fram til en eventuell utbygging er godkjent av myndighetene.

TABELL C5: PÅLØPTE INVESTERINGSKOSTNADER TIL FELTUTBYGGING PÅ NORSK SOKKEL.¹
MILLIONER KRONER.

	1987	-----1988-----				-----1989-----			
	4.kv.	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.
Feltutbygging i alt	7540	3405	5047	4788	6445	4651	4809	5217	7982
Varer	3413	784	1918	2128	3225	2329	2461	1902	3052
Bærestruktur inkl. utrustning av skaft ...	895	244	701	509	637	188	324	279	772
Dekk/dekkramme	1903	358	418	523	1175	392	695	330	490
Moduler	295	-84	482	493	931	540	573	878	1101
Andre varer	320	267	317	603	482	1209	860	415	688
Tjenester	3683	2380	2876	2257	2864	2021	2206	3072	4508
Prosjektering og prosjekttjenester	730	427	835	813	1185	892	1246	1223	1306
Maritime tjenester	1544	753	1011	619	627	235	315	988	1189
Andre tjenester ²	573	266	234	166	227	431	154	323	562
Egne arbeider ²	836	934	795	658	825	465	491	539	1453
Produksjonsboring	444	241	253	402	355	300	143	243	422

¹ Omfatter Ekofisk betongkappe, Gullfaks C, Oseberg C, Oseberg M10, Oseberg Gamma Nord, Troll Øst, Sleipner Øst, Veslefrikk, Gyda, Snorre, Hod, Draugen og Ekofisk utvidete vanninjeksjon.

² Driftsforberedelseskostnader er inkludert.

INDIKATORER FOR OLJEVIRKSOMHET

TABELL C6: RÅOLJEPRISER PR. FAT.¹

	Normpriser i US\$			Offisielle salgspriser i US\$			Spotpriser i US\$			Eksportpris for verden ²		Spotpris i Nkr	
	Ekofisk fjord	Stat- fjord	Brent- blend	Arabian light	Arabian heavy	Bonny light	Arabian light	Arabian heavy	Bonny light	Ekofisk	US\$	Nkr	Ekofisk
1988													
Januar	16.75	16.70	..	17.52	16.27	18.92	..	..	16.90	16.80	16.35	103.66	106.51
Februar	16.20	16.15	..	17.52	16.27	18.92	..	..	16.15	15.85	15.55	99.68	101.60
Mars	14.65	14.55	14.80	17.52	16.27	18.92	..	..	14.80	14.70	13.90	88.13	93.20
April	15.60	15.45	..	17.52	16.27	18.92	..	..	16.80	16.60	14.90	92.53	103.09
Mai	16.55	16.30	16.50	17.52	16.27	18.92	..	..	16.45	16.35	15.25	94.25	101.04
Juni	16.55	16.30	16.50	17.52	16.27	18.92	..	..	15.65	15.54	14.67	93.59	99.15
Juli	14.95	14.65	..	17.52	16.27	18.92	..	..	15.15	14.95	13.81	92.67	100.31
August	15.35	15.05	..	17.52	16.27	18.92	..	..	15.20	15.00	13.62	93.84	103.35
September	14.35	14.10	14.30	17.52	16.27	18.92	..	..	13.30	13.25	12.32	85.13	91.56
Oktober	12.75	12.55	12.70	17.52	16.27	18.92	..	..	12.55	12.45	11.04	74.52	84.04
November	12.75	12.55	12.70	17.52	16.27	18.92	..	..	13.30	13.10	11.12	73.06	86.07
Desember	14.05	13.90	14.00	17.52	16.27	18.92	..	..	15.55	15.25	13.07	85.09	99.28
1989													
Januar	16.25	16.15	16.20	17.52	16.27	18.92	..	..	17.40	17.05	15.04	100.17	113.55
Februar	17.05	16.95	17.00	17.52	16.27	18.92	..	..	17.10	16.60	15.29	102.75	111.55
Mars	17.65	17.50	17.55	17.52	16.27	18.92	..	..	18.95	18.60	16.75	113.73	126.29
April	19.75	19.60	..	17.52	16.27	18.92	..	..	20.55	19.75	18.24	123.85	134.10
Mai	19.90	19.70	..	17.52	16.27	18.92	..	..	19.05	18.40	17.15	120.91	129.72
Juni	18.20	18.00	18.05	17.52	16.27	18.92	..	..	17.95	17.60	16.54	112.28	126.54
Juli	17.80	17.60	17.65	17.52	16.27	18.92	..	..	17.95	17.75	16.72	116.20	123.36
August	16.95	16.80	..	17.52	16.27	18.92	..	..	16.90	16.75	15.65	110.18	117.92
September	17.50	17.45	17.45	17.52	16.27	18.92	..	..	17.95	17.80	16.35	116.41	126.74
Oktober	18.45	18.35	18.35	17.52	16.27	18.92	..	..	19.15	18.90	17.14	118.95	131.17
November	18.95	18.95	..	17.52	16.27	18.92	..	..	19.15	18.75	17.23	118.89	129.38
Desember	19.00	19.10	19.05	17.52	16.27	18.92	..	..	20.40	20.00	17.97	120.40	134.00
1990													
Januar				17.52	16.27	18.92	..	..	21.65	21.25	19.27	126.03	138.98
Februar				17.52	16.27	18.92	..	..	20.05	19.65	18.33	118.60	127.14
Mars				17.52	16.27	18.92	..	..	18.65	18.30	17.08	112.56	120.60
April				17.52	16.27	18.92	..	..	16.80	16.50	14.82	97.07	108.08

¹ Kilder: Normpriser: Olje- og energidepartementet.
Offisielle salgspriser: IEA Oil Market Report.
Spotpriser: Petroleum Intelligence Weekly.
Eksportpris for verden: Oil and Gas Journal.
Valutakurser: Statistisk Månedshefte.

² Offisielle salgspriser veid sammen med eksportvolum.

NASJONALREGNSKAPSTALL FOR UTVALGTE OECD-LAND

TABELL D1: BRUTTONASJONALPRODUKT

Prosentvis volumendring fra foregående år

	1984	1985	1986	1987	1988	1989 anslag	1990 prognose	1991 prognose
Danmark	3,5	3,7	3,1	-0,7	-0,4	1,4	1,3	2,0
Frankrike	1,5	1,7	2,3	1,9	3,4	3,4	3,1	2,8
Italia	2,8	2,9	2,5	3,0	3,9	3,3	3,2	3,0
Japan	5,1	4,9	2,5	4,5	5,7	4,8	4,5	4,3
USA	6,4	3,0	2,8	3,7	4,4	3,0	2,3	2,5
Storbritannia	3,0	3,6	3,2	4,7	4,2	2,3	1,3	1,9
Sverige	4,0	2,1	1,1	2,6	2,5	2,1	1,2	0,9
Forbundsrepublikken Tyskland ..	3,0	2,0	2,3	1,7	3,6	4,3	3,2	3,1
Norge	5,7	5,3	4,2	2,0	0,1	1,2	2,5	2,6

Kilde: Regnskapstall og anslag for 1989 for Norge: Statistisk Sentralbyrå. Forøvrig OECD.

TABELL D2: PRIVAT KONSUM

Prosentvis volumendring fra foregående år

	1984	1985	1986	1987	1988	1989 anslag	1990 prognose	1991 prognose
Danmark	2,8	5,5	4,1	-1,2	-1,1	0,0	1,0	1,8
Frankrike	1,1	2,4	3,7	2,7	2,8	2,8	3,0	2,4
Italia	1,9	3,0	3,8	3,9	3,8	3,8	3,2	3,4
Japan	2,7	2,7	3,1	4,2	5,0	2,8	3,7	3,8
USA	4,7	4,6	4,3	2,8	3,4	2,7	2,2	2,0
Storbritannia	2,1	3,9	5,7	5,4	6,9	3,8	1,4	1,8
Sverige	1,4	3,0	4,8	4,0	2,6	1,4	1,4	1,8
Forbundsrepublikken Tyskland ..	1,5	1,7	3,4	3,5	2,7	1,8	3,5	3,0
Norge	2,7	9,9	5,6	-1,0	-2,5	-1,9	2,0	2,0

Kilde: Regnskapstall og anslag for 1989 for Norge: Statistisk Sentralbyrå. Forøvrig OECD.

TABELL D3: OFFENTLIG KONSUM

Prosentvis volumendring fra foregående år

	1984	1985	1986	1987	1988	1989 anslag	1990 prognose	1991 prognose
Danmark	-1,0	2,4	1,5	2,0	-0,4	-0,5	-0,8	0,5
Frankrike	1,1	3,2	1,7	3,0	2,3	1,9	2,6	2,3
Italia	2,4	3,5	2,9	3,6	3,0	2,3	2,5	2,5
Japan	2,8	1,7	6,2	-0,7	2,2	2,0	1,6	1,6
USA	4,0	7,3	4,0	2,6	0,4	2,5	1,9	1,3
Storbritannia	0,7	0,0	2,0	1,2	0,4	0,1	0,8	1,0
Sverige	2,4	2,1	1,2	1,3	1,3	1,5	1,7	1,7
Forbundsrepublikken Tyskland ..	2,5	2,1	2,5	1,5	2,2	0,0	1,0	0,3
Norge	2,4	3,3	2,2	4,0	0,5	2,5	-0,5	0,0

Kilde: Regnskapstall og anslag for 1989 for Norge: Statistisk Sentralbyrå. Forøvrig OECD.

NASJONALREGNSKAPSTALL FOR UTVALGTE OECD-LAND

TABELL D4: BRUTTOINVESTERINGER I FAST REALKAPITAL

Prosentvis volumendring fra foregående år

	1984	1985	1986	1987	1988	1989 anslag	1990 prognose	1991 prognose
Danmark	10,5	10,8	16,2	-7,4	-6,5	-1,1	0,5	4,1
Frankrike	-1,3	1,1	3,3	3,7	7,7	5,1	4,7	4,2
Italia	6,2	2,5	1,6	6,8	4,9	5,5	4,2	3,8
Japan	4,9	5,8	5,8	10,3	13,4	11,1	6,5	4,8
USA ¹	16,1	5,5	0,0	2,6	5,8	2,3	3,3	4,2
Storbritannia	9,1	3,0	1,7	8,8	13,1	4,9	2,0	2,1
Sverige	5,1	6,0	-0,6	6,8	5,4	8,0	1,5	-1,1
Forbundsrepublikken Tyskland ..	0,8	0,0	3,2	2,2	5,9	8,6	5,6	5,2
Norge	10,9	-13,9	23,9	-2,1	0,7	-6,5	4,2	4,2

Kilde: Regnskapstall og anslag for 1989 for Norge: Statistisk Sentralbyrå. Forøvrig OECD.

¹ Private bruttoinvesteringer.

TABELL D5: EKSPORT AV VARER OG TJENESTER

Prosentvis volumendring fra foregående år

	1984	1985	1986	1987	1988	1989 anslag	1990 prognose	1991 prognose
Danmark	3,4	4,1	-0,3	4,7	5,3	6,7	5,0	4,6
Frankrike	7,2	2,1	-1,1	3,0	6,7	10,6	6,4	7,1
Italia	6,5	3,8	3,8	3,3	5,9	8,7	5,0	5,3
Japan	17,5	5,6	-5,2	3,8	8,1	14,1	9,6	9,2
USA	6,2	-1,7	3,0	13,5	17,6	10,8	7,3	6,8
Storbritannia	6,9	5,9	3,7	5,1	0,7	4,8	5,9	6,1
Sverige	6,7	2,2	3,3	5,7	3,0	4,1	3,2	3,3
Forbundsrepublikken Tyskland ..	8,5	6,7	0,0	0,8	5,8	11,0	7,0	7,0
Norge	8,2	6,9	1,6	1,2	5,4	10,3	4,6	4,3

Kilde: Regnskapstall og anslag for 1989 for Norge: Statistisk Sentralbyrå. Forøvrig OECD.

TABELL D6: IMPORT AV VARER OG TJENESTER

Prosentvis volumendring fra foregående år

	1984	1985	1986	1987	1988	1989 anslag	1990 prognose	1991 prognose
Danmark	5,1	8,6	6,4	-2,0	0,6	4,2	3,6	4,5
Frankrike	3,6	4,7	7,0	7,7	8,1	8,9	6,6	6,6
Italia	9,2	4,7	4,6	10,1	7,2	9,8	5,8	5,8
Japan	11,1	-0,1	2,8	8,7	21,3	19,0	9,9	8,0
USA	23,2	3,9	9,4	7,5	6,8	6,6	6,1	6,0
Storbritannia	9,2	2,7	6,4	7,6	12,2	9,7	3,4	4,0
Sverige	4,5	8,0	5,5	7,5	5,0	6,2	4,1	4,1
Forbundsrepublikken Tyskland ..	5,5	3,7	3,6	4,8	6,3	7,1	7,5	7,0
Norge	9,5	5,9	9,9	-7,3	-1,7	0,9	4,0	3,4

Kilde: Regnskapstall og anslag for 1989 for Norge: Statistisk Sentralbyrå. Forøvrig OECD.

43*
KONJUNKTURINDIKATORER FOR UTLANDET

TABELL E1: S V E R I G E

	1987	1988	1989	-----1989/90-----					
				Nov.	Des.	Jan.	Feb.	Mars	Apr.
Sesongjusterte tall:									
Total industriproduksjon 1985=100	102	104	107	105	107	109	109	..	..
Arbeidsløshetsprosent	1.9	1.6	1.4	1.3	1.3	1.6	1.4	1.3	..
Ujusterte tall:									
Ordretilgang 1) 1985=100	112	126	137	153	158	147	133	..	..
Konsumpriser 1985=100	108.6	114.9	122.3	125.0	125.4	129.4	130.0	133.6	133.5

1) Verdi av tilgang på nye ordrer til industrien.

TABELL E2: D A N M A R K

	1987	1988	1989	-----1989/90-----					
				Okt.	Nov.	Des.	Jan.	Feb.	Mars
Sesongjusterte tall:									
Salgsvolum, industrien 1985=100	104	106	108	109	108	107	..	..	..
Detaljomsætningsvolum 1985=100	101	100	100	98	98	98	103	103	..
Arbeidsløshetsprosent	7.8	8.5	9.3	9.6	9.3	9.2	9.1	9.1	..
Ujusterte tall:									
Ordretilgang 1) 1985=100	102	110	123	127	135	121	..	..	..
Konsumprisindeks 1985=100	107.8	112.7	118.1	119.7	120.2	120.2	119.5	119.7	120.2

1) Tilgang på nye ordrer i investeringsvareindustrien.

TABELL E3: S T O R B R I T A N N I A

	1987	1988	1989	-----1989/90-----					
				Okt.	Nov.	Des.	Jan.	Feb.	Mars
Sesongjusterte tall:									
Industriproduksjon 1985=100	106.6	114.0	119.1	119.9	119.9	119.7	119.8	119.2	..
Ordretilgang 1) 1985=100	105	115	124	110	113	118	101	116	..
Detaljomsætningsvolum 1985=100	111.5	119.2	121.7	121.8	121.6	123.2	122.1	124.8	122.6
Arbeidsløshetsprosent	10.1	8.1	6.3	5.9	5.8	5.7	5.7	5.6	5.6
Ujusterte tall:									
Konsumpriser 1985=100	107.6	112.9	121.9	124.5	125.5	125.6	126.3	127.0	128.2

1) Volumet av tilgangen på nye ordrer til verkstedindustrien fra innenlandske kunder.

TABELL E4: F O R B U N D S R E P U B L I K K E N T Y S K L A N D

	1987	1988	1989	-----1989/90-----					
				Nov.	Des.	Jan.	Feb.	Mars	Apr.
Sesongjusterte tall:									
Total industriproduksjon 1985=100	102	106	111	113	114	115	..	..	..
Ordretilgang 1) 1985=100	101	107	120	118	131	123	119	117	..
Detaljomsætningsvolum 1985=100	108	111	114	116	117	116	119	120	..
Arbeidsløshetsprosent	8.9	8.7	7.9	7.8	7.7	7.5	7.4	7.2	7.3
Konsumpriser 1985=100	100.0	101.2	104.2	105.2	105.4	105.6	105.9	106.2	106.3

1) Volumet av tilgangen på nye ordrer til investeringsvareindustrien fra innenlandske kunder.

KONJUNKTURINDIKATORER FOR UTLANDET

TABELL E5: F R A N K R I K E

		1987	1988	1989	-1989/90-					
					Nov.	Des.	Jan.	Feb.	Mars	Apr.

Sesongjusterte tall:										
Total industriproduksjon	1985=100	103	108	112	114	112	113	111	..	..
Arbeidsløshetsprosent		10.5	10.2	9.6	9.5	9.4	9.4	9.4	9.4	..

Ujusterte tall:										
Konsumpriser	1985=100	105.8	108.7	112.5	113.9	114.1	114.4	114.6	115.0	115.4

TABELL E6: U S A

		1987	1988	1989	-1989/90-					
					Nov.	Des.	Jan.	Feb.	Mars	Apr.

Sesongjusterte tall:										
Total industriproduksjon	1985=100	104.9	110.9	114.6	114.5	115.0	113.9	114.9	115.6	115.1
Ordretilgang 1)	Mrd. dollar	107.7	119.5	126.3	130.2	131.7	117.9	120.9	128.7	..
Detaljomssetningsvolum 2)		116.4	120.7	122.9	123.3	123.0	124.6	123.1	..	..
Arbeidsløshetsprosent		6.2	5.5	5.3	5.3	5.3	5.3	5.3	5.2	..
Konsumpriser	1985=100	105.2	110.1	115.3	116.9	117.4	118.7	119.3	119.8	120.0
-----										

1) Verdi av tilgang på nye ordrer på varige varer.

2) Mrd. dollar i 1982-priser

TABELL E7: J A P A N

		1987	1988	1989	-1989/90-					
					Okt.	Nov.	Des.	Jan.	Feb.	Mars

Sesongjusterte tall:										
Industriproduksjon 1)	1985=100	103.2	113.1	119.9	119.9	121.0	121.1	121.0	120.8	123.9
Ordretilgang 2)	Mrd. yen	990	1113	1281	1520	1424	1268	1319	1470	..
Arbeidsløshetsprosent		2.5	2.5	2.3	2.2	2.2	2.1	2.2	2.1	2.0
Konsumpriser	1985=100	101.4	100.7	103.5	104.9	104.5	104.8	105.3	105.8	105.9
-----										

1) Industriproduksjon og gruvedrift.

2) Verdién av tilgangen på nye ordrer til maskinindustrien fra innenlandske kunder.

Nye forskningsrapporter

RAPPORTER

Naturressurser og miljø 1989.

Rapporter 90/1, sidetall 136, 1990. ISBN 82-537-2918-9. Pris kr. 75,-.

Statistisk sentralbyrå utarbeider statistikk over miljøforhold og regnskaper for en del viktige naturressurser. Det utvikles også metoder og modeller for å analysere miljøforhold og naturressurser i sammenheng med øvrig samfunnsutvikling. Publikasjonen *Naturressurser og miljø* gir en årlig oversikt over dette arbeidet. *Naturressurser og miljø 1989* består av oppdaterte ressursregnskaper for energi og fisk og utslippsregnskap for luft, samt resultater fra analyser basert på disse regnskapene. Publikasjonen inneholder også analyser av jordbruksforurensninger og skogskader.

Ådne Cappelen, Stein Inge Hove og Tor Skoglund:

Nasjonale og regionale virkninger av ulike utviklingslinjer i norsk jordbruk.

Rapporter 90/3, sidetall 88, 1990. ISBN 82-537-2890-5. Pris kr. 45,-.

Rapporten presenterer resultatene fra en analyse utført ved hjelp av SSBs modeller MODAG og REGION på oppdrag for et landbrukspolitisk utredningsutvalg (Alstadheim - utvalget). I tillegg til et beregningsalternativ som framskriver de siste årenes utviklingstrekk i jordbruket (trendalternativ), inneholder rapporten et miljøalternativ, et dereguleringsalternativ og et distriktsalternativ. I dereguleringsalternativet, som er det mest vidtrekkende av de alternativer som er studert, er det forutsatt en oppheving av importvernet og en betydelig framtidig nedbygging av jordbruket.

Kjersti-Gro Lindquist, Liv Sannes og Nils Martin Stølen:

Arbeidstilbudet i MODAG. En analyse av utviklingen i yrkesdeltakingen for ulike sosiodemografiske grupper.

Rapporter 90/4, sidetall 178, 1990. ISBN 82-537-2911-1. Pris kr. 85,-.

Siden 1986 har det ved Forskningsavdelingen i Statistisk sentralbyrå pågått et større analysepro-

sjekt om tilbud av arbeid. Formålet med prosjektet har vært å få en større forståelse av hvilke faktorer som påvirker arbeidstilbudet, blant annet for å kunne analysere virkningene av ulike former for økonomisk politikk på en bedre måte.

Denne rapporten presenterer resultatene fra en analyse av utviklingen i yrkesdeltakingen for ulike befolkningsgrupper på årsdata. Et siktemål med dette arbeidet har vært å innarbeide relasjoner for arbeidstilbudet i den makroøkonomiske modellen MODAG. Dette har bidratt til å styrke modellen som analyseverktøy ettersom den nå eksplisitt tar hensyn til de sammenhengene som gjør seg gjeldende mellom tilbudssiden i arbeidsmarkedet og andre sentrale størrelser i norsk økonomi som lønn, skatt, etterspørsel etter arbeidskraft og befolkningsutviklingen.

REPRINT

Leif Andreassen, Charlotte Koren, Jose Gomez de Leon og Olav Ljones:

Inntektsoverføringer mellom aldersgrupper og befolkningsutviklingen.

Reprint no. 43, 1990. ISBN 82-537-2874-3.

Særtrykk fra *NOU 1988:21*, Vedlegg 4: Norsk økonomi i forandring.

Utgiftene til alderspensjoner i Folketrygden er finansiert ved løpende inntekter, uavhengig av et fondsopplegg. I lys av dette drøftes hvordan belastningen på de yrkesaktive vil øke i årene framover. Alderspensjonen kan betraktes som en sosial kontrakt mellom generasjoner hvor inntektene til hver generasjon av pensjonister betales av premier som belastes den neste generasjon - de yrkesaktive. Når den demografiske utvikling skifter fra befolkningsvekst til befolkningsnedgang endrer det rammebetingelsene for en slik kontrakt og de ulike generasjoner får ulik belastning og avkastning av den sosiale kontrakten som er nedfelt i Folketrygdens alderspensjon. Pensjonssystemer av denne type - utligningssystemet - sammenlignes med et system med fondsopplegg - kapitaldekningsystemet.

Økonomiske analyser

Utkommer med omlag 9 nummer pr. år.
Prisen for et årsabonnement er kr. 200,-,
løssalgpris kr. 30,-. Forespørsler om
abonnement kan rettes til opplysnings-
kontoret i Statistisk sentralbyrå.
Publikasjonen utgis i kommisjon hos
H. Aschehoug & Co. og Universitets-
forlaget, Oslo, og er til salgs
hos alle bokhandlere.

Statistisk sentralbyrå

Postboks 8131 Dep. N-0033 Oslo 1
Tlf. (02) 86 45 00